

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2004

394-42

(452)

ՍՈՒՐԲ

ԳՐԻԳՈՐ

239

ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉԻՆ

ԵՎՂԵԼԻՆՏԻՆ ԱԽՐԲԵՆԱՏԵՒՅԻ ՕԼԱՆ ԹԱՐԻԻԻ

ՎԵ

ԷՐՄԷՆԻ ՄԻԼԼԷԹԻՆԻՆ

ՏԻՆԻ ԻՍԱՎԻՅԵ ԻԼԵ

ՇԱՓՔԼԱՆՄԱՍԸ ՊԵՅԱՆԸՆՏԻ

ԳՈՒՏՍ ՇԵՐԻՓ

ԷՐՄԷՆԻ ՄԱՐ ԵԱԳՈՒՊ

ՄԱՆԱՍԹԵՐԸՆ ՊԵՍՄԱԻԱՆԵՄԻՆՏԻ

—1867—

38865-67

Տ Ի Պ Ը Ն Ի :

Քրիստոնեայ եզրայրջարքմբջա . ջե սուրբ Լուսաւո-
րիչին սեջկիւղիւ . օգուչչարքնա դաւ . աջիջ գիրքին սե-
դէդի մաշիւմ օգունայ :

Իմաստունըար տէմիչլէր քի՛ պատմու-
թիւն քիթապարը՝ կէչմիչ զէմանլարըն այ-
նէսի տիր . զերա նիճէ քի այնէյէ պագտը-
ղըմըզ զէման՝ եիւզիւմիւզ պիզէ կէօրիւ-
նիւր , ծնճուլայն՝ նէ զէման քի պատմու-
թիւն գիրքլէրինի օգուրուզ , կէչմիչ զէման-
լարտա օլան իչլէրի կէօղիւմիւզլէ կէօրմիւչ
կիպի օլուրուզ :

Վ է նիճէ քի պիր քիչի քէնտի վարմա-
տըզը ուզագ սէմթլէրին նագլինի իչիթսէ՝
զահմէթսիզճէ վարմըչ կիպի օլուր , ծնուն
կիպի պիզ տէ էվիլէլ քի զէմանլարըն նագ-
լինի իչիթմէքլէ՝ օլ զէմանըն տտամլարընտան
գալմըչ կիպի օլուրուզ : Վ պքին պատմու-
թիւն տէտիյիմիզ չօգ թիւրլիւ օլուր . քիմի
լազըմը , քիմի լազըմըզ . քիմի վէք լազըմը ,
քիմի հիչ լազըմըզ :

Իմտի պիզ լազըմըզլարը կէրի պրաղըպ ,
լազըմըլարը տայիմա տիյնէսէք կէրէք . խու-
սուսա քի ճանա ֆայտէլի օլանլարը , վէ պի-
զիւմ միլէթիմիզլէ շիմտիքի հալտէ էն լազըմ-
ը օլան սուրբ Վրիգոր Վ ուսաւորիչին ա-

դիզ Պատմութիւնը տրր, վէ ճիւմէմիդէ
 պիլմէք ճայիզ տիր : Օ իրա՛ նիճէ քի պիր
 քիմսէ քէնտի պապասընը նէ շէքիլ քիշի
 օլտուղընը պիլմէզ իտէ, ճահիլլէք տիր :

(Նճըլայն պիր Վրիստոնեայ՝ քէնտի միւ
 լէթի հաւատքա նէ շէքիլ կէլմիշ, վէ սէ
 պէպ.քիմ օլմուշ տէյի պիլմիշ օլմալսա, քէն
 տինէ չօզ էքսիքլէք տիր : Օ իրա նէ դա
 տար պիլմէզ օլտագ, պու շէքիլ շէյլէրի պիւ
 մէք Ֆարզ տրր :

Վէ տէյիլ քի սալթ պիլմէլլիլ, քէնտի
 միզ պիլտիրտէն սօղրա՛ էլիմիդտէն կէլտիյի
 դատար սայրը պիլմէզլէրէ տէ պիլտիրմէք
 պօյնումըզա պօրճ տրր :

Միհազիգէ պիլիլրիլ քի պիլիմ հաւատ
 քըմըզա սէպէպ՝ երանելի սուրբ Վրիգոր
 Նուսաւորիչ տիր, լաքին օլ ազիլ նէ շէքիլ
 քիմսէ իտի, վէ նէ շէքիլ քիմսէտէն տօղ
 տու, վէ նէրէտէ էհեա օլտու, վէ պու
 միլլէթին հաւատքա կէլմէսինէ նէ տէյնի է
 դիյէթլէր շէքտի, նէ շէքիլ դորճքը վար ը
 տր, վէ նէրէտէ վախճանել օլտու, վէ տա
 հա պու միսիլի շէյլէր սօրուլարդտա, չօ
 զումուզ կէրէյի կիպի պիլէմէյիլ :

Պու սէպէպտէն օլ ազիլ շայրապէտին
 Պատմութիւնընը՝ պու էտնա գուլունուզ,
 Նուսաւորչի օլան էզըայրլարրմա եազմագ

միւրաւ խլէտիմ : Ա է էկէր շիմտիտէք
 եազըմամբն մը տըր՝ քի շիմտի սէն եազա-
 ճադսն տէրսէնիդ , էվվէթ եազըմբն տըր .
 եազըմբն օլմազոս , պիդ նէրէտէն եազմբն
 օլուրուդ : Ա քին իրի գիրքէրտէ , վէ նիչէ
 ոսյըր պատմութիւնըար արասընտա օլմագ-
 լէ , հէր քիմսէ պուլուդ օգույամագ . վէ
 պուլունուդ օգունաս տա , աճամըար վէ
 օգումագ պիլմէէնիէր աղնայամագըար :

Ա է հէմ օլուր քի պազը շէյի պիր գիրք-
 տէ , վէ պազը շէյի տիկէր պիր գիրքտէ
 պուլունուր : Օլ գիրքէրիմիդտէն ճէմ է-
 տիպ պիր քիւչիւք գիրքճիյէդ տիւզտիւմ ,
 քի կիւնահըլ ճանըմա պիր տըրմիս չըգարըրա :

Շէման Ալլահու թէալա վէ թէգատ
 տէսէ հազըթթէրի սուրբ Արիգոր Առսա-
 ւորիչին կէօսթէրտիյի թարիգտէն , քեաֆ-
 ֆէյի Արմէնեան միլլէթինի շաշըրթմայա ,
 վէ շէյթան տուզագըարընտան էսիրկէյէ ,
 ամին :

Պաշտասար ճիւղէնին այագ իիւրայի .

Տէւրի պի աշխիլէպոյ իշոյր ճիւրայի :

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ

ԼՈՒՍԱԻՈՐԻՉ

ՍՈՒՐԲ

ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԵՒՈՐԻՉԻՆ

ՎԵ

ԵՐԱՆԵԼԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒՄԻՉԻՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԸ ՏԸՐ

ՍՈՒՐԲ Գրիգոր Լուսաւորիչոյնն էլ վէլճէ Հայոց ազգըն կուսպաշտըզ զէմա նրնտա, Խոսքով ատը պիր Թագաւոր վար ըտը, վէ Լ՛րտաշիր ատը Լ՛ճէմ՝ Թագաւորը իլէ պօղուզ օլուպ, օն երլ գատար աղիմ սէֆերլէր իլլէտի :

Վէ Լ՛րտաշիր զայեթլէ զապուն գալըպ՝ հալիմ նիճէ օլուր տէյու՝ գասէվէթլէր ի տէր իտի : Վէ պու Ֆիքիրլէրտէ իքէն, պիր կիւն նէ գատար պէյլէրի փաշալարը վար ըսա՝ ճէմ էտիպ, “ հէր քիմ պու իլէ պիր չարէ պուլուրսա, քէնտինի ճիւմլէ էյալէթիմէ հէօգիւմտար իտէճէյիմ ” տէտի :

Օլ տէմ ուլու քիլլէրտէն՝ Լ՛նակ ատը պիր քիմնէ, այաղա տուրուպ, “ փատիշա հրմ հիչ էլէմ չէքմէ, պէն վարայրմ օնու պիր տիւզէն իլէ էօլտիւրէյիմ ” տէյու ճէվապ իլլէտի :

Լ՛րտաշիր պու ճէվապը իլիթտիքտէ՝ ազ

պուշուգ թէսէլա պուլուպ, « էյիմտի, կէօ
րէյիմ սէնի նիճէ մուգայէէտ օլուրսուն »
տէյու՝ Անակը դայրէթէ գօյտու :

Օլ տախի դալգտը Աճէմ մէմլէքէթին,
տէն ճիւմլէ նէսնէլէրիլէ Հայոց սէմթինէ
կէլիպ, քէնտի խըսըմը օրան Խոսրով թագա-
ւորուն եանընա տախիլ օլտու . վէ Արտա-
շիրտէն եիւզ չէվիրիպ՝ գաշկըն կէլաիմ տէ-
յու ինանտըրտը :

Օլ տախի տիլինէ ալտանըպ՝ աղիմ բա-
յէթլէր իյէտի . վէ տայիմա պիլէսինճէ
մուհասպպէթլէր էտիպ, եանընտան այըր-
մազ ըտը : Վըշ էյեամը պու հալ իւզրէ կէ-
ջիպ, եազ գափուլարը աջըլըպ պահար կիւն
լէրի կէլինճէ, Խոսրով պիր կիւն ավա ջը-
դըպ, Անակ իլէ կէզինիրլէրքէն, մուհասպ-
պէթ արասընտա՝ Անակըն Արտաշիրէ էթ-
տիյի իգըար Ֆիքրինէ կէլտի, վէ սաաթ
պու սաաթ տըր տէյիպ՝ թագաւորը պիր
թէնհայէ սափըթտը . վէ պիլէսինճէ մու-
հասպպէթտէ իքէն՝ դաֆիլէն խանչէրի գար-
նընա սօգտու, վէ քէնտի գաշտը :

Վէ Խոսրով եէրէ տիւշիւպ՝ օլ սաաթ
հէլապ օլտու . ըքին տահա ճանը պէտէ-
նինտէիքէն՝ « Անակըն սինսիլէսինտէն քիմսէ
եաշաթմայասընըզ » տէյու փէք սէս իլէ հայ-
գըրտը :

Օլ տէմ թագաւորուն խաղաք իշխեալ,
 Անակն արգասքնձա տիւշտիւլէր . վէ Ար-
 տաշատ քէօիրիւսինտէն գաշրայ կէչէրքէն՝
 չար էթրաֆրնր գուշաթրայ, Անակր վէ պի-
 լէսինձէ օրան խաղաքնր սույա տէօքիւս՝ թէ-
 լէֆ էթտիլէր : Ա է կէլիս աղիւմ աղլամագ-
 լարլա թագաւորու գալորրրայ մէզարա գօյ-
 տուգտան սօղրա, Անակրն գալան սինսիլէ-
 սինի հէփ գրլըձտան կէչիրտիլէր :

Օլ միւսիւսկէթ արանտա, Անակրն պիր
 քիւչիւք մագսրմրնր՝ կէլմիշ թայեասր անա-
 սրնրն գուձաղրնտան գալմրշ, վէ պիր կիղ-
 լի եէրէ սագլայա գօյմուշ : Ա է պիր գաշ
 կիւնտէն սօղրա՝ օլ թայեասր օրան գատրն
 քիչի, քէնտի էրի իլէ ալորլար մագսրմք
 Վայսէրի շէհրինէ գաշորլար : Ա է օլ մագ-
 սրմր սուրք աւաղանտա մկրտել էտիս՝
 Ալահն քէրէմէթիլէ ատրնր Վրիգոր տէ-
 տիլէր, քի Հոովմ տիլինձէ՝ Օյանրդ տի-
 մէք տիր, նիձէ քի ձան իլէ տայրմա օյանրդ
 գալտր :

Ա է պաղը պատմու թիւնտա եաղըլմրշ
 քի, Վայսէրիլէյէ կիթտիլէրինտէ՝ եօլտա
 պիր աղաձ տիսլինէ էնիս օթուրմուշքէն,
 աղաձրն իւղէրինէ գումրու միասլի պիր
 գուշ կէլիս՝ Վո-ր-Վո-ր տէյու սէս չրգար-
 տր : Ա է թայեասր գուլագ վուրուս, պու-

դու շուն սէսի թէքին տէյիլ տիր , ինչ'ալա՞
վարբայ մագսըմը մկրտել ի թմէյէ լայրդ օ-
լուրսազ , ատընը Վրիգոսր գոյալըմ' տէտի .
վէ նէ շէքիլ տէտի իսէ , Ալասհըն իղնի իլէ
էօյլէճէ օլտու :

Իմտի Ֆէհմ' օլունուր՝ քի օլ գուշճաղազ
հրեշտակըմըշ , քի օլ աղիզ մագսըմին օլա-
ճաղընա կէօրէ՝ առ պէյան իյլէտի : Ալ օլ
աղիզ Վրիգոսր թէմամ' եէտի եաշընա կիր-
տիքտէ օգու մաղա վէրիպ , քրիստոնէական
թալիմիյլէ քեամիլ էթտիլէր :

Ալ տիւնեալըգ վագթը կէլտիքտէ , Աա-
րիամ' առլը պիր գըլ կէօրիւպ , քրիստոնէ-
ական օրէնքի իւղըէ պսակ էթտիլէր , վէ
պէօյլէճէ Ալասհա մագսուլ ամէլէրլէ պիր
գէման կէչինիպ պի իղնիլաս՝ իքի էվասը
օլմուշ տուր , պիրինին' առլը Արթանէս , վէ
տիկէրինին Արիսասկէս :

Ալ տունու պուրածըգտա ալըգօլուպ ,
կէլէլիմ' տրտաշիր տէնիլէն Պարսից թագա-
ւորընա՝ քի խոսրովուն վէթթինի իշիթտիք-
տէ , տիւնեալէրճէ շազ օլտու . վէ հարալի-
ճէ ապէրինի ճէմ' էտիպ՝ կէլտի Հայոց մէմ'
լէքէթինի զապթ իյլէտի , վէ խոսրովուն
սիլսիլէսինի հէփ գըլըճտան կիչիրտի :

Ալ օլ գէլպլէթ արասընտա՝ խոսրովուն
պիր քիւջիւք օղուներ վէ պիր գըղընը պիր

գաջ քիչի արդպ, Օնրար տա Գայսերիչէյէ
 գաչտըլար : Օղլունուն ասը Տրդատ, վէ
 գըղընըն Խոսրովիդուխա տէնիլմիշ . վէ Տրդ
 դատ քեամիլ իկիտ օլուպ՝ Գայսերիչէ փա
 շասը | իկիանէնին եանընտա պէօլուք պա
 ջը օլտու :

Վէ սուրբ Գրիգոր պիր զէման սօղրա ,
 քէնտի վէ Տրդատ՝ քիմին օղուլարը օլտու
 դընա վուգուֆ օլուպ, վէ կէչէն աճվալի հէփ
 տպնտարգտան սօղրա՝ տիւնեա եօլունտան
 էլ չէքիպ, օլ Վարիամ ատըլ գատն էճլինի
 Վուսանաց վանքընա եօլտոր, վէ քէնտի
 վարտը Տրդատըն եանընա խըղմէթքեար օլ
 տու, շու Ֆիքիր իլէ քի պապասընըն էթ
 տիքլէրինի էօտէմիշ օլա : | աքին պու Ֆիքիր
 քէնտինտէն կիզլի խտի գիրա քէնտինին քիմ
 օլտու դընը հիչ քիմսէյէ տույուրմատը :

Վէ քիւչիւք օղլու Արիատակէս՝ Աիկի
 մարոս ատըլ պիր սուրբ ճգնաւոր իլէ Անա
 պատա կիթիպ՝ ճգնաւոր օլտու . վէ Վրթա
 նէս օրատա գալըպ տիւնեա եօլունա կիրտի :

Օլ զէմանլարտա Վիւրճիսթան սէմթին
 տէն շրչէ ատըլ պիր Թագաւորուն շոպմ
 Թագաւորը Վիտկղէտիանոս իլէ էտալէթի
 օլուպ, ճէնկի վար ըտը : Պիր կիւն խապէր
 կէօնտէրտի քի նիչին նաֆիլէ առքէրիմիլի
 գըրըպ եօղ էտէլիմ, պիղ իքիմիղ եալընըզ

տօգուշարմ՝ եա սէն ալթ օլուբուէն , եա
պէն :

Վիտղղէտիանոսս սլու ճէվաար իշխթտիբ
տէ՝ զայէթիլլէ գօրգու կէլտի քէնտինէ .
զիրա մէրգում Հրչէ զօրլու քիմսէ իտի , վէ
Վիտղղէտիանոսս զայրՖ պէտէն : Օլ զէման
Վիտղղէտիանոսս նէ գատար ուլու քիմսէլէ
րի վար իտէ՝ կէլտինլէր տէյուէ մը իլլէտի :

Վէ Վ իկիանոսս տախի՝ չիւնքի պէօլիւք
քիմսէ իտի , թէտարիք կէօրիւպ՝ եօլա րէ
վան օլտու . վէ վարլայ Հուսիմայա Վիտղ
ղէտիանոսսուէն թախթրնա եազրն օլտուգ
տա՝ կիճէ վագթը օլուպ , պիլլէսինճէ օլան
ասքէրին աթլարրնա եէյէճէք սլուլունմա
տը : Պագտրլար քի գալէնին իչ եանընտա
պիր չօգ օթլուգ երզմըչար ըար . վէ քիմսէ
եօգարը չրգմայա գատրը օլմայրպ՝ Տրգաս
հէման գալէյէ սարրլլայ եօգարը չրգտը .
վէ օթլարը իչ եանընտան ալլպ՝ տըչ եանը
նա աթար ըար : Վէ օլուր ըար քի օթլուք
պէքճիլլէրինտէն , վէ օրատա սլուլունան
պէյկիրլէրտէն վէ գաթրրլարտան պաղբար
նը կէօղէթմէյիպ՝ օթլուք տէմէթլէրիլլէ
պէրապէր տըչարը աթար ըար . սլու հալ
իլլէ սապահ էտիպ թագաւորա գավուշտը
լար : Վէ թագաւոր պիր գաչ կիւնտէն
սօղրա՝ ճիւմիլէ կէլէն պէյլէրինէ՝ Հրչէնին

ճէ վասպրնը սէ օյլէ յիս , “ պէն պիր զայրՖ քիմ
սէ յիմ , Օնա նիճէ գարչը կէլէ պիլիբիմ , նէ
տէրսինիդ ” տէյու սօրսու :

Օլ տէմ \ իկիանոս այաղա տուրուս ,
“ պէնիմ է ֆէնտիմ սիդ հիչ էլէմ իւզրէ օլմա
յընրդ ” տէտի . “ պէնիմէ պիրլիքտէ Հա
յոց թագաւորունտան գալմա Տրդատ աա
լը պիր քիմսէ վար տըր , քի գուվլէթի
տիլ իլէ թապիր օլունմադ ” : Ա է իլէրիսի
կիճէ էթտիլինի վէ նիչէ տահա սայրը իչէ
րինի նադլ իլէտի . “ Վմտի Օնու սէնին
չէքլնէ թէպտիլ էտիսլ Հըչէյէ գարչը
կէՕնտէրէլիմ ” :

Պու ճէվասլ թագաւորա վէ ճիւմլէ ա
յանլարրնա մագպուլ կէլիսլ , Տրդատը թա
գաւորուն կիլիմիլլէ փիւր սիլահ տօնաթ
տըլար . վէ Հըչէյէ խասկեր եօլլատըլար ,
քի “ տէտիլին սէօլ պիղէ տէ մագպուլ
կէլտի . եարրն վագթընա հազըր օլ ” : Ա է
իրթէսի կիւն սապահլայն Տրդատ՝ Վիոկ
ղէտիանոս գըյաֆէթինտէ Հըչէյէ գարչը
չըգտը . վէ օլ սաաթ պաղլայրսլ Հըչէյի
թագաւորուն էՕնիւնէ կէթիրտի :

Օլ տէմ Վիոկղէտիանոս տիւնէարձա
չաղ օլուսլ՝ Տրդատա նէ թիւրիւ ըսցէթ
խտէճէյինի պիլվէզ իտի . վէ ազիղ փէշքէշ
լէր վէրտիքտէն սօզրա , շիւնքի տույտու քի

Խոսորով թագաւորուն օղբույրմիշ, պաշտնա
թաճ գօյոււս՝ ազիմ ասքէր վէրտի, քի վա
րըս պասպասընըն մէմէքէթինի զապթ խլէյէ :

Վէ Տրդատ գալգըս օրատան Հայոց
սէմթինէ կէլիս, վէ Աճէմ ասքէրինի տա
ղըթըս, քէնտի մէմէքէթինի զապթ խլէ
տիքտէն սօղրա, գալգտը Արզինկեան սէմ
թինէ կէլտի, քի օրատա Անահիտ նամըլէ
պիր կուռք օլուս, օնա գուրպանլար քէսե
րէք շիւքիւրլէր խլէյէ . զերա օլ տէվէթի
քէնտինէ՝ կուռքլարըն հիւրմէթինտէն սա
նրը ըտը : Վէ օլ Անահիտ տէտիքլէրի կուռք՝
սայրը կուռքլարտան նամտար ըտը, վէ տի
շէհլի շէքլինտէ իտի :

Արք Վրիգորն հասարչը պէյան օլմար արը :

Տրդատ վարըս զխարէթինի թէքմիլ խ
լէտիքտէն սօղրա՝ պիր սահրա եէրտէ չա
տրը գուրուս օթուրտու, վէ մէճլիս գու
րուս՝ քէյթ ու շալ օլտուգտա, Վրիգորը
էօնիւնէ չաղըրըս պույուրտու քի՝ « վա
րըս աղաճ ուճլարընտան նազիք կիւզէլ
Ֆիլիպլէր քէսիս, օլ Անահիտ նամտար կուռ
քա վիշքէշ վէրիս՝ վէ սէճտէ խլէ » տէյու :

Օլ տէմ Վրիգոր ճէվաս կէթտի, քի

“ Ճիւմէլէ պէմի եարատան Ալլահտան պաշ-
 դա՛ պէն քիմսէյէ սէճտէ իթմէմ վէ խտէ-
 մէմ ” :

Տրդատ պու ճէվապը իշիթտիքտէ՛ զա-
 յէթիյէ տարրյըպ , “ սէն պիր զարիպ քիմ
 սէ իքէն՝ կէլտին եանրմա եանաշտըն , շիմ
 տի նիճէ էմրիմէ գարշը կէլիբսին ” տէտի ,
 վէ օլ կիւն հափա խյէտի : Աէ իրթէսի
 կիւն սասպահլայն էօնիւնէ կէթիրթիպ՝ “ սէն
 պու գատար զէման տըր՝ քի տօղրուլուգ
 իւղրէ խրզմէթիմտէ սին , վէ պէն տէ սէն
 տէն խօշնութ օլուպ՝ սանա չօգ էյլէքէր
 իթմէք նիյէթինտէ խտիմ , նիշիւն շիմտի
 սէօղիւմտէն տըշարը չըգարսըն ” տէտի :

Ղրիգոր ճէվապ վէրտի , քի “ Ալլահըն
 էմրի տիր , գուլ օլան քիշի քէնտի աղասընա
 միւթիւ օլմալը , նասըլ քի պէն սանա շիմ
 տիյէտէք միւթիւ օլուպ՝ սէօղիւնտէն տը-
 շարը չըգմատըմ , նիճէ քի սէն քէնտին իգ-
 ըար խյէտին : Ապին Ալլահա լայըգ օլան
 իյգէթի՛ եարատըմրշ օլան շէյէ իթմէք քիւ-
 Ֆիւր տիւր ” :

Տրդատ ճէվապ վէրտի , “ էյ Ղրիգոր ,
 պու Անահիտ փուլթ քի ճիւմէլէ էյալէթիմի
 զին շանը շէօհրէթի , վէ շէնի շէնիյի տիր ,
 սէն էկէր պունա վէ տահա պաշգա կուռք
 լարլմըգա սէճտէ իթմէղսէն , պիլմիշ օլ քի

խոհճէյիմ էյլլքլէր մուգապէլէսիսէ՝ սէնի
 Թիւրլիւ Թիւրլիւ խաբէնճէլէրլէ հէլադ ի
 տէճէիմ” :

Վրիգոր տէտի : “Մլահրն միւսարէք
 խամի շէրիֆի իշիւն՝ հէր նէ ճէֆա խոհճէք
 սէն՝ հազըրլմ : Օ իրա ինսանլմ, Մլահրմը
 Թանրսամ կէրէք , քի ծնտան մատէսինէ
 սէճտէ իթմէք օլամադ : Վէ հէր քիմ քի
 սէնին կիպի ֆիրասէթտէն տիւշմիւշլէր տիր,
 վէ Մլահրնը Թանրմայրազ փու-թլարա Թա-
 փարլար , հայլանտան ալչադ տրրլար “ . վէ
 տահա պուճուճն կիպի չօդ սէօզլէր սէօյլէտի :

ԼՎԷՆԻ ԼՐԼՐՄԻՆԷՐ ԿՐԸ :

ՏՐԴԱՏ օլ տէմ զայէթ խըշմա կէլիս .
 “ Թէզ գալարըրն ” տէտի , վէ օլ սաաթ
 ԹուԹուս էլլէրինի արտընա պաղլատըրլար :
 Վէ պույուրար՝ աղզընա պիր գայըն օտուճ
 կէջիրտիլէր , վէ իքի ուճուճտան իսի իլէ
 կէմ կիպի էնտէսինտէն պաղլատըրլար , վէ
 պիր աղըր Թուզ գայար արգասընա գօյ-
 տուլար , վէ կէօյսիւնէ ետիտազա կիպի՝ եա-
 խօտ քէլիէթին կիպի պիր շէյ կէջիրիս պը-
 գըջթըրտըրլար , վէ օրասընտան իսի կէջիրիս ,
 պիր եիւքսէք եէրտէն սատըրլար , վէ եէտի

կիւն էջլէճէ ասրլա գալորդտան սօղրա՝
 Տրդատ էմր էթաի, վէ էնտիրիոյ էօնիւնէ
 կէթիրտիլէր: Ա է ճէվապ էթաի՝ « կէօր-
 տիւն մի, պէյէնմէտիլին կուռքլար՝ սանա
 նէ ճէզալէր էթաիլէր, սէն պիղի հայվան-
 լարա պէյնղէթաին, օնուն իչիւն ալլահրմրզ
 սէնին արգանա եիւք վէրիոյ, հայվան կիպի
 աղզընա կէմ գօյտուրար, վէ ինատընա դա-
 վի գալորտան, սանա տահա զիյատէ իսքէն-
 ճէ վէրէճէքտիրլէր »:

Վրիգոր ճէվապ վէրաի, « (խէթատընա
 թէօվպէ,) սէնին ալլահ տէտիլին կուռքլա-
 րըն՝ քիմի ալթուհտան, քիմի կիւմիւշտէն,
 քիմի թուճտան, քիմի թաշտան ետիրլմըշ
 տրր, նիճէ ութանմայրպ օնլարա ալլահ
 տէրսին՝ քի օնլար սանա իսքէնճէ վէրտիլէր.
 օնլարըն նէ ֆիքրի վար, նէ ճէվապը. հէվի
 օլ իսկէնճէլէր պանա սէնտէն տիր, օնլարըն
 իտապէրի եօգ տուր: Ա է օլ թուղ գայասը-
 նը՝ քի արգամա վէրտին, ումուտոււմ վար
 Վլլահրմտան՝ քի քէնտի միւպարէք թուղու-
 իլէ պէնիմ կիւնահրլա թուղսուղ գալան ճա-
 նրմա լէզղէթ վիրէ, պէնի քէնտի արքայու-
 թիւնընա լայրդ իսկէնքու Օլ քի՝ սէնճիլէլին
 աօի գուլլարընը՝ կիւնահրլա եիւքլէրինի ար-
 գասընա վէրիոյ, ճէ հէննէմէ կէօնտէրտէ
 կէրէք տիր »:

Ինքնազուրկ շարժումները :

(Օ) ԱՏԵՄ եինէ ֆէրման իյէտի՝ քի պաշ աշաղը պիր այաղընտան աստըլար , վէ ալ թընա ֆէնա գօդուլու շէյէր եագտըլար . վէ օն զալըմ քիշի թագէ տէյնէքլէրլէ տէօ յէրլէր իտի . վէ եէտի կիւն տահա էօյէ ճէ ասըլը գալըպ , ասըլտըղը եէրտէ Ալահա շիւքիւրլէր իտիւպ , չօգ աղօթքըլար սէօյէտի աղիզ վէ միւպարէք սէօղէր իլէ՝ քի Ա գաթանգեղոս գիրքինտէ եաղըլը արը : Վէ սուրբ Վրիգոր աղօթքընտա նէ սէօյէտի իտէ՝ թագաւոր թէրաֆընտան քեաթիպլէր տուրուպ , եագա պիլտիքլէրի դատար եաղըպ՝ թագաւորա կէօսթէրտիլէր : Վէօյէտիկի սուրբ աղօթք սու վէճճ իւղտէ իտի :

Իվիլէլա՝ պաշատը Ալահա շիւքիւրլէր իթմէյէ , քի պէնի սու եօլա վէ սու տէվլէթէ՝ եանի սէնին միւպարէք իամին իշիւն՝ սու շարշարանքը շէքմէյէ լայրգ իյէտին , քի լայրգ տէյիլ իտիմ . վէ պաշատը օնտան սօղրա՝ Ալահըն ինտանա էթտիյի մուհապ պէթի զէքր իթմէյէ :

“Աղամը եարաթըպ՝ ճէննէթէ գօմասընը . վէ շու աղաճըն միյվէսինտէն տաթմա յարն՝ քի էօլմէյէսին տէյի թէնպիհ իթմէսինի . սունլար տէտի հէփ մուհապպէթ

տէն կէլիւր : Այլիւր չի պու թէնսպիհի սագլա,
 սայրուրգ, պիզէ ալըրարգ՝ էլէմսիգ՝ վէ էօ-
 լիւմսիւզ էօմիւր վէրէճէյիտին : Աիճէ քի
 նիշանէսինի Անուքսա կէօսթէրտին, քի սէ-
 նին մուհապպէթինի կէօնիւլտէն չըգար-
 մատրղը իւչիւն, էօլիւմ աախի կէօրմէտի :
 Անին ինսան իլէ օլան մուհապպէթլէրինի
 շէթան կէօրիւպ հասէտլէնտի, զիրա տէ-
 տին՝ քի պէն ինսանը քէնտի թասվիրիմտէ
 էարաթարմ : Պու սէպէպտէն Ատէմի ալ-
 տատրպ՝ սէնին ազիղ մուհապպէթինտէն իիւ-
 րաճ իյլէտի :

« Աքին սէն քէրէմքեանի վէ բահխմիլ
 Ալլահ, ինսան զայրֆ Ֆիքիրլի օլտուղը իւ-
 չիւն՝ էինէ էլտէն պրագմայրպ, մարգարէ-
 լէր կէօնտէրտին, քի սէնին ազիղ էմրինի
 իղհար էթաիլէր, վէ սէնին օլ Ասնուլահ
 միաճին որդի Յիսուս Վրիստոսուն տիւն
 էտյէ կէլէճէք օլմասրնտան խապէր վէրտի-
 լէր, վէ օլ սէնին սէվկիւլի գուլարբն մար-
 գարէլէր՝ էմրինտէն թէճալիւզ օլան քիմ
 սէլէրտէն փէք չօք էյլիլէթլէր շէքիպ, հա-
 ճէթ կէթիրմէտիլէր :

« Իմտի պու անարժան գուլուն տախի՝
 պու չարչարանք իչինտէ սանս օրղընմը տար,
 քի սալա գօրգում էօգ տուր : Ալ Տէր մի-
 աճին Արդի՝ սէն քի պիզիմ իչիւն տիւնէա :

յէ կէլիւյ , կոյս Վարիամ Մտուածածին
տէն թէն այլաւ , ինսան օլտուն , վէ օլ թէն
իլէ չարչարանք չէքտին , խաչա չըգտրն , դան
տէօքտիւն , էօլտիւն վէ տիրիլտին : Վէ
կէօյէ համբառնալ օլտուղըն կիւնտէ՝ Մա
քեալարա իւմուա վէ գուվվէթ վէրաին՝ քի
պէն տայիմա սիգտէ իմ :

« Իմոի պու անարժան գուլունա տախի
գուվվէթլէր վէր , քի պու էղլյէթլէրի չէք
մէյէ գատրը օլայրմ . թա քի սէնտէն խա
պէրսիղ օլուպ՝ փութա թափանկար պու ա
ղիմ գուվվէթլէրի կէօքիւպ , Վէնին սուրբ
հաւատքընա միւթիւ օլարագ , վէ պունկար
կուապաշտրգտան խէլաս օլտունկար » տէյի
փէք չօք նիյազ իյլէտի :

Վէ եէտի կիւն թէմամընտա՝ էնտիրաի
լէր սուրբ Ղրիգորու , վէ թագաւորուն
էօնիւնէ կէթիրտիլէր : Թագաւոր ճէվապ
էթտի , « տանա իտէճէյիմ էյլլքլէրէ պէտէլ
էյի մի քի ահմաք օլտուղըն իչիւն պու է
ղլյէթլէրէ նայիլ՝ օլտուն , վէ տահա նէչէ
պէօյէ էղլյէթլէրլէ էօլսէն կէրէք տիր » :

Ղրիգոր ճէվապ վէրտի , « պէն էվէթլէ
րիմ քի պիր կիւն էվվէլ պու թէնտէն չը
գայրմ տա՝ երկնային փառքընա կիտէյիմ .
հէմէն նէ թիւրլիւ էօլիւմ վիրէճէքսէն ,
սէօյլէ քի էթսինլէն » տէտի :

Տրդատ ճէվապ վէրտի . “ սէն սանմա .քի
 սէն սէնի հարպիճէ թէլէֆ էթտիրէճէյիմ,
 իլլա տահա չօք էվլյէթլէր չէքէճէքսին . զի
 ըս պիզիմ աստուածըարմըզա հէր նէ ալչապ
 սէօզլէր սէօյլէտին իտէ , օնլարըն պէտէլինի
 ալաճագսըն ” :

Ի-լէ-նճի- շարլարանչը Գըր :

Թէ-ԲԲԱՐ պույուրտու՝ իքի թօմրուք կէ
 թիրիպ այապլարընը իչինէ ալտրլար . վէ օլ
 գատար սրգտրլար , քի փարմագլարընըն ու
 ճուհտան պաշատր գան սաչմայա :

Տրդատ ճէվապ էթտի . “ հիչ տույսյօր
 մըսըն Գրիգորիէ ” :

Գրիգոր ճէվապ վէրտի . “ պանա շիմտէն
 կէրի Ալլահըմտան գուվվէթլէր վէրիլտի՝
 քի ճիւմլէ կէօրիւնիւր վէ կէօրիւնմէզլէրին
 իսպլիգի տիր : () Լ.քի քէնտինէ թէվէքքիււ
 օլան գուլարընա՝ սասըր ու գուվվէթ իհ
 սան իտէր ” :

Տէօրփի-նճի շարլարանչը Գըր :

() ԼՏԷՄ թագաւոր էմր իթտի , թօմ
 ըուգտան ջրգարըյ՝ թապանլարընա ուզուհ
 էքսէրլէր չագտրլար , վէ էլինտէն թու

Թուայ՝ աչաղը եօգարը կէզտիրտիլէր, քի այագլարնտան գանբար սաչըս՝ եէրլէրի պօյար ըար :

Տրդատտ իսթիհզա իտերէք ճէվապ էթտի . “ Գրիգոր՝ պո՛ւ մու տուր սէնին Ալահընն կէօրիւնմէզ իշլէրի, քի սէն կէօրիւյօրսուն ” :

Գրիգոր ճէվապ վերտի . “ կերէք տէտին, պէլի պու տուր, զիրա նէճէ քի պիր Թօխում եէրէ էքիլտիլի գէման՝ պիր զայրֆ նէսնէճիք տիր, լաքին պիթտիքտէ՝ տալը պուտագլը պիր միւքէմմէլ շէյ օլուր . օնուն կիպի՝ պու շիմտիքի միհնէթլէր վէ ազրըլար վէ ազլէմէքլէր ազ սօղրա շաղըղա Թէպտիլ օլսճագ տրր ” :

Պէլնճի շարլարանիչ Գրք :

ՏՐԴԱՏ պու սէօղլէրի մէզագ իտիւպ պույուրտու, “ էօյլէ իսէ՝ վուրուն շունուն կէօղլէրինէ՝ քի սօղրա քէնտիտինէ շաղըպ կէլսին ” : Ա է օլ տէմ միւսպարէք կէօղլէրի նէ սիլէլէրլէ շարիլըթրմայա պաշատըլար :

Տրդատտ ճէվապ էթտի . “ Գրիգոր՝ աճապ տէտիլին շաղըպ պո՛ւ մու տուր ” :

Գրիգոր տէտի . “ էվիլէթ պու տուր, զիրա պիր ըէնչպէր եաղըն սրճագտա վէ աչըպ

տա եօրուլուպ թէրլէմէյինձէ , գըշըն օ
 թուրուպ բահաթ խտէմէզ ։

Տրդատ պու ճէվասըր թէքրար խթիհզա
 խտիւպ , « հօշունատու՝ էօյլէ խտէ նէչէ քի
 պունտասըն՝ հէմէն չարըշ , քի կիտէրսէն՝
 օնտա բահաթ օլասըն » աէտի ։ Պու սէօ
 զիւ Տրդատ մէզագլա սէօյլէտի խտէ աէ՝
 Ֆիլ վագըր պու տիւնեատէ պիհուղուր օ
 լան , էպէտի տիւնեատէ բահաթ խտէճէյի-
 նի պիզլէր տասիս իման խտէրիզ ։

Լ.Է.Է.ՆձԸ Լարչարանչը պըր ։

Վ Է պույուրտու , արգասըր իւսթիւնէ
 էաթըրըպ՝ պաշընը մէնկէնէյէ գըսթըրտը
 լար . վէ թուզ իլէ պօռայը՝ սիրքէ իլէ գա
 ըրըթըրըպ՝ գամըչա պուրնունտան էօգարը
 իւֆիւրաիւլէր . քի օլ . քէսկին շէյլէր գաֆա
 սընա չըգըպ , ֆէհմ օլունտապիլիւր . քի ազիզ
 Վրիգոյ նէ՝ տէրէճէ սըգլէթտէ խտի ։

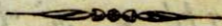
Լ.Է.Է.ՆձԻ Լարչարանչը պըր ։

Վ Է օնտան սօղրա պիր թօրպանըն իչինէ
 քիւլ տօրտուրուպ՝ պաշընա կէչիրաիլէր վէ
 թօրպանըն աղղընը պաղլատըրըպ՝ քի նէֆէ
 սի ալըպ վէրաիքձէ՝ քիւլ աղղընտան պուր

Նու՛նտան իչէրի կիտէ : Ա է օլ չէքիլմէյէ ճէք
 էզիյէթլէրլէ ալթը կիւն թէմամ գալարգ
 տան սօղրա , Տրգատ պույուրտու՛ էօնիւ
 նէ կէթիրտիլէր , վէ կիւլիւմիւյէրէք ճէ
 վապ էթտի . « էյ Գրիգոր՝ աճապ տէտիկին
 արքայու թիւնտան մը կէլլյօրսուն » :

Գրիգոր տէտի . « պէլի օնտան կէլլյօ
 րում . չիւնքի Ալլահ պէնի պու ճէֆալարը
 չէքմէյէ նայիլ էթտիյինտէն , օլ արքայու
 թիւն պանա շիմտէն սօղրա հաղըր նաղըր
 տըր . վէ սալատա շիւպհէմ եօգտուր . թէն
 իլէ տահա վարմամըլըմ , լաքին ճան իլէ տա
 յիմա կէօրիւր շաղ օլուրում » :

Տրգատ օլ տէմ մըրըլտայըպ , « փէք էյի »
 տէտի :

Սէ Ի Վի՛նճի շարլարանչը Կըր :

Վ է պույուրտու , պաշ աշաղը թէքրար
 աստըլար , վէ տիպինէ խու՛նի գօյուպ՝ գար
 նընա սու տօլտուրտըլար , քի գարնը թու
 լում կիպի շիշտի : Ա է թէքրար էօնիւնէ կէ
 թիրիպ տէտի . « էյ Գրիգոր՝ նէ տէրսին ,
 կուռքըրըմըպ սէճտէ իտէր միսին , քի ճիւմ
 լէմիղէ տաղըք վէ շէնլէք տիրլէր , եօգսա
 տահա էզիյէթլէր չէքէրմիսին » :

Գրիգոր ճէվապ վէրտի . « պէն Ա մէնա

տուրք Այրորդու թիւն և մի Աստուածու
 թիւն օլան Ալլահըմա սէճաէ խաէրիմ. զի
 ըստ օլ տուր ճիւմէ միզին տահապը՝ սաղլըղը՝
 վէ շէնլիյի : Թէ օլպէլէր օլտուն , օլ սէնին
 ալլահ տէտիյին կուռքլարը՝ նէ գապուլ
 էթմիշիմ, նէ խաէրիմ :

Տօգո-չո-նճը շարաբանչը Կըր :

Վէ օլ տէմ թէքրար պույուրաու , իքի
 գօլարընտանն աստրար , վէ տէմիր փանչարար
 իլէ օլ նազիք թէնինի օլ գատար գազըտըլար ,
 քի քէմիքլէրի կէ օրիւնիւպ՝ եէր եիւզիւ գաւ
 նա սօյանտը : Տրգատ օլ էվիլէքի տէտիյինի
 թէքրարլայրպ ճէվապ էթաի . « էյ Արիգոր՝
 տէտիյիմի խաէրիմին , եօգսա տահա եօրու
 լուրմուսուն » :

Արիգոր ճէվապ էթաի . « պէն նիճէ քի
 տէմիշիմ, Ալլահըմը ինքեար էտիճի տէյիլիմ,
 վէ շէյթանըն թալիմի իլէ եափըլան փաւթ
 լարընա թապի օլամամ. զիլրա պէնիմ Ալլա
 հըմ՝ պէնի պու միհնէթլէրտէն գուրթար
 մայա գատորը տըր : Օլ քի սէնի վէ սէն կի
 պիլէրի՝ ճէհէննէմին սէօլիւնմէզ աթէշինէ
 գարղ իլէսէ կէրէք տիր , քի օլ սէնի եարա
 տան Ալլահըմը քէնտին ինքեար էթաիքտէն

սօղրա , սայրըսընը տա սանա պէյնղէթմէք
խթէրսին ։

Տրդատ ճէվապ էթտի . « աճէպ գանդը
Ալլահ տրը օլ քի սէնի պէնիմ էլիմտէն
գուրթարրպ , վէ եախօտ պաղըսընը ճէհէն
նէմին սէօյիւնմէղ աթէշի իլէ գարզ իյէյիպ
էպէտի եազասլիլյօր ։

() նո-նճո- շարշարանէր Կըր :

Վ է սուլուրաու , տէմիրտէն չաղը տի
քէնլէրի եափարլար,էօյէ պիր շէյ՝ քի գանդը
եանընա տիւշսէ , եօգարըսը սիլըի կէլիը .
վէ կէթիրիպ եէրէ եայտրար . վէ օլ աղիղին
չըպրազ թէնինի օլ տէմիր թիքէնլէրին իւս
թիւնէ օլ գասար եու վարլատրար , քի միւ
պարէք թէնինտէ ապա սաղ եէր գալմատը :
Վ է իրթէսի կիւն թէքրար Տրդատըն էօնիւ
նէ կէթիրտկէր , վէ Տրդատ ճէվէպ էթտի .
« փէք շաշըյօրում , քի սու գասար իսքէն
ճէլէրէ տայանրպ գալտըն վէ էօլմէտին , վէ
էօլմէտիրտէն մատէ՝ տահա ճէվապ տա վէ
րիյօրսուն ։

Վրիգոր ճէվապ վէրտի . « պէնիմ սաղ
գալտրղըմ քէնտի գուվվէթիմտէն տէյիլ տիր,
իլա Ալլահըմն հիքմէթինտէն տիր . սէն
կէօրիւպ պիլէսին՝ քի պիր աուամ Ալլահըն

մուհապպէթինէ կէօնիւլ լիւրտիքսէն սօղ-
րա , պիր շէյ եօգ տուր քի օնաւ օլ սէվտա-
տէն այրումայա գատոր օլա : Ա է Մլահըն պու-
գատար հիքմէթինի կէօրիւպ՝ սէն կիպի ի-
նանմայանլար՝ գըլամէթ կիւնիւնտէ պէօլիւք
հիճապ ալթընտա գալաճագլար տըր :

(Օնպիրինճի լարլարանիւր Կըր :

ՏՐԴԱՏ թէքրար իւրչմա կէլիպ պույուր-
տու , իքի թանէ տար թիմուր գօվա եափ-
տըլար , վէ տիզէրինէ կէշիրիպ՝ աղըր շէքիճ-
լէր իլէ օլ գատար վուրտուլար , քի օլ տէ-
միր գօվալարըն տիպլէրի՝ միւպարէք տիզէ-
րինէ տայանլապ , տիզ գափագլարը այրըմ՝ այ-
րըմ այրըտը , վէ էօլէճէ գալտըրըպ աստը-
լար , քի տիզէրի փարէ փարէ օլա : Ա է իւչ
կիւն էօլէ ասըլը գալտըրգտան սօղրա , թէք-
րար Տրդատըն էօնիւնէ կէթիրիպ տուր-
տուրտուլար , վէ Տրդատ ճէվապ էթտի .
“ Կրիգոր՝ կէօրտիւն մի քի սէնին օլ հէվա
իւմուտլարըն՝ սէնի էլիմտէն գուրթարմա-
ղա գատոր օլամատըլար ” :

Կրիգոր տէտի . “ հէվա իւմուտ՝ սէնին
իւմուտլարըն տըր , քի պէնի պու գատար
իւքէնճէլէր իլէ գօրգութուպ՝ սանա ուչ
տուրմայա գատոր օլամատըն : Ա է էղիյէթ

վերտինն իսէ՝ Ալլահն գուզիլէթիյէ տայան
տրմ տուրտում. վէ օլ պէնիմ գալի իւմու
տում իչիւն՝ քէնտիմի պու էղիյէթլէրէ վէր
տիմ : Օ իրա կէրէք թէզ՝ կէրէք կէճ, պու
թէն սոզուլաճագ տրր . վէ կէլիպ ուսթա
լար ուսթասը՝ օլ սոզուլմուշ թէնկէրի եէ
նիլէյէճէք տիր : Ա է հէր քիմի քէնտի օրէն
քինտէ պուլուրսա , օնլարը ճան վէ թէն
իլէ էօյլէ շող իտէճէք տիր , քի տիլ իլէ սէօյ
լէնամէք միւմքին տէյլ տիր : Ա է հէր քիմի սէ
նին կիպի ասիլքանէ պուլուրսա , օնլարը ճան
վէ թէն իլէ ճէհէննէմին սէօյիւնմէզ աթէ
շինէ աթսա կէրէք տիր » :

() Ըտէմ Տրդատ զայէթիյէ զազէպէ կէ
լիպ տէտի . « սէնին Ալլահն սէնի եէնիլէ
միշ՝ եէնիլէմէմիշ՝ պանսա հաճէթ տէյիլ տիր ,
լաքին սէնին կիպիլէրի սէօյիւնմէզ աթէշէ
կէօնտէրէճէք տիր տէտիյին իչիւն , պէն
սէնի պունտա սէօյիւնիւր աթէշ իլէ եա
գայրմտա , պագայրմ սէնին Ալլահն պէնի
սէօյիւնմէզ աթէշ իլէ նիճէ եագտպիլիօր » :

() Եիիւճի շարշարանչը Գըր :

Ա է պուլուրտու , տէմիր սաճ՝ ըլա գուր
շուն էրիթտիլէր , վէ սուրք Արիգորու օ
թուրթուս՝ օլ էրիմիշ գուրշունու սու կի

պի իւսթիւնէ աօրաուրտուլար , քի պիւս
պիւթիւն թէնի գալըուլտու : Վ է Օնտանաս
էօլմէյիւպ՝ Վլաճա աղօթք խոհր խաի , վէ հէր
սօրաու գլարընա հարպի ճէվապ վէրիւր խաի :

Վ է Տրդատ զիյասէսիլէ թա՛ճիւպտէ
գալարագ . “ Մթթրգ պէն շաշթրմ սէնին
շիմօյէտէք սաղ գալարըրնա . պու գատար
խքէնճէլէրտէն նաւըր գուրթուլուպտա էօլ
մէաին ” :

Ղրիգոր տէտի . “ տանա էվմէրտէն տիւ
մէաիմ մի՛ քի Վլաճու աղիմ իւշան հաղ
րէթլէրի՛ տայլմա քէնտի պաղը պիշարէ գուլ
լարընը էլտէն պրագմայրոյ , վէ սէնին կիպի
ասի գուլարընը ութանարըրը տէյու ” :

Ս-ԻԲ ԳՐԻԳՐԸ ԽՊՐԷՐԱՊԱ ՄԻՐԳԼԸՐԸ ԽԸ :

ՏՐԴԱՏ զայէթիլէ ութանրպ , “ աճէպա
տահա նէ՞ թիւրլիւ խքէնճէլէրլէ քէնտիմէ
ճէլպ խտէպիլիւրիմ տէյու տիւշիւնիւրքէն ,
օրատա հաղր օրանլարսան պիւրիսի՛ Տրդա
տըն էօնիւնէ կէլլպ , “ Փատիշահրմ , պիլլը
միսին քի պու Ղրիգոր քիմ տիր ” տէտի :

Տրդատ “ խայր ” տէտի :

“ Փատիշահրմ ” տէտի , “ պու Ղրիգոր
սէնին վէտէրինի դաթլիտէն Վնակըն օղու
օղուպ , վէ պու գատար զէման տիր քի

պուրատայրուր իսէ տէ՛ պիղղէր տահա պիւլ
մէզ իտիք : Հայոց մէմլէքէթինի վարան իթ
մէյէ սէպէպ օլան պուներն՝ փէտէրիիմիշ : Իմ
տի փատիշահամ, չիւնքի պու ասամ օլ զա
լիմ գանկընըն օղու տըր, պուհա կիւնէշի
տախի կէօսթէրմէք զայրի ճայիղ տիր » տէտի :

Տրդատ պու ճէվապը տիյնէյիպ, « եան,
չիւնքի էօյլէ խէ՛ ալըն կէօթիւրիւն պուհու
Արտաշատ գույուսունա աթըն » տէյու էմի
իյլէտի : Աէ օլ գույու էօյլէ գարանկըգ վէ
չուգուր ըտը, քի օլ աէվտէ նէ գատար
գաթլէ միւսթահագգ վէ սիճիլի քէսիլմիշ
գանկը, խըբարղ վար իսէ՛ օլ գույույա ա
թարլար ըտը, վէ ասընա տախի Կորվիրապ
տէրլէր իտի, քի տէրին՝ չուգուր տիմէք
տիր . վէ իչինաէ էօյլէ ազղըն երլանլար վար
ըտը, քի ինտանը օլ սասթ փարալայրպ էօղ
խտէրլէր իտի :

Իմտի օլ ապիղ Վրիգորը՝ օնիքի խքէնճէ
լէրտէն վէ տահա կէօնակէօն էզիյէթլէր
տէն սօղրա՛ քի թէմամ իքի երլ սիւրտիւ,
էլ այագ պաղը՝ կէօթիւրիւպ օլ Արտաշատ
գույուսընա աթարլար : Վույունուն տիպի
նէ էնտիքտէ, օլ ազղըն երլանլար՝ կէլիպ ա
զիղ Վրիգորուն չար էթրաթընը գօգլայրպ,
այագլարընը եալարլար ըտը : Աէ օլ կիճէ
Հրէշտակ Աստուծոյ՝ պիր տուլ տիշէհլինին

բույսարնտա կէօրիւնիւպ, « Գիւրան գու-
յուտա Ալլահն ազիզ գուլարնտան պիր
քիմսէ վար արբ, կիւնտէ պիր էթմէք կէօ-
թիւրիւպ միւճէրրէտ օլ գույույա աթա-
պն » տէյու թէնպիհ իյէտի. վէ օլ թէնպիհ
իւզրէ՝ կիւնտէ պիր էթմէք կէօթիւրիւպ՝
օրպայա աթար ըտր :

Հիքմէթի խիւտա, Օն իւչ սէնէ պու-
հալ իլէ՝ օլ վարրնրլմասը միւմքիմաիզ օրան
մահպտէ՝ վէ՝ յաժտէրլէնմիշ երլանրարն իչին-
տէ սաղու սալիմ՝ գալոր : Պագ թուաֆա,
քի գարանըգատա Օն իւչ սէնէ սուսուղ
սագլայան Ալլահ, աճէպա էթմէքսիզ տէ
սագլամայա գատոր տէյիլ մի իտի. էվիլէթ
գատոր ըտր. լաքին էյլէ իթմէսինտէ հիք-
մէթլէր վար, քի պիլլէրէ մալիւմ տէյիլ :

Վէ կէօյիւն տէօրտիւնճիւ գաթրնտա
օրան հրեշտակլարտան՝ Հագգ թէալա պիր
հրեշտակ թային էթմիշ իտի, քի հէր կիւն
կէլիպ օլ ազիզ իլէ մուհասպէթ իտիւպ
միսիթարել իտէր իտի : Հաթթա Համբար-
ճումուն տէօրտիւնճիւ կիւնիւ տէ օլ հրեշ-
տակ կէլմէտի, վէ իրթէսի կիւն սուրբ
Ղրիգոր սօրտու՝ քի « Այա Հրեշտակ Ա-
տուծոյ, տիւնքի կիւն նիչին կէլմէտին, սա-
լը նի՞ իտի » տէյու :

Հրեշտակ ճէվապ վէրտի. « Այա սուրբ

Գրիգոր՝ միածին որդի Յիսուս Քրիստոս է՝
 Ֆէնտիմիզ կէօյէ համբառնալ օլտուղը զէման
 սօգուզ կիւնէտէք հրեշտակարրն իչինտէ՝
 պէ հէր կիւն պիբէր դաստա էյլէնիպ, ճիւմ
 լէմիզի միւպարէք ճէմալի իլէ մէսրուր իլլէ
 աի: Վէ օնտան սօղրա պիզէ ստէտ գալոր,
 քի հէր երլ օլ տօգուզ կիւն արասրնտա՝
 կիւնտէ պիբ դասըմըղասա աղիմ շէնլէքլէր
 իճրա օլունուր: Չիւնքի տիւնքի կիւն Համ
 բարձուամուն տէօրաիւնճիւ կիւնի իտի՝ սը
 րա պիզլէրէ կէլմիշ օլուպ՝ աղիմ շէնլէյիմիզ
 օլտուղը հասէպլլլլէ, սիզլէրէ կէլէմէզ օլ
 աում:

Վէ սուրբ Գրիգոր պու ճէվապը իշիթ
 աիգտէ՝ եիւզիւնիւ եէրէ գօյուպ՝ Հագգ
 թէալա հազրէթլէրինէ՝ գոհութիւն վէրաի՝
 քի օլ կիզլի սրբըր օլ կիւնէտէք քիմսէ պիզ
 մէմիշ իքէն՝ Աստուածութիւն քէնտինէ
 պիլտիրաի:

Տրգասա օլ աղիզի գույույա աթարգտան
 սօղրա, ճիւմլէ էյալէթլէրինէ Ֆէրմանըպ
 եազոր, քի « Ֆէրմանըմ վիւսուլ պուլտուգ
 աա՝ ճիւմլէնիզէ մալիւմ օլա, քի սիզ հէվ
 սինիզ պիլլիրաինիզ՝ քի պու ճիւմլէ էյալէթի
 միզլին շէնի շէնլլլի կուռքլարըմըղն գուվ
 վէթլլլէ տիր:

« Իմտի ճիւմլէնիզ թիւրլիւ թիւրլիւ

փեշքէշէր վէ գուրպանլար իլէ հէր սեմթիւ
 նիզտէ պուլունան կուռքլարա բայեթլէր ի
 տէսինիզ : Վէ էյերջի գապուլ իթմէյէն պու
 լունուր իսէ՝ միւհքէմ հազգընտան կէլմէք
 իչիւն Ֆերմանըմ օլմուշ տուր : Աիճէ քէ
 պէն տայխմա խրղմէթիմտէ օլան սեվկիւլու
 տտամըմը ասլա էսիրկէմէյիպ , կուռքլարը
 մրղը գապուլ իթմէտիյի իչիւն՝ թիւրլիւ պէ
 թիւրլիւ խքէնճէլէրտէն սօղրա՝ էլ պապ
 պաղլը Արտաշատ գույուսընա աթտըրտըմ ,
 քի ճիւմլէ օլ միսիլլի օլանլարա սէպէպի նա
 սիհաթ օլա 7 :

Վէ տահա պունու կէօրէ չօգ սէօղէր
 եաղարլար ըտը , վէ Տրդատ օնտան սօղրա՝
 Անակըն էթտիյինէ մուգապիլ օլմագ իչիւն
 փէք չօգ ասքէր ճէմ իտիւպ Պարսից մէմլէ
 քէթինի պօղուպ երզրպ վիրան իթմէքտէ
 խտի . թա քի գուվիլէթինի հէր էյալէթտէ ,
 Ռոմատէ վէ Հինատէ վէ տախի սայրը եէր
 լէրտէ նազլ խտերլէր խտի :

Մորք Հորիսի իոյսոն, վէ սորք Գայեանէնին
աղէլ էօլպաշարըլէ՝ Բօմպան Գալըպ . սորք էջ
Բիւթին սէ՛միէնէ կէլէլէրի . վէ Տրտա Լաֆաոր
բան նահապակ օլընհալըլը ողէյանընպէ :

() Ը ղէմանըարտա Ղիտկղէտիանսս Բօմա
Թապաւորը՝ քեաֆֆէյի մէմլէքէթինէ Թաս
վիրճիլէր կէօնտէրտի , քի նէրէտէ պիր կիւ
ղէլ գրղ պուլուրըար իսէ՝ սիւրէթիւ էնտա
մընը եաղընըար , քի գանդըսընը պէյէնիրսէ՝
քէնտինէ պէնա իյլէյէ :

Վէ Թասվիրճիլէր կէզիպ եաղար իքէն՝
Բօմա սէմթինտէ եասպան պիր եէրտէ տաղ
արասընտա պիր կուսանայ վանը պուլտու
լար . վէ զօր իլէ իշէրի կիրիպ կէօրտիւլէր ,
քի պիր աղ ճգնաւոր գրղըար գարալար կիւ
յինմիշ աղօթք իտէրէր իտի . վէ իշէրինտէ
պիր գրղ վար ըսղ՝ քի կէօրտիւլէրի կիպի
հէյրան օլտուլար . վէ օլ տասթ Թասվիրիւ
էնտամընը եաղըպ Թապաւորա կէօթիւր
տիւլէր : Պուրէամի Ղիտկղէտիանսս կէօր
տիւլէր՝ ագըլ պաշընտան կիթիպ փէրիշան
օլտու . վէ օլ տասթ « տիւլիւն Թէտարիւ

քեաթը կէօրիւ լինն ր տէյու էմը իյէտի :

Վէ վանքըն իչինտէ օրան աղիւ կոյսլար սյու էհօվալի իշիթտիքտէ , պիր եէրէ ճէմ օրուպ , աղաշարապ աղօթքա տուրտուլար , վէ չօգ կէօղ եաշարը տէօրիւս՝ « ավ տէր Աստուած՝ պիղի սյու փորձու թիւնտան խէլաս իյէ » տէյու՝ Ալլահա նիյազ էթտիլէր : Վէ աղօթքարընը թէմամ էթտիլքտէ , գալէ դրպ օրատան ֆիրար էթտիլէր : Տէյիլ քէ էօրմէքտէն գօրգտուգլարընտան , իլլա օլ կուսպաշա թապաւորուն տիւնեալըգ նիյէ թինտէն քէնտիլէրինին փաղլըղընը գուր թարմապ իչիւն : Վէ օլ դայիֆ պէտէն կոյսլար դայիֆ կիյիմիլէրիյէ էօյէճէ տաղլար չէօլէր աշարապ , եուրտտուղ մէքեանորղ գալարապ , կէլտիլէր Հայոց սէմթինէ տիւշտիլէր :

Վարընաճապ պիր մահալէրի օրմայրպ , Վջմիաճին սէմթինտէ պաղլար արասընտա էսկի գէմանտան եափրլմը օրան պիր շիրէխանէ պուլուպ , աճ սուսուղ՝ եաթապսըղ էօրթիւսիւղ՝ օրաճրգտա խքեան օլտուլար : Քէնտի պէօյիւքլէրինին իամի Վայիանէ , վէ պէյէնիլէն կոյսուն իամի Հուփիսիմէ իտի :

() Ապիղլէրին պիրիտի սրըչա պունձուգլարը եափմապ պիրտիյինտէն , կիւնտէ եափտրղընը կէօթիւրիւս շէհիրտէ սաթարապ ,

ծնա կէօրէ էքմէք ալըպ՝ հէփիսի ծնունլա
կէչինիրլէր իտի . վէ պունլարըն հէր պիրի՝
փատիչահ վէ պէյզատաէլէր սիլիլէսինտէն
իտիլէր :

Վէ Ղիտկղէտիանոս տիւյիւն թէտարի
քեաթընը թէքմիլ էթաիքտէն սօղրա , աղիմ
սալթանաթլէ գօջուլարընը եօղատը քի՝ օլ
աղիլ Հռիփսիմէյի իղղէթլէյիպ կէթիրսինլէր
տէյու : Ղիտէնլէր վանքա կիրտիլէր իսէ
հիչ քիմսէյի պունլատըլար . քէնտի քէնտի
լէրինէ շաշտըլար . պու նէ տիր տէյի՝ պիր
պիրինէ կէչտիլէր :

Պու հալի թագաւոր իշիթտիքտէ՝ պա
չընտա ագըլ գալմայըպ վէ զպէթիլլէ խըրս
լանըպ “ չապուգ պուլունտուն ” տէտի :

Վէ պիւթիւն մէմլէքէթի արաշթըրըպ
պունլամատըլարը հալտէ , խասպեր ալտըլար
քի՝ Հայոց սէմթինէ Ֆիրար էթմիլլէր : Օլ
տասթ Ղիտկղէտիանոս՝ Տրդատ թագաւո
րա պու սուրէթտէ պիր նամէ եազտը :

“ Պէնիմ սէվկիւլի գարտաչըմ Տրդատ
թագաւոր : Սալիւմիւն օլա քի՝ պու Քրիս
տոնեալարըն մէլանէթի գաթը չօգ օլտու
պիղէ , թա քի օսանտըրտըլար պիղի . պիղիմ
գըրըճըմըգ աչընտը , պունլար էօլմէքտէն օ
սանմատըլար . նէ գատար իսքէնճէ էթտիք
իսէ՝ օլ գատար ազտըլար :

“Մէօղիւ միւն էնձամբ սյու տուր , քի իչ
լէրինտէն պիր գրղ կէօրիւսլ քէնտիմէ ալ
մագ նկէթինտէ իքէն , սյունա տախի իհա
նէթ էտիսլ էլիմտէն գաչորլար . վէ շիմտի
խասպէր ալարսլ” քի սէնին մէմէթէթինէ կէէ
միչլէր տիր :

“Իմտի պէնիս գարտաչլմ” մուգայէէտ
օլուսլ արաչթրրտսարն . վէ սյուլունտուղբ
հալտէ , խթէրտէն քէնտին ալ խթէր սյա
նա կէօնտէր . իքիսի տէ մագսյուլլմ տրր .
հէմէն սէնի ութանտրրմա . վէ տէվէթին
լէ վար օլ ” տէյու :

Տրգատ սյու նամէյի օգուտուղբ կիպլի՝
շիքէար սյուլմուշ ավճր միսալի՝ օլ սասթ
հէր եանա ատէմէր կէօնտէրիսլ չարչավուգ
սյուլունմասրնը էմր խլէտի : Վէ սլիր գաչ
կիւնտէն սօղրա՝ վարարլար օլ տէտկիմիզ
վիրանձու շիրէխանէ իչլինտէ՝ քի հայձա
շնձան տէնիլիր , օլ աղիզ գրղարր աղօթբ
տա սյուլտուլար :

Մլասրն հէթմէթինէ ագրլ էրմէզ . աճէ
սյա սյու պէլատէն սագրամաղա՝ գատրր տէ
յիլ մի խաի . լաքին օլ աղիզլէրին հաւատրր՝
նէ տէյնի մէթին օլտուղբ պէյան օլտա կէ
րէք խաի , նիճէ քի երանէլի սուրբ Վրիգու
րն օլտու : Վէ պիզլմ հաւատրա կէլմէմի
զէ սէպէպլէր օլուսլ , Մլասրն քէրէմիլլէ

Թանգորդսրնր թանքմայան գուլարնա իղհար
 իթմէք հիքմէթլէրի վար՝ քի անձագ քէնտի
 պիլիք :

Իմտի պու աղիղ ճգնաւոր գրգրարր պուէ
 տուգլարը կիպի՝ թագաւորա խապէր վէրիպ
 իքի կիւն օրատա ալը գօյտուլար :

Վէ օլ իքի կիւն զարֆրնտա օլ շէմասիմա
 աղիղ շուխիսիմէնին սէյրինէ կէլմէտիք ա-
 ճէպ. քիմսէ գալար՝ մը . վէ հէր կէօրէն թէա-
 ճիւպ իտիւպ՝ հէյրան օլուրլար ըտը :

Իլլա՝ օլ երանելի կոյսլար եիւղէրինի եէ-
 րէ գօյուպ՝ Ալլահ հաղրէթլէրինէ աղաչանք
 իթմէքտէն տուր օլմաղլար ըտը :

“ Տէր Ատուած՝ պիղի պու հեթանու-
 լարն նախագ նիյէթինտէն էզատ իյէ , վէ
 պիղիմ կուտութիւնումըլը պու պիղծ անօ-
 րէնլէրտէն սէն սագլա ” տէյի գան եաշ տէօ-
 քէրլէր իտի :

Վէ չիւնքի խալգ օլ երանելի շուխիսի-
 մէնին կիւղէլիյինէ շաշըպ՝ թագաւորա նա-
 գըլ էթտիլէր , էմը էթտի՝ քի “ վարն վ-
 պասլարլա տօնաթըպ՝ արապէյէ գօյարուպ
 իղղէթլէրլէ պուրայա կէթիդին ” տէյու :
 () Լ տէմ վարըպ աղիղ շուխիսիմէյէ միւժտէ
 վէրտիլէր , քի սէնի թագաւորումուղ քէն-
 տինէ լայրգ կէօրիւպ՝ թագուհի օլաճագսրն :
 Աղիղ Վայիանէ պու ճէվապը իշիթտիք

տէ , նասիհամէ պաշայրալ , տէտի . “ գը
 զամ Հռիփսիմէ , կէօղիւմիւն նուրու , Ֆի
 բրր իյէ՝ նէ շէքիլ տիւնեալըզ փառքրնա
 էրիպ Վրիստոսուն էօյունա կիրտին , վէ
 քէնտին փատիշահ սօյունտան իքէն՝ պու սէ
 Ֆիլիկի բատէթինյէ գապուլ իյէտին ” տէ
 յերէք , էմալի չօգ սէօղէր սէօյէտի :

Պու սէօղէրին վէրասրնտան՝ աղիզ Հը
 ռիփսիմէ տիղէրինի եէրէ գօյուպ , “ ով
 Տէր Ատուած՝ սէնտէն մատէ քիմէմ էօգ
 տուր , իւմուաում սէն սին , պէնի տիւնեա
 շիրքինտէն խէլաս իյէ ” տէյու ուզուն ուզա
 թիյէ աղաչանք իյէտի : (Նտա հաղըր պու
 լունան կոյսլար տախի՝ քէպալք սուրբ Հը
 ռիփսիմէ կիպի աղօթք խտէրէր խտի :

(Ու տէմ կէօքտէն կիւրիւլթիյէ պիր սէ
 տա իշիթիլտի , քի “ ասլա գօրգմայասընրզ ,
 պէն սիղին իյէ պիրլքաէյիմ ” տէյու :

(Ու սէսին աղիմ կիւրիւլթիւսինտէն՝ չօգ
 քիմէսնէլէր սէրսէմ էէրէ սէրփիլիպ պի
 հուտ գալտըլար :

(Որթալըզ պու հալ իւզրէ իքէն՝ վար
 տըլար թագաւորա հալի վագըրտ շու շէքիլ
 տիր տէյի նագըլ էթտիլէր : Աէ Տրգաս
 շիւնքի տույտու՝ քի օլ աղիպին կամքը քէն
 տինէ էագըն տէյիլ տիր , զայէթիյէ զաղէ
 պէ կէլիպ , էմիր պույուրտը , քի “ նիչէ քի

քէնտի տէ՛վէ՛ թի՛նի թանճամատր , վարըն սա-
չընտան թու՛թուն տա՛ չէքէրէք վէ սիւրիւք-
լէյէրէք սուրայա կէ՛թիրին ։

Տէրհալ թագաւորուն էմրի իւզրէ իճ-
րասընտա պուլունարագ , երանելի Հռիփ-
սիմէյի եիւզի իւսթիւնէ չէքէրէք չէքիշտի-
րէրէք թագաւորուն սերայընտա կէ՛թիրիս՝
պիր օտայա հատիս էթտիլէր ։

Վէրսումէ եէնէ աղօթքաւ տուրուպ , չօգ-
աղաչանք իյէտի ։ Վէ տահաւ աղօթքտա իւ-
քէն՝ թագաւոր կէլտի իչէրի կիրտի , վէ
տուրք Հռիփսիմէ իլէ էլէշտիքտէ , Հագգ
Թէալանըն քէրէմիլէ՛ եէտի տասթ միգտա-
րը օլ նէվճիւփան կոյս թագաւոր իլէ էլէ-
շիպ , օլ գահրաման Տրդատը պիր թագրիս՝
քիւչիւք չօճուք միսպի եէրէ չարսիտք ։

Օլ քի Վումիսթան սէմթիմէտէք գուվ-
վէթի նամ վէրմիշ իտի , պուրաճրգտա՝ հիք-
մէթի Վիւտա՝ պիր զայրժ գրղա գուվվէթի
եէթիշէմէյիս մաղուպ օլտուղունտան , էօվ-
քէսինտէն նէ իտէճէյինի պիլմէղ իտի ։ Տէ-
ֆա էմր իյէտի քի Վայիանէյի կէ՛թիրսինլէր ,
քի քէնտի չըրաղընտ էօյիւտ նասիհաթ վէր-
սին թագաւորա գարչը տուրտուղէ իչիւն ։

Նըրանելի Վայիանէ եանընտ կէլտիքտէ
շու միսիլի նասահաթ իթմէյէ պաշտատը .
« պէնիս սէվկիւլի վէ կէօղիւմին նուրու գը

զում Հռիփսիմէ , տիւնեանըն՝ Ֆանի փառքը
նա արտանմայասըն , վէ էօլմէքտէն տախի
ասըա գօրգմայասըն . . . » տէյի սըազը սէօզ-
լէր իյէ չօղ նասիհաթ իյէտի :

Վէ օրատա էֆրէնճ լիսանընտան աղնա-
յան սըազը քիմնէլէր պուլոււնուպ , նասի-
հաթը նէ եիւզտէն օլտուղնը իշիթիպ՝ օլ
ասաթ թաշըրա աղզընա վուլուպ տիշէրինի
տէօքտիւլէր : Վէ սանիէն պագարքար քի
ասըա վաղիֆէ էտինմէյիպ՝ եէնէ օլ միսիլլէ
նասիհաթըր իտէյօր , սաչընտան թութուպ
վուրարապ տէօյերէք տըշարը չէքտիլէր :

Վէ թագաւոր թէքրար սուրբ Հռիփս-
սիմէնին եանընա վարըպ՝ իւչ սասաթ գատար
սավաշարգտան սօղա , Մլահըն լաթֆու-
լինայէթիյլէ եէնէ գուվլէթլէնիպ , թագա-
ւորու թէքրար եէրէ չարիարապ , քէնտիսի
տախի սէքայտան տըշարը չըգըպ ֆիրար էթ-
տի , քի հիչ սիլը քիմնէ գարչը սուրամապ
օլտու :

Վէ վարըպ էօլտաշըսըրընա՝ Մլահըն գուվ-
լէթիյլէ օլ գահրաման թագաւորը եէնտիմ
տէյու միւժտէ իյլէտի : Վէ շաղ օլարապ
տէտի , « սու կիւն պէնիմ տիւյիւնիւմիւն
կիւնիւ տիր , շաղ օլուն ճիւմլէնիզ . գըղըլ
գանկար իլէ տօնաթըպ՝ պէնի կէլին իյլէ-
լինիզ » :

Վէ տահա պաղը սէօղէր սէօյլէտիքտէն սօղրա , պիր եիւքսէք եէրէ չըգըպ աղօթքա տուրտու , վէ եիւզիւնի եէրէ սիւբէրէք կիւ ճէ վագթինտէ աղօթքաա իքէն խասասլար եէթիշիպ՝ էլէրինի արտընա պաղայրայ , « տիլինի չըգար » տէտիլէր վէ հիչ գարչը գօ մայարագ չըգարտըղընտա քէստիլէր :

Վէ ճնտան սօղրա էպիճէ շալընը պէլին տէն չըգարըպ՝ եէրէ տէօրթ գաղըգ չագարըար . վէ էլէրինի այագլարընը օլ գաղըգլարա պաղայրայ կէրտիլէր . վէ պիր մօմ աթէշի իլէ պիւթիւն թէնինի եագըպ՝ քէպտայ էթտիլէր : (Ճնտան սօղրա՝ գուճաղընա իրի թաչար պրրաղըպ , պաղըրսագլարընը տըշարը տէօթտիւլէր . վէ Ալահըն հիքմէթիւ ինայէթիլէ տահա տաղ իքէն՝ իքի կէօղէրինի օյտուլար : Վէ ճնտան սօղրա տախի հէր քիմ փատիշահըն էմրինէ գարչը կէլէճէք օլուր խէ՝ պունուն կիպի օլուր տէյերէք , միւպարէք թէնինի փարէ փարչէ էթտիլէր :

(Ղերանեի կոյսուն աղիզ եօլտաչարնտան օթուզ իքի նուֆուզ օրատա պուլունուպ , սուրք կոյսըն փարէ փարչա օլան աղիզ թէնինի տէֆն իթմէյէ միւրատ էթտիքլէրին տէ , քեաֆֆէսինի գըրըճտան կէչիրտիլէր . վէ օլ աղիզէր տախի՝ ճանկարընը թէպիմ

կլէտիքէրինստէ շէօյէ տէտիլէր . « սէվտիք
սէնի եւս Վաղպի , քի իշիթէսին նիյազըմըդ :
Շիւքիւրլէր օրսուն՝ սանա , քի սիղի պու
կիւնէ լսցրգ կլէտին » . վէ տախի պուսուն
կիպի սէօյլէրլէ միւպարէք ճանլարընը Վլա
հա թէպիմ էթտիլէր :

Վէրսում ազիղլէրտէն պիրինին խասթա
օրսուղը հասէպիլլէ , եօլտաշարըլէ կէլէմէ
շիւպ՝ օլ հնճանին իչինտէ եաթմըշ ըտը ,
վէ զնու տա օրաճըգտա թէլէֆ էթտիլէր ,
քի օլ տախի համտիւ սէնա կլէյիպ , « գու
հութիւն սանա էֆէնտիմ , քի պէնի տէ
եօլտաշարըմտան սցրըմսցրպ , լութֆինէ լա
յրգ կլէտին » տէյէրէք՝ ըուհունը թէպիմ
կլէտի :

Վէ իրթէսի կիւն՝ սուրբ Վայխանէյի
տախի իքի ազիղ եօլտաշարը իլէ՝ տէօրտէր
դազըղա պաղլայրպ , թօփուգըրընտան գա
մըշ գօյուպ իւֆիւրտիւլէր . վէ էօյլէճէ
գուզու կիպի շիշիրտիքտէն սօղրա՝ տէրիլէ
րինի պազըրընտան կէօյսիւնէտէք թու
լում չըգարտըրար :

Վէ զնտան սօղրա՝ շիւնքի ազիղ Վայխա
նէ սուրբ Չոխիսիմէյէ նասիհասթ էթմիշ ի
տի , զնուն իչիւն՝ աիլլէրինի էքսէլէրինտէն
չէքտիլէր : Վէ տահա հիքմէթի Պարի՝ ճան
լարը թէնտէ իքէն , պաշարընը քէստիլէր :

Վէ սուրբ Վայիանէ պու շարճարանքլար
իչինտէ Մլաճա շուքր խոխայ, տուա վէ նի-
յազ իյլէտի. վէ էօյլէճէ աղիզ ճանլարրնը
թէսլիմ էթաիլէր :

Վէ իրթէսի կիւն՝ աղիզ Հռիփսիմէնին վէ
սուրբ Վայիանէնին վէ օլ պիր աղիզ կոյսլա-
րըն միւսարէք թէնլէրինի պիր եապան եէրէ
չէքիպ, գուրալար էօնիւնէ աթարլար. վէ
Մլաճըն հիքմէթիլէ պիր հայվան եանլարընա
վարամայրայ, օլ սուրբ մարմինլէր կիւլէր
սիւմպիւլէր կիպի օրամլըգտա գալտրլար :

Տրդաբըն Գօճո-ղ շէշլէնէ Բահվէլ օլմար Կըր :

Պոյ իշլէրտէն սօղրա, Տրդատ աղիզ
Հռիփսիմէնին պիմէնէնտ հէանալըղընը խա-
յալընէ կէթիրտիքճէ, քէնտի քէնտինէ մե-
րապլանըպ, « օճ, վաճ » խալուպ կիւնպէկիւն
փէրիչան օլտու : Վէ ալթըր կիւն մըգտարը
պու հալիւղրէ օլուպ, Օնտան սօղրա՝ սէվէ
տասընը պիր աղ տաղըթմադ իշիւն՝ « ալ
թէտարիքի կէօրիւլին » տէտի :

Վէ ալթընա պինիպ ալա կիթէրքէն՝ դա-
ֆիլէն արասէսինտէն աշաղը տիւշիւպ, Մլ-
լաճըն զաղէպիյլէ օլ սաաթ տօմուղ օլուպ,
գամիշլըղա տօղրու սէյիրթմէյէ պաշլատըր :
Վէ պիւթիւն թէվապիսի տիվանէ օլարապ :

էթ տիրէր իննի պիլմէ դէր իտի : Պու հալ իւզ
 րէ լքէն՝ պիր դէմանտէն սողրա Տրդատուն
 խոսարովիդուխտ գրգ գարրնտաշընրն տիւ
 շունտէ հրեշտակ Ատուծոյ պիր քիմսէ կիւ
 պի կէօրիւնիւպ , « Թա քի Արտաշատ գու
 յու սունա գօլ վէ այագլարը պաղլը աթրլ
 միշ օլան Արիդորը կէթիրթմէյինձէ՝ սիպին
 տերտինիդէ տերման պուլամայաճագարնրդ »
 ձէվապը էթտի :

Վէ սապահ՝ օլտուգտա՝ խոսարովիդուխտ
 իշխանլարը պաշընա պիրիթիրիպ , օլ կիձէ
 տիւ շունտէ իշիթտիյինի նապլ իյէտիքտէ ,
 քեաֆֆէսի կիւլիւմսիւյէրէք իսթիհզա էթ
 տիլէր . վէ « սահիհէն տիվանէ օլմուշտուն ,
 զիրա օն իւշ սէնէտէն պէրու օլ երլանլար
 մէքեանր օլան պիր մահալտէ Արիդոր գալ
 մամիշ օլտուգտան գաթինազար՝ քէմիքէրի
 նին տախի պուլունմասընա շիւպհէմիդ վար
 արը . . . » տէտիքէրինտէ , խոսարովիդուխտ
 հէձիլ գալըպ , արթրգ աղըղ աշամազ օլտու :

Օնտան սողրա , օլ հրեշտակ Ատուծոյ
 իւշ տէօրթ քէրրէ տահա կէօրիւնիւպ՝ եիւ
 նէ օլ ձէվապը սէօյէտի . խոսարովիդուխտ՝
 եինէ պէնի մէզագ իտէրլէր տէյի ութան
 արղընտան քիմսէյէ պիր շէյ սէօյէմէտի :

Պիր կիձէ տահա կէօրիւնիւպ՝ « էյէրշի
 պու տէտիյիմի խալգա սէօյէյիպ վէ իձրա

սրնտա պուլունմազ խէն՝ պիլմիշ օլ քի
 թիւրիւ պէլարարա տիւչար օլաճագարն ։
 տէյու անտ էթաի : () Ը տա նաչարէ գալլայ՝
 թէքրարէն ու թանարագ նագլ իյլէաի : Վ է
 իշխանլար իշիթաիքտէ՝ « պուլնտա պիւր հիք-
 մէթ օլնագ կէրէք » տէաիլէր : Վ է օլ սա-
 աթ () տա ապը իշխանը իրապ էթաիլէր ,
 քի վարլայ Արտաշատտա օլան ապիղ Վրիգու-
 րու էյերչի սաղ խէ՝ չըգարլայ կէթիքսին :

ՍԻՐԲ ԳՐԻԳՐԸ ԽՆԴԻՐԱՊԻՆ ԸԹՐԻԲԵԼՄԸ ԿԸՐ :

Վ է վարլայ Արտաշատ շէհրինէ կիրաիք-
 տէ , շէհրլիաի պու հալէ ալեահ օլուպ ,
 օնլար տա կիւլիւշիւպ մէզագ էթաիլէր . վէ
 պիւր չօգ խալգ՝ « պագալլամ պու նէ հալ
 տըր » տէյերէք պիլլիքտէ կիթաիլէր : Վու-
 յունուէն աղզնա վարտրգլարնտա՝ ուզուն
 պիւր իսի աչաղը սարգլթարլար , վէ օլ կի-
 թէն իշխան , « սվ Վրիգար , տաղ մը սրն »
 տէյի սիւալ իյլէաիքտէ՝ սուրբ Վրիգար ճէ-
 վապ վէրտի , տարլան իիին ուճունու թու-
 թուպ սարսարագ . « Ալահըն լու թֆու քե-
 րէմիլէ սալլամ » :

() Ը տէմ ճիւմլէսի մաթ օլուպ՝ « պու
 նէ շէքիլ հիքմէթ աիւ » տէյի պիլիպիլինին
 էիւզիւնէ պագարագ շաչարլար :

Իշխանն նիտա խլէտի , « ես՝ ազնիւ Վրիշ գոր , խփին ուճուճու թուժ քի սէնի եօ գարը չէքէլիմ , զերա սէնին Վլասըն՝ սէնի պուրատան չրգարմաղա պիղէ թէնպի՛ն իւ լէտի » :

() Ը տէմ երանեւի Վրիգոր՝ խփին ուճու նր թուժոււպ եօգարը չրգար , վէ ազնիւն թէնի՛ երլանլարին զէ՛նիրլի գօգուսընտան եարալանմըչ օլտուղընտան , ազնիւ թէնինի եույոււպ , վէ եէնի էսվապլար կիյտիրիպ , մէմուճնիյէթլէ ալըպ շէ՛նիրէ կէթիրտիլէր : Սուրբ Վրիգոր շէ՛նիրէ տախիլ օլտուգտա , պապար քի թագուսոր վէ թէվապիտի վէ շէ՛նիր խալքը՝ վէլ հասրլ ճիւմիլսի տիվա նէ օլոււպ՝ վա՛նչի կիպի էթտիքլէրինի պիւ մէղէր խաի :

() Ը տէմ ազնիւ տիղէրինի եէրէ գօյոււպ՝ աղայարապ աղօթք խլէտի . վէ օլ սասթ ճիւմիլսինին ագլը պաշընա կէլիպ , վէ քեա Ֆէսի չրչրպպապ օլտուգլարընտան , պիր պիրինտէն ութանրպ էտիապլարընր կիյմիյէ պաշատըլար , վէ սուրբ Վրիգորուն պաղը նա տիւշիւպ « մեղոց » տէտիլէր :

Իշխանեւի Վրիգորիա պուճարը պաղա տուրտուրուպ՝ « նէ՞ խտերսինիղ . պէն տէ սիղին կիպի ինսան ըմ » տէտի : « Միղէ լու զլմ՝ օլան պու քի՛ սիղի եարատտան Վլասը

Թանրյրայ, ծնա սէճտէ իառնսինիզ . . . » :
 Վէ պու շէքիլ պիր դաչ տահա նասիհէթ-
 շէր էթտիքտէն սօզրա՝ սօրտու սուրբ Ղրի-
 գոր՝ քի « Ղրիստոս էֆէնտիմիցին ազիզ նա-
 հատակըարընըն միւպարէք թէնլէրինի նէրե-
 յէ դօյտունուզ » : Ղէվապ վէրիպ տէտի-
 շէր, « էֆէնտիմ, նաւը նահատակար սօ-
 ըարսըն » :

Տէտի սուրբ Ղրիգոր, « օնլար քի Վէ-
 լահըն եօրունա շէհիտ օլուպ՝ սիզին էլինիզ
 լէ էօլմիւշէր տիր » : Վէ շիւնքի տույտու-
 լար՝ քի սուրբ Հռիփսիմեանց կուսանայ
 իշիւն սէօյլէյօր, տէրհալ վարըպ եէրինի
 կէօսթէրտիլէր :

Արանեւ լի կոյսըարըն ազիզ թէնլէրինի
 աթարգըրը կիւնտէն՝ սուրբ Ղրիգորուն
 կէլմէսինէտէք տօգուզ կիւն օլմուշ ըար .
 վէ օլ տօգուզ կիւն դարֆընտա ապլա պիք
 ճանավար եախօտ պիր դուշ եանլարընա
 վարմատրգտան մատէ, միւպարէք թէնլէ-
 րի տախի դօգմամըշ ըար :

Օլ տէմ վարտըրար թիւրիւ լիպասար
 կէթիրտիլէր՝ քի քէֆին էթսինլէր : Սուրբ
 Ղրիգոր ճէվապ էթտի՝ « շիմտիլէք սիզին
 դումաշարընըզ պու ազիզլէրին թէնինէ քէ-
 ֆին օլմայա լայըգ տէյիլ տիր . ըարին կիւն
 օլա քի լայըգ օլտունլար » :

Օրոտան սօղրա՝ հէր պիրինի քէնտիլէրին էսկիճէ շալընըն իչինէ այլս՝ օլ սաքին օլ սուգլարը հընձանըն իչինէ կէօթիւրիւս պիր շէհտէ լաղամ օրան մէվթի՛յէ բէսմինի իճրա խլէյիս՝ տէֆըն խլէտի : Վէնտիտի օլ կիճէ օրատա սապահատէք աղօթք վէ աղա շանք խլէտի .քի “ Տէր Աստուած՝ սէն պու միլէթէ ֆիրատէթ վէր , քի խորաւ խոիւս սէնին աղիզտէն աղիղ օրտուղընը ֆարգ էթ սինկէր ” :

Վէ սապահ օրտուգտա թագաւոր վէ իշխանըսր վէ խաղգտան պիր չօգ քիմսէլէր կէլիս սուրբ Վրիգորուն վէ օլ աղիղ կոյս նա նահատակարըն էօնիւնէ տիւշիւս՝ աղայարազ մեղայ տէրլէր խաի :

Սուրբ Վրիգոր ճէվասլ էթաի՝ “ էյէրչի սուչընըղ աֆ օլմագ վէ տէրալէրինիլէ տէրման սուլմագ խսթէբսինիլ , սիղի եօգսան վար խտէն Ալահա խման էտին , վէ հիքմէթինէ ահեահ օլուն : Վիճէ քի աղիղ Հուի սիմէնին՝ Ալահըն գուվիլէթլիլ էթտիլի մէրալիլի կէօղիւնիւղէ կէօրտիւնիւղ , վէ սրանա օրան սիյատէթ տախի՝ թարիֆէ հաճէթ գալմայրսլ ճիւմլէնիլ պիլերսինիլ , քի օլ գատար խքէնճէլէրտէն սօղրա՝ օն իւչ երլ մրգտարը օլ գարանըղ գույուտէ վէ աղղըն երլանըսր իչինտէ ապլա խէվֆ իթմէյէրէք

տաղու տալիմ գարմամ՝ Ալլահըմըն հիքմէթի տէյիլ մի տիր :

Իմտի պունըարը Ֆիքր խաիււ պ թանըյուն օլ Ալլահը , քի սիզի գարանըգտան այտընըղա չըգարմայա գատըր տըր : Վէ էթտիյինիզ էօլըրըղա փիւշման օլուն՝ քի Ալլահըն լութֆու քէրէմինէ լայրգ օլասընըր » տէյու : Վէ տահա պունուն կիպի չօգ նասիհաթէր վէր տիքտէն սօղրա՝ պաշատը Ալլահըն միւֆրէտ օլտուղընը , վէ անըն աղըլ վէ սըրը էրմէյէն հիքմէթինի , տիւնեանըն էվիլէլինատէն ախըրընատէք վուգուա կելմիշէրի վէ կելէճէքէրի , վէ մարգարէլէրին կելիպ՝ Վրիստոսուն տիւնեպէ կելէճէյինատէն խասէր վէրտիքլէրինի , վէ Վրիստոսուն կելիպ չարչարանք չէքէրէք , պիպի դժոխքսան գուրթարմասընը նագլ իյէտի :

Թէմամ ալթմըշ ալթըր կիւն կիւճէլէրի աղօթք խաիււ պ՝ կիւնտիւղէրի քարոզ վէրիւր իտի :

Մ-ը Էջիթի Իլէն կիօրիլէն Գիլիշ նագլ
օլունըր :

ԱԹՄԸԸ ալթըր կիւն թէմամընտա սուրբ Վրիգոր քէլամէ աղազ խոուպ , « տիյնէյիտիգ՝ սիզէ Ալլահըն պիր հիքմէթինի տահաս

նագլ խտէյիմ : Պու կիճէնին եարբարնտա՝ սիզէր ույգուտա իքէն՝ վէ սէն տէ Ալահըն սիզէ էթտիյի քէրէմէրի վէ օլ ազիզ կոյս լազըն փառքընը Ֆիքր խտէրքէն , Ֆիլ հալ պիր ազիմ կիւրիւթիյէ կէօք եիւզիւ աչըտը . վէ նուրչէհրէ պիր ատէմ , Վրիգորիէ , տէյու սէսլէտի . վէ սէն օլ տէմ գորգում տան եէրէ գափանտըմ :

» Թէքրար սէսլէտի՝ քի եօգարը պագ՝ վէ Ալահըն հիքմէթինի սանա կէօսթէրէյիմ : Վէ եօգարը պագարըրմտա , կէօքտէն նուր սաչըրսս՝ եէր եիւզիւնէ եայրլտը , վէ օլ նուր իյէ պիրլիքտէ եազ կիւնիւնտէքի կիւնէշ ի չինտէ կէօրիւնէն թօղար կիպի՝ հիսապսրգ հրեշտակլար եէրէ էնաիլէր : Վէ օլ հրեշտակլարըն արտընձա պիր հիյպէթլի քիմսէ էնտի , վէ էլինտէ տէ ալթուն թօփուղ վար լտը : () Լ ալթուն թօփուղը եէր եիւզիւնէ վուրտրգտա՝ ղէմինտէն պիր ազիմ կիւրիւթիւ չրգրսս , եէր եիւզի օլա կիպի տիւմ տիւղ օլտու :

» Պու մապէյնտէ , չրգրգտան չրգմը կիպի պէօյիւք պիր ալթուն տիրէք գօնուլտու , վէ իւզէրինէ աթէշտէն եափրըմը կիպի պիր տիրէք տիքիլտի , վէ Օնուն իւզէրիւնէ նուրտան պիր խաչ գօնուլտու :

» Վանիէն իւշ տիրէք տահա , պիրի սուրք

Վայիանէնին իբի եօլտաշլլա նահատակ օլ տուղը եէրտէ , վէ պիրի սուրը Հոխիսիմէնին նահատակ օլտուղը եէրտէ , վէ տիկերի հնձանտա նահատակ օլանըն իւղէրինէ գօնուլտու . վէ պունկարըն տա իւղէրինտէ պիրէր տիրէք , վէ պաշարընտա խաչ վար ըտը :

”Պու տիրէքէրտէն պիրպիրինէ քէմէրլէր աթըրարադ , վէ իւսթլէրինէ օլ շէքիլ խորանլար գուրուլտու՝ քի կէօրէնկէր հէյրան օլուր ըտը : Խորանլար իչինտէ՝ պիւթիւն օլ աղիդ կոյսլար սիֆաթիւնուր՝ պէյադ լիպասլարլա շաղ օլուրլար ըտը :

”Վէն պունկարը կէօրիւպ թաւձիւպէնիրքէն՝ օլ էվէլքի կէօրտիւյիւմ լուսատեսիլատէմ սէս էթտի՝ — Ղրիդոր՝ պու կէօրտիւքլէրինին բէամէրինի էյիձէ ֆիրրինէ սագլա , զիրա օլ էվէլքի կէօրտիւյիւն տիրէք եէրի՝ Ասթուղիկէ Ակեղեցի օլաճադտըր . վէ օլ իւչ տիրէք եէրլէրի տէ՝ աղիդ կոյսլարըն նահատակ օլտուղը եէրլէր տիր քի կէօրտիւն — տէյու ” :

ՍՐԷ ԵԶԺԻՄԻՆ ՎԷ ՍՐԷ ԿՅԱԼՐԸՆ ԼԿԱՐԱՆԸՆ ԵՄԻՐԸՆԱՆ ԽԻՐԸՆԱՆ ԽՐԷ :

ՍՈՒՐԲ Ղրիգորիտա պու տեսիլքի թէ՛մամ նագրլ իյէտիրտէն սօղրա՝ տէտի .

« շինտիրքի հալտե պիղլէրէ էն էլ գէմ օլան պու շէհիտլէրին մահալլէրինի խանա խտիւպ շէնլէնտիրամէք տիր . զիրա խայալըմ թէհի օլմատրղընտան, միւճէրրէտ օլ ճէվապա միւ թիւ օլուպ իճրասընտա պուլունմապ վաճիպ տիր » տէտիրտէ , տէրհալ թէտարի քեաթը լաղըմէսինէ զայրէթիւ տէվամ օլունմայա պաշտնըլտը :

Վէ սուրբ Ղրիգոր չըրիր էլինտէ , կէօր տիւյի բէամէ կէօրէ միյմարըդ խանք խտի : Վէ օրատա հաղըր օլանլարտան քեաֆէսի եէքճիհէթ չաղըմապտէ կքէն՝ Տրդատ կէլիպ սուրբ Ղրիգորուն պատընա դամանըպ . « սլ սուրբ Ղրիգոր՝ հիմմէթ խտիւպ պարի շու էլիմէ պատըմա պիր չարէ խլէ , քի պէնտէ պու սուրբլարրն խըղմէթինտէն մահրում գալմայըմ » տէտի : Օ իրա սուրբ Ղրիգորուն խորվիրապտան չըգըպ կէլտիյի , վէ ծնար իչիւն աղօթք էթտիյի կիւնտէն պէրի՝ Տրդատըն աղը , սէօլի , ինսանճատընա օլմուշ բտը , լաքին տահա շէքլի տէյիշիլմէ միշ խտի . եանի՝ տիրի , գուլաղը , պատը , թիւյիւ վէ սայրը թէրաֆլարը տօմուզ կիպի խտի :

Օլ տէմ սուրբ Ղրիգոր սէճտէ գըլըպ Մլահա նիյազ էթտիրտէ . Տրդատըն էլի պատը սաղալըպ՝ էվիլէլքի հիլէէթէ կէլտի :

Վէ սուրբ Վրիգոր պույուրտու Տրդատա,
քի օլ սուրբ մարմինելէրին գօնուլաճագ եէր-
լէրինի գազըյոյ՝ թօփրաղընը տըշարը վիրէ :

Տրդատ թէքրար ըիճա իյլէտի՝ էհլինէ
վէ գըզգարընտաչընա տա բուսխաթ էթսին
քի խըզմէթէ գարըշօրնլար : Վէ սուրբ Վը-
րիգոր իզին պույուրտուգտա , անլէր տէ
խըզմէթէ պաչատըլար :

Թագաւոր գազմա իլէ գազար ըտը , վէ
թագաւհլիլէր էթէքլէրի իլէ թօփրաղը տը-
շարը ալըրլար ըտը : Վէ գուրտուգլարը պի-
նա թէքմիլ օլտուգտա , կէթիրտի սուրբ
Վրիգոր օլ ազիզ մարմինելէրի եէրլի եէրին-
ճէ գօյտու :

Օնտան սօղրա պույուրտու , քի կէլին
օլ էվվէլքի կէօրտիւյիւմ տիրէք եէրինի տէ
պինա խտէլիմ , նիճէ քի սիւլէ նագլ իյլէ-
տիմ , օլ եէր՝ Ասթուղիկէ Ակեղեցի օլաճագ
տըր , քի ճիւմիլէմիզի տէվշիրիճի տիմէք տիր :

Վէ օրայր տա պինա խտիւպ՝ ատընը
Վջմիաճին տէտիլէր , զերա օլ հլյպէթլի քիմ
սէ՝ քի կէօրտէն եէրէ էնտի , վէ էլինտէ ալ-
թուն թօփուղը վար ըտը , Միաճին որդի
Վստուծոյ քէնտիտի խտի , օնուն իշիւն Վջ-
միաճին տէնիլտի , եանի Միաճինին էնտիյի
եէր տիմէք տիր :

Վէ օլ սուրբ Վջմիաճին եկեղեցիտինտէ

հէփաի ճէմ օլմուշ իքէն՝ սուրբ Վրիգոր
 պույու-բաու , քի ճիւմլէնիզ տիզլինիզի եէրէ
 գօյուսլ՝ Ալլահա նիյազ իյլէյին , քի սիղէ
 ազլիւ ֆիրասէթ իհասն պույու-բաուն : Աէ
 սուրբ Վրիգոր անլէր իլէ պիրլիքտէ աղօթք
 աղաչանք խտէրքէն , թագաւորը զաֆիլէն
 պիր թիթրէմէք ալլու , իւսթիւնանէն տէրիւ
 սի սըրըլլու տիւշէրէք , ինսան սիֆաթընս
 տէյիշիլտի , քի էվիլէլքի հիյէթտէն տահա
 կիւղէլ , տահա հէսնա օլուսլ , հէր վէջհիլէ
 փազլանոր :

Աէ սայրըլարը տա քիմի ույուզ , քիմի
 չարփրզ վէ քիմի թիւրլիւ պէ թիւրլիւ մա
 բազլարա կիրիֆթար օլմուշարքէն , Ալլահին
 քէրէմ գափուսը աչլըսլ՝ ճիւմլէսի օլ տէմ
 սաղալորլար :

() Ը տէմ նէ բատէլէրտէ սէվինճ վէ շազ
 լըգտա օլտուգլարը տիլ իլէ թապիր օլուն
 մասը միւմքիւն օլուր մէվատտէն օլմայրսլ ,
 քէնտիլէրին սաֆուսթ տէյի թափընտըլարը
 կուռքլարըն շաֆուսթ օլտուգլարընը պիլ
 խորագ , եէնիտէն տիւննայէ կէլիշ կիպի
 օլտուլար :

Աէ թագաւոր՝ ապէրի վէ սուրբ Վրի
 գոր իլէ՝ հէր նէրէտէ կուռք վար խտէ վարըսլ
 դըրար տէօքէր խաի , վէ եէրլէրինի տափի
 երգար եագար ըոր :

Հանի օլ տիշէհլի շէքլինատէ օրան Անու
հիտ տէտիքլերի նամուար կուռք, քի պիւ-
թիւն Հայոց մէմլէքէթի էհայլիսի էօնիւն
տէ սէճատէ գըրարլար լոր. Տրդատին էլճա,
ղաղընտան էօյէ պիր թօփուղ եհտի, քի
թուղ էիպի տաղըրայ եհրիլէ էէքսան օլտու:

Վէ հէր վարարգլարը մահարոտ՝ սուրբ
Վրիգոր եկեղեցի եհրիլերի թէնիպ կէօրէ-
րէք նիշան խոիւս տէր խոի. « շիմտիլէք պու
մէքրուհ կուռքլարը պրաղըս Ալահըն միւֆ-
րէտ օլտուղընը պիլին, թա քի Ալահ սիգէ
քէնտի լայրը կէօրտիւյիւ գուլարընտան քա-
հանայասլետ վիրէ, քի ճիւմլէնիղ մկրտել
օլունարագ քրիստոնէայ օլասընըղ. վէ օլ
արժանաւոր քահանայասլետ պու նիշան
էթալյիմ եհրիլրոտ սուրբ Սեղան օծել ի-
տիւս՝ սիգի օրհնէայ հաղորդութիւնա ար-
ժանի իյլէյէ »:

Երանելի սուրբ Գրիգորոսն՝ Հայոց հայրասլետ
օլմարը արը:

Օլ կիւնելրոտ Տրդատ թագաւոր վէ
իշխանըարը՝ սուրբ Վրիգորուն էօնիւնէ կէ-
լիպ, « ոյ հողեւոր հայր՝ շիւնքիւ պիգէ Քա-
հանայասլետ լաղըմ արը, սէնտէն մատէ քիմ
օլաճագ արը » տէտիլեր:

Սուրբ Գրիգոր ճեփապ վերտի . « հաշա
 պէն օլ աստիճանա ըյրդ տէյիլիմ , զիրա
 Քահանայապետական աստիճան աղըր պիր
 խրդմէթ օլուպ , պէն Ալլահըն հուզըրնտէ՝
 պու գատար խալգ թէրաֆընտան ճեփապ
 վիրմէյէ գատըր տէյիլիմ » տէյի ըազի օլ-
 մատր :

Վէ թագաւորուն տիւշիւնտէ հրեշտակ
 կէօրիւնիւպ , « սիզէ առաջնորդ՝ Գրիգոր
 ճայիզ տիր քի օլտուն » տէյի ճեփապ իյէտի :

Վէ պիր գաշ քէրրէ տահա թագաւոր ընձա
 խիւպ՝ սուրբ Գրիգոր գայրլ օլմատըրգտա ,
 թագաւորա կէօրիւնէն տեսիլք՝ Գրիգորա
 տախի կէօրիւնէրէք , « պու ժողովուրդա
 Առաջնորդ սէն օլաձագ սրն . զիրա Ալլահ
 էջլէ էմր պույուրտը » ճեփապը էթտի :

Սուրբ Գրիգոր տախի Ալլահըն էմրի շէ-
 ըիֆինէ ըազի օլուպ , Քահանայապետիյէ
 գարար վերտի :

Օնտան սողրա՝ թագաւոր էմր էթտի
 քի սուրբ Գրիգորը Գայսարիյէյէ կէօնտէ-
 ըիպ , սուրբ Վեւոնդէս Պատրիարքտան սա-
 տիճան աղարապ , Հայոց միլլէթինէ Քահա-
 նայապետ օլտուն :

Վէ օն պէշ պէջիւք պէյլէր ազիմ ասքէր
 վէ թագաւորուն նամէսի վէ աղըր փէշքէշ-
 վէրէ՝ ալտըրար սուրբ Գրիգորու Գայսարի-

յէ շէհրինէ կիթիւս , ազիմ սալթանաթէ
 շէհրէ կիրէրէք , Վեւանդէս Պատրիարքին
 եանրնա տախիլ օլտուլար : Վէ նամէտէ
 եազըլան մուհապպէթտէն սօզըա , ինհա
 օլունան շու վէճհ իւզրէ խտի :

« Սալիւմի շէրիֆինիզ տիր , քի միլլէթի
 միզին չօգտան պէրու ճան կէօղլէրի գափա
 նրգ օլուս , ինսան եափուսը փութըրա
 ալահ տէր խտիք : Վէ սու հալ իւզրէ գա
 րանըդ իչինտէ գալըս գայրստա իքէն , իգ
 դէթիւ Վրիգորուն էլի իլէ Վլասըն քէրէմ
 կիւնէշի դաֆիլէն իւզէրիմիլէ կէլիս պիգ
 տէն օլ իմանսրղըգ գարանըղընը փարալա
 սը , վէ ճան կէօղլիւմիւզ տանի աչըլարագ
 պիզի եօգտան վար խտէն Վլասը թանըտըգ :
 Վէ Վլաստան պիզլէրէ տույ օլունտու , քի
 Վաջնորդ վէ հոգեւոր Հովիւ սու ազիզ
 Վրիգոր օլաճագ տրր տէյու :

» Իմտի սու գուլունուզ տա , օլ պիզիմ
 էհեամըղա սէսլէս օլան ազիզի կէօնտէրտիք
 ճանիպի շէրիֆինիզէ քի պիզի հոգեւոր ա
 ռաջնորդ խտէսինիզ : Վէ սուանըղ հիւրմէ
 թիլէ Վլաս պիզի քէնտի լահմէթինէ լա
 յըգ կէօրիւս պու միւսարէք եօլա սալի
 հանէ ամէլէր իլէ սայիմա կիթմէք նասիս
 իլէյէ » :

Վէ սուրբ Վեւանդէս Պատրիարք սու

նամէյի օգուշուս, պիւթիւնն եպիսկոպոսըս
ընը ճէմ իյէտի, վէ հէփսինին իզնի իյէ՝
սուրբ Աւետարանը սուրբ Արիգորուն պա-
շնա գոյուս՝ Հայոց իւղէրինէ Քահանա-
յապետ օծել էթաի :

Վէ իզգէթլիւ սուրբ Արիգորա, վէ կէ-
լէն իշխանըարա բայէթէն՝ սուրբ Աարապե-
տին վէ Աթանոսգինէ հայրապետին ազիզ
թէնիէրինի Հայոց մէմէքէթինէ փէշքէշ
վէրաի : Վէ տահա իքի թանէ նամոար
ճգնաւոր վէրաի, քի վարըս Հայոց մէմ-
լէքէթինտէ ճգնաւորըգ թարիգինի թալիմ
իյէյէլէր, քի պիրինին աոր Անտոն, վէ տի-
կէրինին աոր Արօնիդէս իաի : Վէ տահա
պու եօլու մուհապպէթլէրտէն սօղրա՝ եօ-
լա բէվան օրտուար :

Վէ իշիթէն էյալէթլէրտէն, իզգէթլիւ
Արիգորուն միւսարէք աիտարընը կէօրէլիմ
տէյի՝ պիր կիւնիլուք եօլ գատար իլէրու կէ-
լիլէր իաի : Օ իրա օլ ազիզին սոււասրյէ
խասթար վէ սայրր տերտիլէր հազգըն-
տա օլան միւճիւղաթլէր հէր թէրաֆտա
սէօյէնիր իաի :

Վէ պէօյէ ազիմ իզգէթլէրլէ կիթէրքէն,
պազը քիմսէլէր կէլտիլէր սուրբ Արիգորա
խասպէր վէրտիլէր՝ քի « Տարօն սէմթինտէ
Ննալնեան տէտիլէրի եէրտէ՝ քի տօգուզ

չէշմէ տիմէք տիր , իբի կուռք գալմըշ վէ
 չօդ քիմնէլէր տահա թափընը յօրլար » տէ-
 յու :

Սուրբ Վրիգոր պունու իշիթախտէ՝ օլ
 սէմթէ բէվան օլոու , վէ տահա վարմալ-
 տան էվվէլ՝ կուսպաշտ իշխանլար խապէր-
 տար օլուպ , ճիւմլէ պէօյիւքլէրինէ իխպա-
 գրլարլար , քի « Էարընքի կիւնտէ հէփինիդ
 հազըր օլունուդ , դերա ուրացող իշխանլա-
 րըմըդ՝ Եանի մուրդատ պէյլէրիմիդ՝ Վրիգոր
 իլէ պիրլէքտէ կէլիպ՝ ճիւմլէ կուռքլարըմըլ
 վարալպաճապլար տրր » :

Վէ իրթէսի կիւնիւ՝ օնլարըն պիր պէօ-
 լիւյիւնէ բասթ կէլիպ՝ աղլոմ ճէնկ իյլէտի-
 լէր : Վէ սուրբ Վրիգորուն տուտար հիւր-
 մէթիլլէ՝ հաւատացեալ իշխանլար իւսթէ
 կէլիպ , կուսպաշտ իշխանլարըն քիմինի թէ-
 լէՖ վէ քիմինի գաչըրտրլար :

Վէ օլ կուռքլարըն մահայինէ վարըպ Եապ-
 լաշտըգտա , դեւլէր գափուսընը պաճասընը
 գայըպ էթախլէր , քի իչէրի կիրմէք իշիւն
 գաղմա վէ քիւլիւնկ իլէ չօդ շապարտըլար
 իսէ տէ , պիր իդ պուլամատըլար :

Օլ տէմ սուրբ Վրիգոր՝ սուրբ Խասը
 էլինէ ալըպ տէտի « Հրէշտակք քո Տէր հա-
 լածեցենն զնոսա » : Տէմէք տիր քի , « Այա
 Բասպլի՝ Անինն մէլէքլէրին զայպ էթախլէր

անկէրի, (եանի դեւլէրի) ” :

Պու ճէվապը տէտիլի կիպի, օլ էլինտէ օրան Խաչտան պիր շիտտէթիլի բուղկեար ջոգըպ, տէրհալ փութիսանէ երգըլըպ եէր իլէ եէքսան օրտու, շէօյլէ քի նէ թաշ գալ տը նէ թօիրագ : Վէ Ալլաստան մալիւմ օլունտը, քի սուրբ Աբրապետին վէ նը Աթա նագինէնին թէնկէրի պուրայա գօնուլաճագ :

Օլ տէմ սուրբ Վրիգոր օրատա միւ ճէտտէտէն տաճար եափմայա պաշայըպ թէ մամ էթտիքտէ, օլ աղիպլէրին մարմինկէրինի օրաճըգտա իղղէթլէր իլէ տէֆն լյէլիպ, աղօթք աղաչանք իյլէտի, քի “ Տէր Աստուած՝ պու աղիպլէրին շիֆայէթիլէ՝ պու Հայոց մէմլէքէթինի սէն անփորձ սագլա, վէ նիյաղ խտէրիմ՝ քի պու Հայոց աղգրն իչինէ հերձուածըլը կիրմէյէ ” :

Օլ տէմ կէօքտէն սէտա կէլտի, քի “ նիլ յաղրն գասպուլ օլունտը, հէր նէ աղաչանք էթտին իսէ՝ թէքմիլ ու թէմամ օրտուն ” :

Վէ օլ սուրբ մարմինկէրին գօնուլտուղը տաճար օլ տուր՝ քի շիմտի Աջու սուրբ Աբրապետ տէնիլիլ Քիւրտիտան սէմթինտէ, վէ հէր սէնէ ուխտաւորլարըմըլ կիթէր : Վէ եիրմի կիւն գատար սուրբ Վրիգոր օլ լարարտա գալարագ, օլ սէմթին խարգրնա վաղ իյլէտի :

Վէ օրատան կէջիպ կիթէն Այիրատ բը մաղընտա՝ օրանըն խաղընը վէ պիլէսինճէ օլանըարը մկրտել խլէտի , բի օլ մկրտել օլանըար՝ եիւղ տօգասն պին բիշխտէն միւթէճավուղ բոր . վէ օրատա Պատարագ ի տիւպ , ճիւմիէսինի Վրիատոսուն մարմին և արիւնըլէ հաղորդել խլէտի : Իմոի օլ տէմ օրալըգտա օլան ուրախութիւն Ֆիքր իլէ աղնաշըյա պիլտիյինտէն , թարիֆէ հաճէթ տէյիլ տիր : ()նստան սօղրա՝ չօգ նասիհաթըար խլէյիպ օլ էյալէթտէ , սայրը սէմթլէրէ տախի վարմայա պաշտոր :

Վէ Տրդատ թագաւոր՝ օլ իզգէթիւ հայրապետին՝ Հայոց սինօրունա կէլտիյինի խապէր արտրգտա , ճիւմիէ թէվապիսիլէ պիր գաչ կիւնիւք եօլ իլէրի վարբա , սուրբ Հայրապետին օծումունը միւսարէքլէյիպ , ճանու տիրտէն Ֆերահ օլտուրար :

Վէ սուրբ Վրիգոր ատէթի իւղրէ պաշտոր եինէ քարողել իթմէյէ , բի « Ալահըն բէրէմիւ ինայէթինի ունութմայընը » . վէ պույուրտու բի օթուղ կիւն գատար սահք տուրունուղ , աղօթք աղաչանք խլէյինիլ , բի սուրբ մկրտութիւնա լայրգ օլասընը :

()թուղ կիւն թէմամընտա , սապահայն Սուրատ չայընըն բէնարընա էնաիրաի , օլ բի Ատուածաշունչ գիրքտէ Այիրատ տէնի

վոր . վէ սուրբ միւռնու սուշա տէօքիւս՝
ճիւմլէսինի ամենասուրբ Արքորդու թիւնուն
խամի շէրիֆինէ մկրտել խլէտի :

(Ո)լ մկրտութիւն արասընտա՝ Աստուա
ծութիւն պէօքիւք միւճիւղսթլար խլէտի =
Թաղաւոր վէ ճիւմլէ թէփապիտի սուշա
էնտիքլէրի հալտէ՝ շիտտէթլէ ազան չայրն
սուշու տէրհալ կէրի տէօնիւս սուրուլար =

Վէ կէօքտէն աղիմ՝ նուր էնիւս՝ օլ սու
շուն իւղէրինտէ տիրէք կիպի տիրիլտի , վէ
տիրէյին պաշընտա պիր լուսեղէն խաչ գօ
նուլտու՝ քի ճիւմլէ խալգ աշիքեարէ կէօր
տիւլէր . վէ օլ գաստար աշտընըղը վար ըտը
քի՝ կիւնէշ ճնուն եանընտա պիր գանտիլ
կիպի խտի :

Վէ օլ սուրբ միւռնն քի սուշա սաչըտը ,
խալգըն էթրաֆընը աղս՝ հալգա կիպի կէ
ղէր խտի : (Ո)լ անտէ զուհուր խտէն սէվինճ
լէրի պուրաճըգտա թատլիլ խտէմէյիլ : Սու
տան արշարը չըգտըգլարընտա քեաֆէսի պէ
շաղար կիյտիլէր , վէ էլէրինէ շէմաղէր ա
լսալ՝ կէօքտէքի երտըղար թարղը փարղար
լար ըտը : (Ո)լ տէմ քիմի աղէյէրէք , քիմի
կիւլիւշէրէք սաֆ սաֆ ալայ օլարադ , եօ
գարը տօղրու օլ էվիլէլքի տէտիյմիլ սուրբ
տաճարա աղմ էթտիլէր :

Վէ սուրբ շայրապետ օլ սուրբ տա

Ճարտա Պատարագ մատուցանել խաիւս ,
 ճիւմէսինի հաղորդել իյէտի . վէ խալգըն
 մրգտարը ելուզ էլլի պինտէն միւթէճա
 վուզ նաւլ օլունուր . վէ օլ տէրէճէ շաղ
 լըզ վէ սէվէնճտէ խտիլէր , քի հաթթա եէ
 տի կիւն տահա օրատա էյլէնտիլէր :

Օնտան սօղրա՝ օլ Հայոց ազգընա վիշ
 քէշ վէրիլէն իքի ազիզ ճգնաւորլարը՝ օլ
 սուրբ մարմնիլէրէ խրղմէթքեար ալըզ օլուս ,
 սուրբ Գրիգոր՝ Տրդատ թագաւոր իլէ պիր
 լիքտէ հէր թէրաֆլարը տօլաշարագ սուրբ
 Սեղանլար վէ Քահանալար օծել խտէր խտի :

Վանքլար՝ անասրատլար պինա խաիւս ,
 ճգնաւորլար չօղալտրլար , վէ ճիւմէսինի
 Լլահ եօլունա տալէթ իթմէքտէն տուր
 օլմազ ըտը : Օլ ազիզին նասիհէթլէրինտէն
 էհալի պէյէինտէ տիրլիք տիւզէնլիք օլտու .
 պօրճլուլար վէ հաիսլար էզատ օլտուլար .
 հագգսրղ իշլէր մէն օլունտը . զալըմլար ,
 խայրնլար , քէնտի պէտխուլարընը թէրք
 էթտիլէր . վէ ճիւմէսի պիր անա վէ պիր
 պապատան մէվուտ էթմիշ դարտաշ կիպի
 խտիլէր :

Սուրբ Գրիգոր , հէր թէրաֆտան չօ
 ճուգլար տէվէիրիպ՝ դպրատունլար իհտաս
 վէ միւտէրրիլէր թայէին վէ թախա իյէ
 տի : Վէ օլ դպրատունլարտա քիմի Տումճա

վէ քիմի Ասորիճէ օգուրլար ըսը . զիրա օլ
 զէմանն Հայճա եաղը օլմատրղը հասէպիյէ ,
 Հայ լիսանը՝ եա Վում եախօտ Ասորի եաղը
 սղլա եաղըօլ օգուրլար ըսը . վէ պիլլիմ՝
 Այբբենական եաղընղը՝ սուրբ Վրիգորուն
 Հայրապետ օլմասընտան եիւղ օթուղ պիլ
 սենէ կէչտիրտէն սօղրա երանելի Թարգմա
 նիլէրիմիղ Ալասըն շնորհքը իլէ էլէ կէթի
 բէպիլտիլէր .

Արանելի սուրբ Վրիգոր՝ Հագգ Թէա
 լա հաղրէթլէրինին ինայէթիւ քերէմիլլէ՝
 Հայոց մէմիէքէթինէ նիլամ վէրտիքաէն սօղ
 րա , պաղը վաղըթ տաղ պաշարընա չոգրայ՝
 աշակերտլէրիլէ եապան վէ չէօլ մահալլէր
 տէ խքեան օրուրլար ըսը , վէ օթուղլա կէ
 ճինիպ , քեաֆէյի Հայոց միլլէթի իչլուն ա
 զօթք խտէր խտի . վէ պաղը տէֆա տա է
 նիպ , վանըլարը , անապաարարը կէօլաէն
 կէչիրիպ , քարոզել խտէրէք , թէքրար տաղ
 պաշարընա կիթէր խտի :

Վէ Տրդատ Թագաւոր տա էյի ամիլ
 լէրլէ մուգայէէա օլուպ , հէր թէրտֆա՝
 Ալասըն էմրինաէն տըշարը իշ իթմէյէսի
 նիղ տէյու թէնալի՛ս վէ նասիհաթնամիլլէր
 եազար ըսը . վէ չօգ տէֆա՝ ապիմա եա
 նրմտա տուր տէյի՝ սուրբ Վրիգոր Առաս
 ւորիլէ բիճալար խտէր խտի : Այբին սուրբ

Վրիգորիոս խաղտանն ըայեթէր կէօրիւս՝
 զաֆիլէնքէնս քէնտօնէ մաղրուրլոգ կէլմէսին տէ-
 յի՛ եապան տաղարտա կէղէր խոի :

Վէ Տրդատ թագաւոր քէնտօն թէվա-
 պիտի վէ ճիւմէ խաղքը իլէ սաւրբ Վրիգոր-
 րուն միւստրէք ճէմայինէ , վէ ինճուտէն
 մաղպուլ ճէվիսի ճէվապարնա զայեթիյ
 լէ հասրէթտէ գալուս՝ աղիմ գատավէթէր
 խոէրէր խոի :

(Ո)լ կիւնկէրտէ պաղըրարը կէլտիէր թա-
 գաւորա խապէր վէրտիլէր , քի երանելի
 սուրբ Վրիգորուն Վոյսարիյէ շէհրինտէ ի-
 քի սալի՛ն էվատը օլուս , պիրինին խմի
 Վրթանէս վէ տիկէրինին Արխատակէս տիր :
 Վրթանէս պէօլուք օղու տիւնեայէ կիրէ-
 րէք , սօղրա քահանայ օլմուշ , վէ Արխատա-
 կէս քիւշիւքիւքտէն պէրու ճգնաւորլոգ
 եօլունա թալիսզ օլարագ , տաղ պաշարրն-
 տա ծամ վէ սրահք իլէ կէշիրիթ խմիշ տէյու :

Թագաւոր պունու իշիթտիլի հարտէ՝ ա-
 նիտէ պիր մուհապպէթնամէ եաղարագ , ի-
 քիտինիտէ ալուս կէլմէլէրի իշիւն՝ իւշ փաւ
 ռաւոր իշխանլար կէօնտէրտի :

(Ո)լ իշխանլար վարտրգլարրնտա , Վրթ-
 թանէսի Վոյսարիյէտէ , վէ Արխատակէսի
 էինէ Վոյսարիյէյէ եաղլն պիր անասաա-
 տա պուլտուրար : Վէ նամէյի կէօսթէրիս

տավէթ էթտիբլէրինտէ , Արիատակէս ա-
նապատտան էնմէք իսթէմէտի , թաքի ճիւմ-
լէ շէհիրլի ճէմ օլուպ , “ տաղտա աղօթք
իթմէտէն իսէ՝ օրայա աղիմէթ իթմէն տա-
նա ֆապլիլէթ տիր , զերա փէք չօդ քիմնէնին
խլահ օլմասընա սէպէպ օլուրտունուդ ” վէ
պունուն էմապի սէօղէր իլէ դանտրրուպ
կէճնտէրտիլէր : Ալ սէլամէթլէ կէլիպ թա-
գաւորուն եանընա տախիլ օլտուգտա , ա-
զիմ թալթիֆլէ մուհապգէթլէշտիլէր :

Ալ ճնտան սօղրա՝ թագաւոր օլ իբի ա-
զիլլէրի պըպ՝ երանելի սուրբ Արիգորր ա-
րամայա չրգորգտա , Արիլնկեան էյալէ թին-
տէ պիր անապատտա պուլտուլար : Ալ չօդ
սէվինճլէր վէ աղրայրչլար էթտիբտէն սօղրա՝
թագաւոր նիյազ իլէտի . “ ո՛վ երանելի
սուրբ Հայրապետ , շիւնքի պիլիմ իլէ տուր-
մայա բազի օլմատըն , վէ պու տաղարտա
տաքին օլմագ միւրատ իլէտին , վէ պիլի
կիւլ ճէմալինտէն վէ աղիլ ճէվապլարընտան
հասրէթտէ պրագտըն , իմտի բիճա իսէ-
րիգ՝ քի պարի սէնին պու Արիատակէս էվ-
լատընը՝ թէրաֆընտան պիղէ հոգեւոր ա-
ռաջնորդ նասպ իսէսին ” :

Արանելի սուրբ Արիգոր թագաւորուն
բիճատընը գապուլ իտիւսլ՝ Արիատակէս էվ-
լատընը Հայոց իւզէրինէ քէնտի եէրինէ

Այսինպէս ասացեալ ձեռնադրել յընթացի . վէ
 Արիստակէս սուրբ հայրասպետ իզդէթլիւ
 փէտերինէ ուշուռն օրուս՝ պաշտօտը Ալա
 հըն քէլամբարընը ճիւմլէսինէ վազ իթմէյէ :

Արանեւի սուրբ Վրիպոյր Առասաւորիչ
 պազը վագըթ կէզէրէք վազ խտէր խտի , վէ
 պազը կիթէր անապատլարաս ասքին օրու
 բոր . վէ վէֆաթընատէք՝ գըրգ կիւնտէ պիր
 տէֆա աղզընա նիյմէթ գօյմայը քէնտինէ ա
 տէթ յընթացի : Ղիւմլէ շէյին գատիրի Ալահ
 օրուս , քէնտի սէվկիւլիւ գուլունա նէ գուլ
 վէթլէր իհասան խտէր քի աղլիւ սրբր էրմէզ :

Տրդատ թագաւոր տա՝ տայիմա Ալահըն
 օրէնքինատէ օրուս ճգնաւոր կիպի կէշինիր
 խտի :

Մորք Գրեգոր Առասաւորիչի վէֆաթը :

Ի ԶԶԵԹԼԻԻ սուրբ Վրիպոյր Առասաւորիչ
 Հայոց Հայրասպետ՝ պունճա չարչարանք
 տան վէ գահմէթտէն սօզրա՝ նիճէ քի զեքր
 յընթացի , ինսան կէօզիւնտէն նիհան օրուս
 տաղ պաշտարընտա ետպան եէրլէրտէ եուրու
 սուզ մէքեանսրզ կէզիպ տայիմա Ալահա
 աղօթք խտէր խտի :

Պէօյլէ նապլ օրունուր քի , Աիկիոյ ժո

զով քրնտան է վիճել, նիչէ նիչէ օլուր բողբի տաղտան է նիայ՝ պաղը վանքըսրա վարըպ՝ Ալահա մադպուլ օլան ամէլլէրի թարիֆ ի տիւպ, եինէ տաղա կիթէր խաի : Աքին սուրբ Արիտակէս Հայրապետ՝ սուրբ Առաւորիչին քիւչիւք օղլու Աիկիոյ ժողովքրնտան կէլոպ, Աիկիոյ ժողովքրնտա եազըլանն Հաւատամքը երանելի Առաւորիչէ կէօթէրիպ, օլ տախի պէյէնիպ՝ «Վալ մէք փառաւորեցուք», տէտիքտէն սօղրա՝ սուրբ Արիտակէսի քէնտի եէրինէ գօյուպ, վէքէնտի տաղա կիթիպ՝ արթըգ ինտան եիւզիւ կէօրմէզ օղտու :

Արղինկեան սէմթինտէ Հայճա Աեպուհ լեառն տէնիլէն տաղտա՝ պիր պրտըճ աղաւծը գօլուղընտա աղօթք խոխպ՝ օրաւըտա սաքին օլուր ըմր : Աէ պի էմր իլլան միւպարէք վէֆաթը եէթիշտիքտէ՝ քէնտի սինէ մալիւմ օղուպ, օլ աղաճ գօլուղընտա աղօթքա տուրուպ, քիսսէնին պուլունմա տըղը պիր մահալտէ, սյագ իւզէրինտէ պուլունտըղը հալտէ, թարիգի բուհանիլ յէթէ աղիգ ճանրնը Ալահա կիւլ կիպի թէպիւմ իյլէմիւ : Մուհինէ ֆաթիհան :

Աէ պիր կիւն՝ պիր գաչ չօպան օրաղըտան կէչէրլէքքէն, պագտըսր քի մէգքիւր աղաւծըն գօլուղընտա՝ ագ սագալը, իրի սօյ

բու, նուր չէ՛հրէ հիշակեթլի պիր քիմնէ աւ
յագ իւզրէ՛ գաւաղան էլինատէ՛ բուհունը
թէսլիմ իյլէմիշ էմմա, հիչ էօլմիւշէ պէյն
դէմէզ :

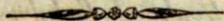
(Օ)լ տէմ չօպանկար՝ « սօւ նէ՞ շէքիլ շէյ
տիր . աշխբէար տրր քի Ղլահրն մագպոււ
գուլարընտան պիրի օլմար տրր » տէյիպ,
օլ գօլուղըն էիւղիւնէ թաշ տիվար էօր
տիւլէր՝ քի հայվան եախօա ճանավար փէն
չէսինտէն հրթգ օլոււն տէյու :

Խայլու դէման սու հալ իւզրէ օրաճրգ
տա գարտրգտան սօղրա՛ պիր կիւն Վառնիկ
ատլը պիր ճգնաւորոււն տիւշիւնէ կէլիպ,
« պէնի կէլ Ֆիւլան աղաճրն գօլուղընտան
չրգար տա մէզարիսթանա տէֆն իյլէ » տէ
յու ճէվապ իյլէտի :

(Օ)լ տախի վարրպ օրաճրգտա էօլէ վապ
տէլիմ սուլուտու, քի տանրրըն հէնուզ բու
հունը թէսլիմ իյլէմիշ : (Օ)լ տէմ նասա իիւ
թար իտիւպ, աղիմ սալթանոթլէ կէօթիւ
րիւպ գապրէ տէֆն էթտիլէր, քի շիմտի
օլ մահալէ թորթան վանքը տէնիլիլ : Վէ
չօք միւճէզաթլար օլուպ՝ խասթալար, քէօթ
րիւմէր, սարա իլէթինէ կիրիֆթար օլանկար,
վէ թիւրլիւ թիւրլիւ մարազլըլար շիֆա սու
լարագ, շագգ թէարա հաղրէթլէրինէ տուա
լէր սուսուպ, հատտիւ սէնա իտէրլէր իտի :

Իմո՞ի պի՞ղ տախի եիւզիւմիւզիւ եէրէ
 տիւրէրէք Ալլահ հազրէթէրինէ նիյազ ի
 տէլիմ, քի օլ ֆաղիլէթիւ սուրք Հայրա
 պետին, վէ աղիզ Հոխիսիմէ կոյսուն, վէ
 սուրք Վայիաննէնին, վէ պէրապէրլէրինատ,
 օլան կոյս նահատակարըն շիֆայէթիլլէ՝ պի
 ղիմ կիւնահ իլէ խասթալանմը ճանրմըլա
 շիֆա իլլէյէ, եաննի՞ էթտիլիմիզ կիւնահլա
 րա թողութիւն վիրէ, վէ հէր նէ կէճու
 կիւնահլարա միւպլթէլա օլմուշ խէք, պիլլէ
 օլ կիւնահլարտան խէլտ իլլէյէ :

Վէ եէտի մահացու մեղքլէրտէն, եա
 նի՞ Սաղրուրուզ, Հասէտիք, Խորտանմագ,
 Թէմպէրլէք, Թամաքեարլուզ, չօզ եէմէք
 եախօտ իչմէք, վիւպլէթլէ մէշղուլ օլմագ
 տան պիղի էզաս իլլէյէ : Վէ պու սուրք
 հաւատքտա վէ սուրք Սուսաւորիլին օրէն
 քինատ հաստատ սագլայա, ամի՞ն :

Նատիհալը Ռ-իլէսար :

ՊՈՒՐԱՃԸԳՏԱ սուրք Սուսաւորիլին ա
 ղիզ Պատմութիւնը Ալլահըն լութֆու իլլէ
 միւխթէսարիճէ թէմամ օլտուգտա, Սու
 սաւորիլի օլան եղբայրլարմա պէնի աէ պիր
 լիքտէ ալարագ, մուհապպէթ իւզրէ պիր
 դաչ սէօլ իթմէք իճապ իլլէտի :

Պաւ տուր քի, պիղիմ պու սուրբ հաւ
 ւատքա կէլմէմիդ իշխուն՝ սուրբ Վրիգոր Առ-
 սուրիչ Ալահըն քէրէմիլէ նէ տէրէճէ
 չարչարանքլար չէքտի, վէ Ալահ պիղի նէ
 գատար սէվտի՝ քի պու ապիդ սուրբ հաւ
 ւատքա արժանի իյէտի. պունլարը միւպու
 րէք գուլաղընըղէ սու գիրքտէն իշխիթիպ
 վուգուֆ օրուունուղ:

Իմտի՝ պագալլամ էլիմիգտէ հաղըք պու-
 լունմուշ օլան պու ապիդ հաւատքըն գլլմէ-
 թինի նէ՞ գատար պիղլչօրուղ: Վրիաաս է-
 ֆէնտիմիլին Աւետարանական թէնպիհի,
 վէ սուրբ Աւաքեալըսըն, վէ Հայրապետ
 լէրին գօտուգլարը օրէնքլէրի, լայրգը վէճհ
 իւղրէ գա՞նդընը պիլլչօրուղ, վէ պիղմէյին
 ճէ նա՞սը իճրասընտա պուլունապիղիլի.
 վէ իճրասընտա պուլունմատըգճա նա՞սը
 քրիատանեայ օլմուշ օլուրուղ:

Մի ինտի՝ էօյէ պիղմէլիլիգ քրիատանեա
 լըղն շարթընը քի գուտթէթիմիլէ կէօրէ
 տղնայարագ իճրասընտա տս պուլունմայա
 գատար օլալլամ: Շ իմտի հէփիտի պէրթէրաֆ
 օլսրագ, պիլը քրիատանեայ տօղաւտան էթ-
 դիննէ Խաշ չրգարմասընը պիղմէտիլի հալտէ՝
 պէօյիւք այրպ տէյիլ մի: () գումագ տէյիլ
 քի՝ օգումագ պիղմէմ տէսին, վէ պիլը ինճէ
 տղնայը տէյիլ քի՝ ագլլամ էէթիլմէղ տէ-

սին . դօրայճա պիր շէյ իբէն , պիլէնի նատիր
պուլունուր :

Այլ յիշիմից եալընրդ օգու մադ պիլմէ-
յէնիլէր հադգընտա տէյիլ . իլլա օգու մադ
պիլիս , պիլիլիճ օլան տախի պուլունուր՝ թի
տօղրու խաչ չրգարամադ , թի պէօյիւք էք-
սիրիլք տիր : Ա է նէ՞ սէպէպտէն սայրր շէյ-
լէրի պրաղրայ տա պու՛նու անտրն տէրօէն ,
օնու՛ն իչիւն՝ թի թրխատնէական հաւատքըն
թէմէլի պու տուր . էն էվիլէլ պու՛նու էօյ-
րէնիս , սօղրա սայրրլարընր էօյրէնմէք ֆարդ
տր : Սայրր միլէթլէր պիզէ տախ խաէր՝
թի պիր խաչ չրգարմօք պիլմէլլէր տէյու :
Պու լայլէ մը տր , տուրք Ա ուսաւ սրիչ պու-
նա դայրլ օլը՛ր մու :

Պիր խաչ չրգարմադ պիլմէյէն՝ սայրրլա-
րընր նա՛սրլ պիլէպիլիլ . եա պու՛նուր պիլ-
տէն սօրո՛ւմայաճադ մը . էվիլէթ սօրուլա-
ճադ . վէ նի՛ շին էօյրէնմէտին տէյի տէֆա
սիւսլ օլունտրդտա , ճէվապընա դատրր օ-
լամայաճաղը :

Վէտէն տիր՝ թի ղէնաաթընա լաղըմ՝ օ-
լան շէյլէրի , վէ սայրր նէչէ ղայրի լաղըմ օ-
լանլարք մուգսյէէտ օլուս էօյրէնմիշսին ,
վէ հաւատք իչիւն իգթիզար օլանկարտան
ապա խապէրտար տէյիլսին :

Պու եօլ իւղըէ չօգ սէօլ վար սէօյէնէ-

Ճէք իսէ տէ՛ շխմախլիք եիւզիւմիւզէ խաչ
չըգարմանն շարթընը սէօյլէյիսպ , սէօղիւ
միւզէ գաթ վէրէլիմ :

Խաչ չըգարմանն շարթը շու տուր , քի
սաղ էլիմիղին իւչ փարմաղնը պիր կէթիւ
րէրէք տէօրթ եէրէ կէօթիւրէճէյիպ , եանի՛

Լ՛վկէլի՛ աննըմիղնն օրթասը տըր , Յա
նուն շօր տէյէրէք :

Լքինճիսի՛ եիւրէք իսթիւ , կէօյսիւմիւզ
տիր , և Արգւոյ տէյէրէք :

Իւչիւնճիւսիւ սօլ մէմէնին իւսթ թէ
րաֆը տըր , և շոգւոյն տէյէրէք :

Տէօրտիւնճիսի՛ սաղ մէմէնին իւսթ եա
նը տըր , Արբոյ տէյէրէք :

Պու տէօրթ եէրտէն մատէ՛ սայրը եէրէ
էլ կէօթիւրիւրսէք , չըգարտըղըմիւզ խաչ
էյրի օլուր : Վէ պու տէօրթ եէրէ պիրէր
քէրրէ էլ սօգոււնտուրմայրըրդ : Նիճէ քի
պաղըլար եիւրէք իւսթիւնէ էլ կէօթիւր
տիւքտէ՛ պիր գաչ տէֆա օրասընա տօգան
տըրըլար :

Վէ պաղըլար էլինի եաընըրդ իւչ եէրէ
կէօթիւրիւր . պաղըլար տախի՛ հէմէն պիր
աննընա գօր , պիր տէ գուչաղընա . վէ տա
հա չօգ թիւրլիւպէթիւրլիւսի , քի պունըլար
հէփ եօլտուղ օլուպ , տօղու խաչ չըգար
մապ տէյիլ տիր :

Ազաճտան, եախօտ սայրր պիր շէյտէն
 պիր խաչ եախարղըն հալաէ՝ տէօրթ գօ-
 լունու նէ կիւղէլ էնտամիլ ույտուրուրան,
 անտէն էօրիւնէք արարագ, եիւղիւնիւն խա-
 ջընր տա օնա ույտուրմագ ֆարղ տէյիլ մի
 տիր :

Վ է նիճէ քի օլ խաչըն գօլու տէօրթ տիր,
 խաչ ջըգարմագ տա տէնիլէն սէօղ տախի
 տէօրթ տիր, հէր գօլունտա պիրինի տէյէ-
 րէք, նասրլ քի իլէրուտէ թարիֆ իյլէտիք .
 վէ պիր շէյէ պաշտարղըմրդտա խաչ ջը-
 գարրագ, պու տէօրթ սէօղիւ տէրիզ . «Յա-
 նունն Հօր, և Արղւոյ, և Հոգւոյն սրբոյ » :

Պէշ շէյ օգույսու պ թէմամ էթտիքտէ,
 եէնի ախմէլլիլ . նիճէ քի Սաղմոսուն հէր
 փառքընտա պէօյլէ տէրիզ, եալընրղ Յա-
 նունը փառքա տէյիլթիրէրէք, քի եինէ
 տէօրթ սէօղ օլուր, եանի շու միաիլի,
 «Փառք Հօր, և Արղւոյ, և Հոգւոյն, Սրբ-
 բոյ » : Վ է պունուն վէրասընտան տախի
 պու սէօյլէնիր . «Այժմ, և միշտ, և յա-
 ւիտեանս, յաւիտենից . ամէն » :

Խախըն հիւտայէլի :

Պ Ո Ւ գիրքին էվվէլինտէ՝ սուրբ Գրի-
 գոր Առասարիչ նէրէտէ տօղտու վէ նէրէ

տէ էհեա օլտու տէյի պիղէ պիլմէք վաճիպ
տիր տէտիր իտէ տէ , միւնասիպէթ ալմա
արղընտան թարիֆ իտէմէտիր :

Անակ խոսրովուն եանընտա իբէն՝ աղիզ
Վրիգոր տողմուշ տրր : Ապին իհեա օլտու
ղը կեսարիա թօիրաղընտա տրր , քի Պատ
մութիւն գիրքէրինտէ՝ Առաջին Հայք տէ
նիլիր : Աիճէ քի Վումլար տախի՝ Վրօդօն
Ամէնիան տէրլէր , քի Առաջին Հայք տի
մէք տիր , վէ Շարականտա տախի՝ « Ի կե
տարիա Հայք առաջին » տէյու եաղըլը տրր :

Իմօի՝ սուրբ Առտաւորիչիմիզ նիչէ քի օ
րատա իհեա օլտու , պունտան էօթիւրիւ
կեսարիալը տէնիլէպիլիր : Վէ կեսարիա
թօիրաղընտան Ալաս պիղէրէ իւչ պէօ
յիւք քէրէմ էթմիշ տիր :

Ին էվիլէլի պու , քի ճան կէօղիւմիւղի
աչան սուրբ Վրիգոր Առտաւորիչ օրատան
ղուհուր իլլէտի :

Իքինճիսի , սուրբ Յովհաննէս կարապէ
տին վէ սուրբ Աթանապինէ հայրապետին
աղիզ մարմինլէրի սուրբ Վեռնդէս պատ
րիարք՝ Վայսերիյէ շէհրինտէն Հայոց միլէ
թինէ փէշքէշ վէրտի , քի պիւթիւն տիւ
նեատէ նատիրաթտէն տիր :

Իւչիւնճիւսիւ , օլ իքի աղիզ ճգնաւոր
լարը պիղէ պարգև իլլէտի , քի նորընճոյ

Հայոց միլէթինէ Կրօնաւորըդ թարիգինի
 թէմամէն թալիմ էթաիլէր :

Վէ տահա պունըարտան սողրա, Բար-
 սեղ Վեսարացի եօթնարցս սուրբ հացրա-
 պետ, Գրիգոր սատուածաբան, վէ Գրիգոր
 Ղիւտացի տին ուլուլարըմըղ օլ ազիզ շէ-
 հիրատէն զուհուր էթմիլչէր տիր, քի օլ ազիզ
 լէրին գիւրքլէրինի հայճայա թէրճիւմէ ի-
 տիւպ, շիմտիլէտէք օգույուպ վայելել ի-
 տերիզ : Վէ սուրբ Բարսեղ Վեսարացինին
 կիւնլէրի իչիւն ուզուն ուզուն աղօթքլարը
 վար, քի ճաշու գիւրքիմիզատէ եազըլպ,
 կիւնիւ կէլտիքճէ եկեղեցիտէ օգունուր :

Վէ տին ուլուլարըմըղ տէտիք խտէ՝ եա-
 լնըղ պունըար տէյիլ տիր, իլլա Վեսարիա
 շէհրինտէն զուհր էթտիքլէրի իչիւն, եալը-
 նըղ պու ազիզլէր զիքր օլունար : Վէ սուրբ
 Կարապետին եարը մարմինի հայլա օրասա-
 տըր, վէ Հայոց էլինտէ օլուպ, պայճառ
 վէ պատուական պիր վանք տըր, քի Վեսա-
 րիոյ սուրբ Կարապետ Վանքը տէնիլիր : Վէ
 նիչէ տահա սուրբլար եաթաղը օլմուլէ,
 միւպարէք թօիրազ՝ ազիզ մազամբնտա տըր :

Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչին Հագոթ Թեալաթան
դիւ Հրեշտակ Բալէպ Ելէճէի :

ԻԼԷՐՈՒՏԻ զիբր օլունտը , թի երանելի
սուրբ Վրիգոր Լուսավորչիմիզ՝ սուրբ Ա-
րիստակէս աղիզ օղունը . թէնտի եէրինէ գօ-
յուպ , Հայոց աթոռուներ ճնա թէսլիմ էթ-
տիքտէն սօղրա , թէնտի վարըպ տաղ պաշ-
լարընտա սաքին օլտուղը էսնալէրտէ , գրըգ
կիւնտէ պիր տէֆա եէմէք եէմէյէ . թէնտինէ
ատէթ էթմիշ խտի տէյու , նիճէ թի սահիճ
պատմութիւնըարտա տա զիբրի կէջմիշ տիր :

Օլ գրըգլարըն պիրինտէ մախսուս ա-
ղօթք աղաչանք էթտի՝ թի Տէր Աստուած ,
սէնին սուրբ հրեշտակըարընտան պիրիսինի
կէճնտէր , թի կելիպ պանա արգարլարըն վէ
մեղաւորլարըն կիթէճէք եէրլէրինի , վէ նէ
շէքիլ օլաճագլարընը պիրտիրսին : Վէ հրեշ-
տակ՝ պիր շախարն ճանընը պլորղը զէմանե
նէ՝ շէքիլ , վէ նէրէյէ կէ օթիւրիւր , վէ կիթ-
տիքլէրի եօղար նիճէ տիր , վէ ճանըրա
գարչը կէլէն դեւլէրին ճէնկի , վէ էմապի
շէյէր սօրտուքճա՝ պիղտիրսին պանա տէյու :

Վապաս , օլ աղիզին հրեշտակ իլէ վա-
գրթ վագրթ կէօրիւշմէսի էքսիք օլմաղ ք-
տը իսէ տէ՝ պու արղու իչիւն մախսուս խըն-
դիբք իլէյիպ նիյազ իլէտի : Վէ պաղը տէ-

Քաւ Արիստակէսէսէ կէլիսց , սէօյլէշէրէք միսի
 թարեւ էթտիյինտէ , պազը սէօզլէք արա
 սընտա՝ պունու տա նազլ իյլէմիշ օլտուղըն
 տան , օլ տախի սայրըրնա նազլ իյլէմիշ
 տիր : Աիճէ քի օլ երանելի Կարմիրաստա
 իքէն , հրեշտակ իլէ կէօրիւշմէսի վէ տահա
 նիչէլէքի եինէ քէնտիստէն նազլ օլունմուշ
 տուր :

Վէ ատուածուծիւն քի սըթգ իլէ խըն
 դիրք խտէնլէքի իշիթիճի տիր , քէնտի ազիզ
 գուլունուն խնդիրքինի գապուլ խտիւպ ,
 երկնային սուրբ հրեշտակըրտան պիրիսինի
 կէօնտէրիր , քի կէլիսց սուրբ Վրիգորու սէ
 լամէթ թարիգինէ գուլաղուղ իյլէյէ :

Վէ կէլիսց օլ սուրբ հրեշտակ տէտի .
 “ սլ Վրիգորիէ , իշթէ սէնին խնդիրքին ի
 ջիւն Ատուածուծիւն պէնի տանա կէօն
 տէրտի . խմտի նէ սիւալին վար խաէ՝ սէօյլէ
 քի ճէվապընը վէրէյիմ սանա ” :

ՍՐԻԼ ԼՆԱՍՏՆԻԿԻ ՀՐԵՇՄԱԿ ԻԼԷ
 ԴՆԻՍԻՆԻ :

ՍԻԻԱՆ ՏԵՏԻ սուրբ Վրիգոր . “ Աա սուրբ
 հրեշտակ Ատուծոյ , ինտանրն ճանը թէ
 նինտէն ջոգարղը դէման , եինէ շիմտիքի կի
 սի հէք շէյի թանըմասը , պիլմէսի վար մը ” :

ճեզԱՊ. Տէտի սուրբ հրեշտակ. « Այլեւթ. եինէ շմտիքի կիպի հէր շէյի թանրը , պիւ լիւր , նէ քի քէնտիննէ մախսուս խտէ . վէ քէնտ օնտինն օնտան սողրա նէ հալ իւզրէ օրաճաղ ղընը օլ սաաթ տույար : Այանի արդար խտէ , նէ շէքիլ փառքա արժանի օրաճաղընը , վէ մեղաւոր խտէ , քէզալիք նէ շարշարանք շէքէճէյինի անխտէ տույար » :

Ս. Տէտի սուրբ Արիգոր . « Ղան նէ՞ շէքիլ շէյ տիր » :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . « Արդարըն ճանը լոյս կիպի տիր , վէ կիւնէշ կիպի ըջւլար , նիճէ քի Պօղոս Առաքեալ տէտի , արշարըքի ատամընը պօղուլուր , լաքին իշէրիքի ատամընը տահա ղեյատէ կիւղէլէնիւր : Տըշարըքի ատամ տէյի՛ թէն իշիւն , վէ իշէրքի ատամ տէյի՛ ճան իշիւն տէտի : Վէ մեղաւորուն ճանը գարամըրգ ախման կիպի շիրքին կէօրիւնիւր , ղիրա կիւնահ ի շինտէ գարարմըշ արը » :

Ս. Տէտի սուրբ Արիգոր . « Մեղաւորուն ճանը՝ նէ՞ շէքիլ արըրսընը » :

Ճ. Տէտի սուրբ հրեշտակ . « Մեղաւորուն ճանընը արմայա կէլտիյիմիզ գէման՝ իւրճ իլէ հիյպէթի , վէ էլիմիլտէ հրեղէն սուր իլէ կէօրիւնիւրիզ : Օլ տէմ պիղի կէօրտիւղի կիպի՝ գօրգուսունտան տիր

պատշաճնր՝ կէօղէրինի դաւաբ, պաշնր սազ-
 ըար, եիւզիւնիւ չէվերիբ, էօթէ պէրի գա-
 ջնրբ, ըաբին նաֆիլէ եէրէ, զիրա հէր թէ-
 րաֆտան կէօրիւնիւրիւղ քէնտինէ : Ա է օլ
 զէման ճան կէօղէրի աջըրբ, վէ կիթէճէք
 սրգլէթի, վէ դարանըդ էօղարընր, վէ չէ-
 քէճէք սէրէնճամիէրինին քէաֆէսինի աշիւ
 քէարէ սէյր իտէր : Պագար էթրաֆընա էվ-
 ըստըրընա, վէ տօսթըրընա, աղըար, եալ-
 վար օլուր, աման չաղըրբբ՝ քի պէնի գուր-
 թարընը : Ա պբին ծելար պուելարը ապրա
 տույամաղար, զիրա տիլի պաղը տըր, քէն-
 տի սանրբ քի սէսի չըգար, եարվար օլուսլ
 րէճա էթտիլինտէ նէ սէսի չըգար, նէ սէօ-
 զիւ աղնաչըրբ, վէ սիլիլ քէնտինտէն մատէ
 օրատա օլանըար կէօրէմէղէր :

Ս. Տէտի սուրբ Վրիգոր. « Ղանը չը-
 րեչտակ մը ալըր, էօգաս քէնտի քէնտինէ
 մի սէօրիւլիւր :

Ճ. Տէտի սուրբ Չրեչտակ. « Ղանը՝ աղ-
 րըար սէօրէր, վէ Չրեչտակ ալըր կիթէր :

Վ. Տէտի սուրբ Վրիգոր. « Մեղաւորուն
 ճանը նէ գրյաֆէթտէ տիբ :

Ճ. Տէտի սուրբ հրեչտակ. « Վիճէքի տէ-
 տիմ, գարա տիւման կիսլի տիբ, վէ կիւնահ-
 ըար իլինտէ գարղ օլուսլ, չիւրիւք սուրտար
 շէյէր կիսլի գօգար՝ քի եանընա վարըրամալ :

Ս. Տէախ սուրբ Արիգոր. «Այս արդարուն
ճանրնը նէ՞ շէքիլ ալըրսրնրդ » :

Ճ. Տէախ սուրբ Հրեշտակ. «Արդարուն
ճանրնը արմայտ կէրտիսիսիդ զէման՝ նիճէ քի
պիր քիմսէ պիր քիմսէյի տիւյիւն է վինէ տա-
յէթ խոէր, ճաւն կիպի խոշմիղաճ սէլամ
վերէրէք, վէ կիւլէրէիւղ կէօսթէրէրէք կէօ-
րիւնիւրիւղ, վէ սրույուրուն սէնի արքայու-
թիւն շէնլիյինէ կէօթիւրէճէյիմ տէյէրէք =
Վէ օլ արդար ճանս պիզի կէօրտիւյի կիպի,
ճանս վէ թէն իզէ սէվնամէյէ պաշլար. զիրա
պիղիւր քի քէնտինի պու կէշիճի ֆանի տիւ-
նեանրն թիւրլիւ պէ թիւրլիւ զահմէթիւ
միհնէթինտէն գուրթարրու, դրրախարն
թիւքէնմէղ վէ սօնսուղ շէնլիյինէ վէ բա-
հաթլըղնա կէօթիւրէճէյիւ :

«Վէշիճի տիւնեատէն վէ ինասնլար իչին-
տէն էպէտիւտ տէհրլիյէ վէ հրեշտակլար
իչինէ ուշուրաճաղըմըգտան էօթիւրիւ՝ սէ-
վնիւր վէ շաղ օլուր : (Ոլ զէման ալըրրդ օլ
արդար ճանը իգրամու իզգէթէ մահալինէ
կէօթիւրիւրիւ :

«Վիվէքի աստիճանտա դէլէր գարշէ
էլիլիլէր խէ տէ՝ արդարն ճանրնա էանա-
շամաղար. զիրա արդար ճանրն կիւնէշ կիպի
փարլամասրնտան՝ դէլէրին կէօղէրի գա-
մուշարագ տարա պապ տմազ օլուրլար : Անճար

ճնու կէօրիւրլէր , քի արդարն տիլի հէր զէ-
ման Ալլահա փառաբանու-թիւն իյլէմիշ , վէ
տայմա Ալլահա մագպուլ մուամէլէտէ պու-
լունարագ մուղայրը հարէքէթլէրտէ պու-
լունամարշ :

“ Աքբատլարա ողորմու-թիւն վէրիպ , տու
յիմա բարեգօրծու-թիւնկար էթմիշ :

“ Ակէղէցիէ կիթմիշ , վէ Ալլահըն քէ-
լամխարընը տիյնէյիպ , օլ թարիգ իւղրէ հա-
րէքէթտէ պուլունմուշ :

“ Վէ կէօրիւրլէր քի արդարըն տայրմա
Քահանայա խտատվանել օլմասը՝ պէլինտէ
դըրճ կիպի տիր , վէ սուրբ Հաղորդու-թիւն՝
ճան փարմաղընտա ճէվահիր խաթէմ (եիւ-
ղիւք) կիպի հէօքմ կէօսթէրիր : () Ը տէմ
ճիւմիէ դեւլէր մաթ օլուպ հիյպէթտէ գա-
լարագ , ապա եագլաշմայա գասարը օլամապ-
լար :

“ Աքինճի աստիճան՝ գարանլըգ պիր մա-
հալ արը , քի պիր վէճհլէ էմապլինի պուրա-
տա կէօսթէրէմէմ , լաքին արդարըն ճանը
հիշ խէվիթ իթմէղ , դիրա քէնտի կիւնէշ կիպի
փարլատըղընտան , կիթէճէք եօլարը կիւն-
տիւղ կիպի շալգը կէօրիւնիւր . լաքին մե-
ղաւորա գարանլըգ օլտուղը մալիւմ տիր :

“ Իւղիւնճիւ աստիճան՝ ուճ տէրէճէ վէ
տէհէթլի սօուգ խէ տէ՝ արդարըն ճանընդ

ասլա սօուգ տօգուեննազ, զիրա Վրխատոսուն
մուհապպէթի քէնտինի էօյէ գըպորըմը
տըր, քի պիւթիւն տիւնեա սուգ քէսիլսէ
էինէ օնա սօուգ թէյսիր իթմէզ :

“Տէօրտիւնձի աստիճան՝ զսյէթիյէ շիտ
աէթի սըճագ տըր, ֆէգաթ արդարըն ճա
նընա սէրին վէ միւլայիմ օլուպ, օլ սըճազըն
շիտաէթի օնա տօգուեննազ, վէ սէհէր վագ
թընըն բիւզիկեարը միսիլի սէրին օլուպ,
ֆէրահնագ օլուր :

“Պէշինձի աստիճան՝ զիյատէսիյէ տար
իզէր վէ սըգլէթի եօլար տըր, քի պիր վէճհ
լէ աղնաթամամ, լսքին արդարըն ճանընա
աչըգ իզէր վէ կէնիշ եօլար տըր :

“Վլթընձը աստիճան՝ կիւնէշտէն տահա
շավգը նուրտան քէմէրլէր տիր, վէ արդա
րըն ճանը օրայա վարարգտտ՝ սէվինձինտէն
թէաճիւպտէ գալըր :

“Վէտինձի աստիճան՝ հրեշտակարըն մէս
քէանը տըր, քի արդար ճանը կէօրտիւքլէ
րի կիպլի՝ մէմսունիյէթ վէ մէսրուրիյէթլէ
գապուլ իտիւպ, սէվինիպ շազ օլուրլար, քի
անլէր տայիմա սասըրարգըրգլա պէրլէմէտէ
տիրլէր, քի նէ զաման պիր արդար ճան կէ
լիր տէյու : Վէ նէ գատար քի արդարլար
իշիւն ֆէրահլանըրլար իսէ, օլ գատար տա
մէզաւորլար իշիւն մէրազլանըրլար :

“ Արիւնդի աստիճանատա տէրու թիւնք՝
 զօրու թիւնք արդար . ծնար սախի արդարը
 կէօրտիւքէրի կիպի, սէվնէրէք շաղ օրուս .
 վէ Ալահա թէմճիտ խոերէք, գարշարարար,
 վէ խօշ վէ սէֆա կէլտին տէյերէք սէլամար
 լար . օլ տէմ օրատա օլան շէնլիյի, տիլ կէ
 թապիր խոեմէմ : Ա է ծնարը տա կէչտիքտէն
 սօղրա օլ արդար ճան կիթէր երկնաւոր թա
 գաւորուն է ծնիւնէ երկրպագու թիւն խոեր :

“ () Ը գէման իշէթիր օլ ազիլ միւպարէք
 սէտայր, վէ արդարարըն իւմուտ էթտիյի
 ալաղը, քի “ խօշ կէլտին պէնիւմ ազիլ գու
 լում . տիւնեանըն զահմէթիւ միհնէթինէ
 վէ թէնտէ իքէն շէքտիյին էլէմլէրինէ միւ
 պատէլէ, պուտտան պէօյլէ շաղ վէ լահաթ
 օլան իճասպ էթմիշ տիր ” տէյու :

“ Ա է նուրսան տիւզիւլմիւշ կէօրիւլմէ
 միշ լիպասար կէթիրիպ կէօսթէրիլէր հը
 բէշտակար՝ քի պու լուսեղէն պատմուճան
 լար քեաֆէսի սէնին իշիւն տիր, լաքին կէ
 շիճի տիւնեանըն սէրէնճամարընտան գուր
 թուլուս, շիմտիլիք լահաթլան, զիրա՝ գա
 տաստան կիւնիւնտէ ճանար թէնլէրիլէ
 պիրլէշտիքտէ, սէն պու լիպասարլէ տօնա
 նաճագ սրն :

“ Ա է ծնտան սօղրա ալըս կէօթիւրիւր
 լէր հրէշտակար ծնու տա օլ պիր արդար

ճանկարրն իջինէ , քի դրախտրն դարչորնտա
տրր . վէ օրատա սուրբ ճանկար իլէ տայիմա
սէվնիսլ շաղ օրուր , Ալաճա օրհնութիւն
վէ փառաբանութիւն իտերէք ։

Ս . Տէտի սուրբ Արիգոր . « Այա մեղաւու
րուն ճանր նէ շէքիլ կիթէր » ։

Ճ . Տէտի սուրբ Հրեշտակ . « Փէք չօգ
սրգլէթ մէշագգաթ չէքէր : Այլվէլքի սու
տիճանտա դեւլէր չէքիրկէ միսալի հիսապ
սրգ գարսպայրգլէ գարչը կէլէրէք եօգլար
լար , քի քէնտի ամէլլէրինտէն ամէլ պուլու
նուրմու օլ կիթէն ճանտա : Ալ դեւլէրին
չօգլուղը՝ քի պէօլիւք պէօլիւք տիր , քիմիսի
հպարտութիւն էթտիրմէյէ , քիմիսի նախան
ձութիւն , քիմի բարկութիւն , վէ քիմի տե
օլ սիր կիւնահլար իջիւն վէսվէսէ վիրմէսի
նէ թայեին օլմուշ տրրլար :

« Ալ պուկարրն հէր պիր պէօլիւյիւ
մեղաւորուն ճանրնա պաշգա պաշգա գարչը
կէլիսլ , չաղըրր պաղըրրլար , շամաթա իւ
տերլէր՝ քի « սու ճան պիղէ խրղմէթ էթ
տիյինտէն՝ պիղիմ տիր , նէրէյէ կէօթիւրիւյօր
սրնրգ » տէյու հրեշտակրն էլինտէն գափ
մաղա չալըչրլար , քի օլ սէֆիլ մեղաւորուն
ճանր աճապ նէ սրգլէթէ տիւչար օրուր հէր
պիրինտէն գուրթուլունճա : Պէ հէր պէօ
լիւյիւն էլինէ տիւչտիւքճէ , աման զէման

խոհեր . երբ թրճը՝ ճանապարհար վէ ազդըն եր-
լանլար իջինէ տիւշմիւշ կիպի՛ աղլար , սրգ-
լար , պազըրըր , չազըրըր , Ֆիղան խոհեր , ա-
ման տեր , լաքին նէ ֆայտէ , քի պիւր թէ-
քաֆտան չաքէ պուլամազ :

“ Ա՛յ կէօթիւրէն հրեշտակ սողա եարտլմ
իթմէզ , չիւնքիւ օլ տախի իրէնիւր մեղաւոք
ճանտան . անձազ հէմէն օլ դատար՝ քի դեւ-
լէրէ թէսլմ իթմէզ մեղաւորուն ճանընը .
զիրա դատաստան կիւնիւնէտէք իղին եօզ
տուր դեւլէրէ՝ մեղաւորուն ճանընը դասլթ
իթմէյէ :

“ Հէր նէ հալ խէ՝ պու սրգլէթլէրի կէ-
չիբիպ , իքինձի աստիճանա վարտրգտա՝ կէօ-
րիւր քի եօլարը գարա տիւման պիւրիւ-
միւշ , օրատա տա աղլմ գօրգու , զահմէթ
վէ սրգլէթ չէքիպ , ճնտան սօղրա կիթէր սօ-
սւզըզ աստիճանընա . վէ օրատա տա խայրու-
ղէման սօուղը չէքաիքտէն սօղրա , կիթէր օլ
աստիճանա՝ քի տօրու աթէշ տիր : (Օրատա
տա խայրուձէ եանըպ թու թուշուպ՝ աման
չազըրըպ աղլմ ֆիղանլար էթտիքտէն սօղ-
րա , տար եօլարա օղրար . ճնտա տա չօք սրգ-
լէթլէ լուսեղէն աստիճանա կիթէր . լաքին
քէնտինէ դայէթ գարանըզ կէօրիւնիւր :
(Նտան սօղրա հրեշտակլարն թապազասընա
վարըր , վէ հրեշտակլար կէօրտիւքլէրինտէ՝

սպագարլար քի մեղաւոր տրո , մերագըրարէն
տանն վսյ վէրիւրէր օլ մեղաւորա :

“ Ա է սէքիպինճի սաստիճանա վարտըգտա ,
տէրու թիւնք՝ զօրու թիւնք դարչը կէլիւրէր .
վէ սպագարլար քի մեղաւոր տրո , չարըրչար
լար՝ քի նէրէյէ կէօթիւրիւ յօրսուէն շու մուր
տարը , կէրի չէվիլին : Ս զաման կէրի չէ
վիլիսկ կէօթիւրիւրէր օլ սիր մեղաւոր ճան
քարէն իշինէ , դարըր ծնտա թա քի Վրիս
տոս էֆէնտիմիզ հագգ տիւանա կէբէնէ
տէք , քի դատաստան կիւնիւ սիր : Ա է օլ
դատաստան կիւնիւնտէ՝ ճան թէնինէ դա
վուշուպ , դժսխքուէն նիհայէթսիւլ օրան ա
թէշինէ աթարլար , քի ծնտան սօղրա էպէտ
իւլ—ապատ օլ աթէշտէն վէ ճէղպէրտէն
գուրթուլմար մու հալ տրո : Վիճէ քի՝ Վր
րիտոս էֆէնտիմիզ քէլամը շէրիֆինտէ պու
յուրտու . “ Աքթիպէն նոքա ՚ի տանջանան
յաւիտէնասիանս ” . եանի՝ անկէր էպէտ
իւլ—ապատ ճէղպէ կիթսիւրէր ” :

Յ . Տէտի սուրբ Վրիգոր . “ Ալլահ նէ
շէքիլ զաթ տրո ” :

Ճ . Տէտի սուրբ Հրեշտակ . “ Ալլահ էօյ
լէ ազիզտէն ազիզ սիր զաթ տրո՝ քի հիչ
սիր շէյէ պէյնպէմէղ , նուրտան , կիւնէշտէն
վէ ճիւմիէ շէյտէն եիւղ սիւն դաթ աղիզ տիր ,
վէ անրն պէյիւրիւյիւ , ազիւ ֆիքրէ սրղ

տրտապիլմէսի միւմքիւնսիւղ օլուպ , քիմսէ
 օնու կէօրմէյէ տախի գասարք տէյիլ տիր =
 Աքին արդարլար , սուրբլար , դատաստան
 կիւնիւնտէ վէ արքայու թիւն իջինտէ օնուն
 ազիլլէրտէն ազիլ միւպարէք ճէմալինի գա
 սար օլապիլտիլլէրի գաստար կէօրէպիլլէճէք
 լէր տիր . եանի՛ Ալլահ հէր պիրինէ նէ
 գաստար կէօրիւնմէքլէք իհասն խտէրտէ ” :

Ս. Տէտի սուրբ Ղրիգոր . “ Այ՛ջ գա՛ջ
 գաթ տրր , վէ հրեշտակլար գաջընճը գաթ
 տա տրրլար ” :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . “ Այ՛ջլէր օն
 գաթ տրր , վէ հրեշտակլար օնունճու գա
 թընտա տրրլար , քի օնունճու կէօյ , եանի՛
 լուսեղէն երկինք տէնիլլիր = Այ՛ջ կէօյտէ
 հրեշտակլարըն խպեան օլտուգլարր մահալ
 տօգուղ գաթ օլուպ , պիրիպիրինտէն իւք
 սէք տիրլէր = Այ՛ ճիւմիէսի տայրմա սուր
 մայրոյ՝ սուրբ Արարդու թիւնա թէմ՛ճիտ
 խտէրլէր ” :

Ս. Տէտի սուրբ Ղրիգոր . “ Ալլահըն
 փառքը վէ սուրբ շնորհքու պու տիւնեայէ
 վէ ինսանլար իւղէրինէ նէ շէքիլ էնէր ” :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . “ Հէր նէ
 շնորհք քի Ալլահտան պու տիւնեայէ էնէր ,
 էն էվիլէլ հրեշտակլարա էնէր , վէ անտէն
 ինսանլարա թէէսիր խտէր ” :

Ս. Տէտի սուրբ Արիգոր. « Պիր վէժաթ խոէնին ճանը հազգընտա պահքըն, աղօթքըն, վէ ողորմութիւնուն՝ գա՛նղըսը փէք Ֆայտէլի տիր » :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ. « Անջեցեալքն ճանընա փէք Ֆայտէլի օրան՝ աղօթք վէ ողորմութիւն տրր. ղիրա պահքըն Ֆայտէսի՝ սագըայանա օլուպ, ննջեցեալա Ֆայտէսի սագու՛նամագ : Վ է սուրբ Պատարագ՝ մատուցանել խոէն Վահանայ՝ արգար վէ մաքուր բիմսէ օլտուղը հալտէ՝ ճիւմլէ նրնջեցեալ բարա Ֆայտէսի օլապիլիր : Վ աբին հաւատք սրպ իթիգաթսրպ վէ կիւնահընտան փիւշմանարպ էօլէնլէրէ հիչ պիր շէյտէն Ֆայտէօգ տուր, նէ աղօթքտան՝ նէ ողորմութիւնտան՝ վէ նէ սուրբ Պատարագտան. ղիրա պունըար Վրիստասուն սուրբ հաւատքը իլէ՝ վէ կիւնահընտան զղջալ օլմագլէ կիթէնլէր իշիւն տիր. օլ պիրլէրէ պունըարտան Ֆայտէ օգ տուր » :

Վ. Տէտի սուրբ Արիգոր. « Պիր բիշի.բի սաղլըղը ղէմանընտա վապիֆէ էտինմէյէրէք խոստովանել օլմայրպ, կիւնահ իջինտէ գարպ օլարագ, վէ էօլէճէք ղէմանընտէ թէօլպէյէ կէլիպ փիւշման օլուպ, իւչ, եա իբի վէ եախօտ պիր կիւն էվմէլ, մեղայ տէյիպ խոստովանել օլարագ վէ աղլայրպ սրղայրպ :

Քահանանքն այսօրնա տիւ շիւս սուրբ Հա-
ղորդութիւն իսթէտկի հարտէ, զնա Հա-
ղորդութիւն վերմէք ճայի՞ղ մի տիր՝ եօգսա
տէյիլ ։

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ. « Ղայիլ տիր.
զիրա Ալլահ ողորմած տրր. վէ թէօլպէյէ
կէլիպ, վէ փիւշման օլարապ մեղայ տէյէն.
լէրտէն եիւղ չէվլրմէղ : Ալիճէ քի Վրիստոս
էՖէնտիմիլ պույուրմուշ տուր, քի հէր
քիմ պէնիմ մարմինիմի վէ արիւնումը պըպ
հաղորդել օլուրսա, օլ պէնտէ օլուր, պէն
տէ զնտա. պուհա շիւսհէ եօգ սուր, զիրա
Վրիստոս քէնտի նութգ էթմիշ տիր :

« Աքին օլ կիւնլէրէ գալմամագ, եանի
էօլէճէք կիւնլէրի կէլմէգտէն թէտարիքտէ
պուլունմագ պիր ինսանա Ֆաղիլէթ տիր.
զիրա քիշինին գանղը սասթ էօլէճէյի քէն
տինէ մալիւմ տէյիլ տիր. եա զաՖիլէն տի
լի պաղանրրսա՝ մեղայ տէյէմէղ, խոստովա
նել օլամագ, էյերչի էվլէլինտէն թէտարիք
տէ պուլունմամըշ իտէ, արթըզ զնա չարէ
օլմոյրպ, վարաճաղը գժոխք տուր :

« Պունուն իշիւն պույուրտու Վրիս-
տոս էՖէնտիմիլ քի՞ օյանրգ տուրուն. զիրա
պիլմէգտինիղ քի նէ գաման էվ սահիպի կէ-
լիր. եանի՞ Ալլահ նէ՞ գաման ճանրմըղը իս-
թէյէճէք տիր : Ա է օյանրգ տուրուն տիմէք,

տայրմա կիւնահտան տազընմագ . վէ զաֆի-
լէն կիւնահտա պուլունուրանըզ սա , տէր-
հալ խոստովանել օլմագ իճապ խտէր տիմէք
տիր ր :

Ս. Տէտի սուրբ Ղրիգոր . « Գանդը կիւ-
նահ պէօյիւք տիր , քի առամը դատաստան
կիւնիւնտէ ճէվապընա գատրը խտէմէզ » :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . « Օլ կիւ-
նահ պէօյիւք սայրըր , քի քիշի՛ քիւ չիւք տիր
տէյէրէք խոստովանել օլմագ » :

Ս. Տէտի սուրբ Ղրիգոր . « Խոստովա-
նել օլմագլէ , ապաշխարանք չէքմէքլէ , վէ
աղլսայրպ եաշ տէօքմէքլէ , քիշի նանըլ կիւ-
նահլարընտան էզատ օլուր » :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . « Ասորքի մօմ
աթէշտէն էրիր , վէ գարանըզ կիւնէշտէն
գաչնր , վէ թօղ բուղիկեարտան տաղըր ,
օնուն կիպի՛ խոստովանանք վէ ապաշխա-
րանք՝ կիւնահլարը եօղ խտէր , քի դատաս-
տան կիւնիւնտէ Վրիառս էֆէնտիմիզ օլ
կիւնահլարը անույարագ , ապա սօրկու սի-
ւալ իթմէյէճէք : Աշթէ օլ միսիլլի քիմնէ ի-
չիւն տէտի Ղաւթի մարգարէ , « Մութլու-
օնա քի կիւնահլարընա թողութիւն վէրիլէ-
րէք , ճիւմլէ սուչարը էօթիւլիւր » :

Ս. Տէտի սուրբ Ղրիգոր . « Պիր քիշի
խոստովանել օլուրգտան սօղրա՝ օլ կիւնա-

հը տէֆաթէն իշէյերէք, եինէ փիւշման օւ
լարագ մեղայ տէյիպ խոստովանել օլաճագ օւ
լուր իսէ՝ օլ քիմսէ թողու թիւն պուլունմու :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ. « Քիշի հեր
գաչ տէֆա տիւշերսէ՝ գալգաղը միտիլի,
հեր գաչ տէֆա կիւնահտա պուլունմուշ
օլա, իւմուտընը քէամէյիպ ապաշխարանը
չէքմէսի ֆարղ տըր : Չ իրա միամին սրդի
Յիսուս Վրիստոս՝ Պետրոս առաքեալա տէ
տի, քի « Պիր քիմսէ եէթմիշ եէտի քէրրէ
սանա սուչ խիււպ մեղայ տէրսէ, թողու
թիւն վիրմէլիսին » : Պունու պէօյէ քէնտի
գուլարընա կանոն գօյան Վրիստոս էֆէն
տիմիգ քէնտիսի եա՛նէ՞ գատար տահա սղոր
մած տըր : Ալլահըն ուրըմու թիւնը ուճաուգ
պուճագորդ պիր տէրեա օլուպ, ինսանըն
քի՝ ծնուն եանընտա՛նէ գատար չօգ օլա,
եինէ պիր դաթրէ գատար տախի սայրու
մաղ » :

Ս. Տէտի սուրբ Վրիգոր. « Պիր առամ
տէրեատա, տաղտա, եախօտ եապան պիր
պէլտէտէ պուլունուպ, դաֆիլէն աղըրճա
խասթալանտըղընտա, կիւնահլարընը ֆիքր
խիււպ, մեղայ տէյերէք, խոստովանել օլ
մագ իսթէր իսէ տէ՝ լաքին Վահանայ պու
լունմատըղը հասէպիլի խոստովանանքօրդ
էօլտիւյիւ հարտէ անըն հալի նիճէ օլուր » :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . “ Հէր քե-
տանա ճայիղ տիր քի կիւնահրնը հէր կիւն
խոստովանել օլսուն , եախօտ հաճթատա
պիր , եախօտ այտա պիր , հիչ տէյիլ խէ՛
տէնէնին պէշ տաղաւարընտա : Վէ էյերչի
Քահանայ օլմայան պիր եէրտէ պուլունուր
խէ , հէր քիմ օլուրսա օլսուն , օնա խոստու
վանել օլսպիլիր , վէ Քրիստոս տախի դա-
պուլ խտեր . զիրա քէնտինին աղիլ գանը պէ-
հատը տրը , վէ աւաղանտան տօղմուշ տուր ,
վէ սուրբ Արրորգութիւնա դաւանել օլուր ,
վէ Քրիստոսուն սուրբ Խոսչընա երկրպա-
ղութիւն խտեր ” :

Ս. Տէտի սուրբ Ղրիգոր . “ Պահք նէ՛
շէքիլ շէյ տիր ” :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . “ Պահք էօյ
լէ պիր աղիլ շէյ տիր , քի ինտանը հրեշտակ
լարա պէյնղէտիր . վէ շէյթանը պէնտ խտեր՝
քի օլ պահքը թութան իլէ ճէնկլէշէմէղ ,
եանի քէնտինէ ույտուրուպ կիւնասա տիւ-
շիւրէմէղ : Օ իրա պահք՝ պիր տէմիր գալէ
օլուպ , տիւշմանը օլան շէյթան իչէրի կիրէ-
մէղ , եանի գալպինէ կիրիպ վէսվէսէ վի-
րէմէղ ” :

Ս. Տէտի սուրբ Ղրիգոր . “ Աղօթք նէ՛
շէքիլ շէյ տիր ” :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . “ Աղօթք օ-

տուր , քի պէնի ատէմին Ֆիքրինի Ալասա
 չքարըր : Պիր ատէմ վագ ֆիքիր իլէ ա
 ղօթքա տուրտուղընտա , օլ աղօթք օգ կի
 պի կէօյիւ կէչիպ՝ Ալասա չքար , վէ օլ
 ատէմի կիւնաստան սագընտըրըր , զերա ֆիք
 րի տայիմա աղօթքտա օլան քիմսէնին՝ կիւ
 նասը ֆիքր իտիւպ իշէյէճէք վագթը օլա
 մաղ ” :

Ս. Տէտի սուրբ Վրիգոր . “ Սեղաւորն
 է օլմէսի նիչիւն Սաղմտտա չար տէնիլիչ
 տիր ” :

Ը. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . “ Պիր քիշի կիւ
 նասընտան փիւշման օլմայրպ մեղասրգ , խոս
 տովանանքսրղ էօլէ , ֆիլ վագը օլ աուամըն
 էօլիւմի քէնաինէ չար օլուր , զերա իշիթէ
 ճէք տիր դատաստան կիւնիւնտէ օլ զար
 հուրելի ձայնը , քի “ Արթայք յինէն անիւ
 ծեալք ՚ի հուրն յաւիտենական ” : Տայրմա
 շէյթանըն տրտընձա կիթտինիղ տէ , ձա
 նընրպ կիւնասըա դարալտարնրղ : Վէ օն
 սան սօղրա դժոխքա կիթմէքաէն պաշգա
 պիր իւմուտլարը կօգ տուր , վէ դժոխքա
 կիթտիքաէն սօղրա , չքմայա տախի պիր
 եէրտէն չարէ պուլամաղար : Վէ Ալասա քի
 տայրմա ողորմած տըր , օնձուլայն անղեղջ
 վէ մեղաւոր քիմսէլէրէ ողորմել օլմաղ , վէ
 տայրմա օնլարա իսլմ իլէ նազար իտէր . ա

նուն իջիւն մեղաւորըսրն մահը չար տէնիլ
միշտ թիր ։

Ս. Տէտի սուրբ Վրիգոր . “ Եւ արդար
ընն մահը նիջին ազիզ տէնիլեր ։

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . “ Օնուն
իջիւն քի տիւնեացէ պատանմայրալ , քէնտինի
կիւնահտան սազընար . վէ պու տիւնեա
սէֆասը գարչըսրնտա քէնտինի էօլմիւշ կի
սի կէօսթէրաի , վէ յոյսունու հէման Վրիա
տոսուն արքայութիւնունա վէրաի . անտէն
էօթիւրիւ օլ սուրբ փառքա արժանի օլա
րագ , տայրմա շաղլըզ շէնիլի իջինտէ օլա
ճագ տրը : Պու սէպէպտէն էօթիւրիւ ար
գարրն մահը միւպարէք թիր տէնիլաի , զի
րա էօլմէյինճէ՝ փառքա լայրզ օլամաղ , ար
գարրն խնուտալ գամի օրտուղը իջիւն՝ տա
յրմա կէօղիւ էօլմէքատ թիր : Նիճէ քի Պր
զոս առարեալ տէտի . “ Երդու չէքէրիմ ,
քի շու թէնտէն ջոգայրմ տէ՝ Վրիատոսա
կիթէյիմ ” : Օ իրա հէր տայրմ արդարլարա
պու տիւնեա գարանլըզ կէլիր ։

Ս. Տէտի սուրբ Վրիգոր . “ Դատաս
տան կիւնիւնտէ քիշինին գործքնա կէօրէ
փառքա նայիլ օլմասը նիճէ՞ թիր ։

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . “ Երդար
լարա էօլէ պեր փառք վէրիլեր , քի Պօղոս
առարեալըն տէտիլի կիպի՝ նէ կէօղ կէօր

միւշ, նէ դու լագ իշխեթմիշ, վէ նէ ինտանըն
Ֆիքրինէ կէլէպիլեր, զերա պու տիւնեանըն
հիշ պիր փառքընա պէյնգէմէղ՝ քի առամըն
Ֆիքրինտէն կէչսին : Ա է մեղաւորլարա տա
էջլէ պիր չարչարանք վէրիլեր, քի հիշ պիր
չարչարանքա պէյնգէմէղ : Ա իճէ քի արքայու
թիւն նէ շէքիլ փառք օլտուղը Ֆիքիրտէն
եօգարը տըր, ծնուն կիպի դժոխքուն տա
չարչարանքը ագրլտան տըշարը տըր : Ա ժտեր
կիպի գուրալարը էօլմէղ, շէտիա աթէշի
սէճնմէղ, վէ չարչարանքը ասլա թիւքէնմէղ :

Ս. Տէտի սուրբ Արիգոր . “ Գա՛նղը գործք
փէք Ֆայտէլի տիր պիր ատէմէ ” :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . “ Հէր գործք
տան էյիտի՛ զղջում, խտատվանանք վէ ա
պաշխարանք տըր : Հէր քիմտէ պու իւշ
գործք պուլունուր սա, արքայու թիւն շիւս
հէսիղ ծնուն իշիւն տիր ” :

Ս. Տէտի սուրբ Արիգոր . “ Եա հէր
գործքտան ֆէնա գա՛նղը գործք տըր ” :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . “ Օլ տուր
քի քիշի խտատվանանքսրղ վէ զղջումսուղ
գարըն . զերա զղջումսուղ էօլէն քիշի, քի
անգեղջ տէնիլեր, շիւսհէսիղ դրժոխքա կի
թէր, վէ էպէտ-իւլ-ասպատ գրժոխքտանե
չրդամաղ ” :

Ս. Տէտի սուրբ Արիգոր : “ Պեր ատէմ

քէնտի կիւնահրնը խոստովանել օլուպ, վէ
Քահանանրն Կօյտուղը սպաշխարանքը չէք.
մէյէ վազըթ Կալմայարապ էօլէճէք օլուր
խէ՝ օնուն իշի նիճէ օլուր » :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . « Թէմամ
դղջալ օլմուշ խէ՝ սուրբ Ակեղեցիներն ա-
ղօթքը վէ սուրբ Պատարապ՝ օնուն կիւնա-
հրնը քաւել իտէր . զերա նկեթինտէ վար
լոր՝ քի սաղ Կալայրար , սպաշխարանքնը
չիւպհէսիդ էտա խէճէյիտի . օնուն իջիւն
օլ քրիստոնէանրն էքսիսինի Ակեղեցի Թէ-
մամլար » :

Ս. Տէտի սուրբ Վրիգոր . « Թէնտէն չը
դան ճանլար ահրէթտէ նէ տիւշիւնիւրլէր » :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . « Արդարլար
տայրմա պունու տիւշիւնիւրլէր , քի ահ նէ
դէման օլուր քի Վրիստոս կէլլուպ վէ դատաւ
տան իտէրէք , Թէնլէրիմիլէ Կալուշուպ վա-
րուպ արքայու թիւնուն թիւքէնմէզ փոտքը-
նը վայելել իտէճէյիլ » :

« Վէ մեղաւորլար տայրմա Կատավէթ
խտէրլէր , քի ահ , դատաստան կիւնիւ կէլ
տիյի Կէման , օլ կիւն պիղիմ սէֆիլ հալիմիլ
աճէպա նիճէ օլաճապ . զերա դժոխքուն սէօն
մէզ աթէշինէ վէ թիւքէնմէզ չարչարանքը
նա կիրիթթար օլաճաղըզ : Վեղաւորլար տա-
յրմա պունլարք Ֆիքր իտիւպ , տարու շաղ

օրմատըդ տան գաթինաղար՝ հէր տայրմ տա-
խի աղլայրոյ սրղարլար ր :

Ս. Տէտի սուրբ Արիգոր . « Ախթէն ճան-
լար կէրի գալմըչարնըր գայրըրդար մը , եօգ-
սա հիչ Ֆիքիլդէրինէ կէլմէզ մի ր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . « Տայրմա
կէօղէրի օնլարտա տըր . վէ էյէրչի պիր քի-
չինին կէրի գալմըչ յիշատակը՝ կէչմիչէրի
նին ճանը իչիւն ողորմութիւն վէ պատարա-
գուց վիրտէ , օլ ճան տայրմա յիշատակընա
սուա իտէր՝ քի Ալլահ օնլարա էօմիւր ու-
գունըղը վիրտէ վէ իչինի կիւճիւնի իհասն
իյէյէ : Ա է էյէրչի կէրի գալմըչ քիչի՝ քէն-
տի ննջեցեալարընը Ֆիքրինէ կէթիլմէյիսը՝
ճանընը գայրըմաղսա , օլ տա յիշատակընը
սաղա գայրըմազ , վէ տայրմա պէտտուա ի-
տէր , քի Տէր Ատուած՝ պէնիմ յիշատա-
կըմը եօղ իյէ , վէ պէնի յիշատակըրդարըն
սրրասընա դօյ : Օ իրա օնուն իչիւն պունու
պէօյէ նիյազ իտէր , քի սնիյիշատակ ննջեց-
եալար իչիւն ողորմիա ջրգարըրդարտա , պա-
րի օնտան հիասէմէնա օլուեն ր :

Ս. Տէտի սուրբ Արիգոր . « Ղանդարտա
պիրի պիրինի կէօրմէք , թանըմազ վէ սէվ-
մէք վար մը ր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ . « Աէօրմէք
օլմաղսա՝ կէօղսիւզ կիպի օլուրլար ըտը , վէ

Թանրմազ սէվմէք օրմազա՛ հայկան կիպի
օրուրլար ըոր, վէ ծնտան սողրա արքայու-
թիւն՝ դժոխք լազըմ կէլմէդ խտի ծնարա :
Իմտի՛ տիմէք քի, կէօրմէք, Թանրմաք վէ
պիրիպիրինի սէվմէք, պուրանընքինտէն չօգ
զիյատէ վար արը ” :

Ս Տէտի սուրբ Արիգօր, “Արքայու թիւն
տա պիրիպիրինի սէվմէք նէ՞ շէքիլ տիր ” :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ. “Օրատու
մարմնաւոր սէվմէք կիպի տէյիլ տիր, իլլա
հէփ հրեշտակլար կիպի հողեւոր մուհապ
պէթտէ տիրլէր. օլ մուհապպէթ՝ ինսանըն
Ֆիքքինտէն եօգարը արը : Վէ հէր պիրիսի
Բապպի թէտլա հաղրէթլէրինին իհտան սու-
յուրտըրը տէվլէթիլլէ տօնանմըշ արը. վէ
տայրմա շաղըդ իչինտէ օրուպ, Ալլահա
փառաբանու թիւն իտէրլէր ” :

Արանէլէ սորբ Գրիգօր Լուսարիլէ՛՛՛ն՝ սորբ
հրեշտակի իլէ էլիպի յիտէլէ՛՛՛սի պորաճըգտա
Իէճամ օլտոն :

Տէր Աստուած ամենատուրք Արրորդու-
թիւն և մի Աստուածութիւն ; պիղ կիւնահ-
քեար գուլարնա տա շնորհք վէ հոգեւոր
իմաստութիւն վիրէ՝ քի տայրմա կիւնահտան
գաչարագ , զղջումտա , խոստովանանքտա վէ
սագաշխարանքտա օլուպ , դժոխքուն աթէ-
շինտէն խէլաա , վէ արքայութիւն փառքրնա
լայրգ օրնլմ . ամին :

Հայոց ազգին խեղճն զուհորա կէլիյի պէյանընպէ :

ՀԱՅՈՅ ազգին ասլը թէ մէլի նէրէտէն օք
սուղընք տա՝ սուրատա ազ սուչուք պէյան
իթմէք միւնասիպ կէօրիւնտիւ . զիրա սուրք
Վրիգոր Վուսաւ օրիջիմիղին ասլը նէրէտէն
օքսուղընք պիլտիք , ազգլմըղըն տախի աւ-
լընք պիլմէք Ֆարղ տըր , քի տայրը ազգլար
պիղէ “ սիղին ասլընըղ նէրէտէն զուհուր
էթմիշ տիր ” տէյու սիւալ իթսէլէր կէրէյի
կիպի պիլէմէտիյիմիպտէն նաչը , սուրաճըգ-
տա թավսիրսթլըճա նազլ օլմաընա միւսպա
տէրէթ գըրընար :

Վոյ նահապետ գէմանընտա՝ Վու թուֆա-
նը պիւթիւն տիւնեայր սաարպ , ճիւմէ ին-
սան ու հայլանաթ իթլաթ օլտուլար : Վէ
տահա սունլար օլմաղտան , Ալլահ Վոյ նա

հասպետէ տույ էթտի, քի եարաթտրղըմ ին-
տանըար կիւննահ իչինտէ գարղ օլտու գլարըն-
տան, եարընըղ սէնի պուլաու մ սրղար պէ-
նիմ էօնիւմտէ :

Իմտի շու թարղ պիր կէմի թէքնէսի
եաթմալըարն, շէօյէ քի գարնը կէնիշ, աղղը
քիւչիւք օլտուն, քի կիրէսին իչինէ քէնտին
վէ իւչ օղլուն, վէ սիզին տիշի քիշիլէրինիզ :
Վ է եէնմէսի հէլալ օլան հայվանդարտան եէ-
տիշէր, վէ օլ պիրլէրինտէն իքիշէր թանէ
էքքէքի տիշիլի պիրլէքտէ պըս պէսլէյէ-
սին : Պէն պու տիւնեայը սույա վէրէճէյիմ,
սէն վէ սէնինյէ օլանըար գուրթուլաճագլար :

Վ է Այ նահասպետ Ալլահըն էմրինէ միւ-
թի օլուպ, տէտիյի կիպի իճրասընտա պու-
լունտը : Վ է պիւթիւն տիւնեայը սու պա-
սըպ, քէնտի իւչ օղլու վէ եօլտաչարըյէ
եարընըղ սէքիզ քիշիճիք գալտըչար տիւնեա
եիւզիւնտէ, քի Ատուաճաշունչուն Օնըն-
դոց գիրքինտէ թէմամ նագլ օլունուր : Վ է
իւչ օղլունուն ատը պունըար տըր . Վէմ,
Վամ, Յարէթ, քի պունըարտան թէքրար
տիւնեա ինսան իլէ տօլտու . վէ հէր պիրին-
տէն թիւրլիւ թիւրլիւ միլլէթ զուհուրա
կէլտի :

Վ է պիզիմ Հայոց աղգըմըղ Յարէթտէն
զուհուր էթմիշ տիր, քի Աուհուն պէօյիւք

օղու տուր : Վաճառ պէ՛տիւք խապած պու
տուր , քի պիղէ պատմութիւն գիւրբէրին
տէ Յարեթական ազգ տէրէր , քի Յարեթ-
տէն կէլիշ Յարեթին սիլսիլէսի տիմէք
տիր : Վէ Յարեթտէն սիլսիլէմիլ պէ՛ցլէ
կէլիշ , քի Յարեթին իլք օղու՝ Վամէր ,
պու Վամէրտէն տօղտու թիւրաս , թիւրաս-
տան թորգում , քի պիղիմ պիր ատրմըլ տա՝
թորգումական եախօտ թորգումեան ազգ տէ-
նիլիր :

Վէ պու թորգումտան տօղտու Հայկ
քաջ , գահրաման , քի պիղէ Հայոց ազգ վէ
Հայկական ազգ տէնիլմէք՝ պու Հայկին իս-
մինտէն կէլտի : Մգրմըլն թէմէլինէ պուն-
լար պէ՛տիւք խապած տրր , քի Յարեթտէն՝
Յարեթական , թորգումտան թորգումական ,
վէ Հայկտան՝ Հայկական ազգ տէնիլալք վէ
տէնիլիրիլ շիմոկէտէք :

Վէ պիլմէլիլիլ , քի օլ ղեքր օլունան սու
թուֆանը՝ (քի էրմէնիճէ ջրհեղեղ տէնի-
լիր) , օլտուգտան սօղրա , թէքրար Սուհուն
օղուլարընտան խալգ պիրազ չօղալտրգտա ,
եթթմիշ էքի ուլու քիմսէլէր , մալ վէ գուվ
վէթ սահիպլէրի , պիր եէրէ ճէմ՝ օլուպ ,
Վաղտաա չէ՛տիւնտէ թէքրիմ էթտիլէր , քի
կէլին շուրատա պիր մէթին գուլէ եախա-
լում , քի ուճու կէ՛ցէ եթթիշսին , եանի եիւք

սէքսէն եիւքսէք օլաուն , քի պիր վազրթ
տահա սու թուֆանը զուհուր խոէքսէ՝ օլ
գուլէնին իչնէ կիբիպ գուրթուլալում . չիւն
քի գուվիլթ սահիպի օլոու գրարնտան ,
Մլահըն էլինտէն գաշմապ իսթէտիլէր , նի
ճէ քի շիմաի պիզ խոէրիզ :

Վէ պուհու պէօլէճէ թէքքիմ խոիւպ ,
եափմայա պաշատրլար . վէ նէ գատար եիւք
սէք եափտրլար տէքսէն , Մատաւճաշունչ
տա եազը ընը , քի սու թուֆանը տիւնեայր
պատրղը զէման , պու տիւնեանըն էն եիւք
սէք տաղարնտան՝ օն պէշ արշն գատար
տահա եօգարը չոգտը սու տէյու :

Պուհլար , չիւնքի պուհու պիլիլիլէր խոի .
օլ գատար եիւքսէք եափտրլար , քի սու եիւ
նէ օլ գատար՝ եա տահա զիյատէ չոգարոա ,
օլ գուլէնին պօյունա էէթիլմէսին , քի ա
գրլտան տըշարը պիր իշ տիր : Վէ Մդամտան
օլ զէմանա կէլէնէտէք՝ պիւթիւն տիւնեա
նըն խարգը պիր տիլտէն եանի՝ Հայ լիսա
նընտան սէօլէշիլիլէր խոի :

Վէ պուհլար պու գուլէյի պաշայրպ զա
յէթ եիւքսէք չոգարքէն , Մլահն հիքմէթիլ
լէ շէտիտ պիր բուզիկեար էսիպ , վէ օլ բու
զիկեարտան հէք պիրինէ պաշգա պաշգա
տիլ վէրիլտիլի հալտէ , պիր տիլ իքէն՝ էէթ
միշ իքի տիլ օլուպ , պիրիպիրինին տիլնի

աղնամամայա պաշտարար . պիրի կէլ տէ-
սէյխտի , օլ պիրի թաշ աղնար ըտը . օլ պիրի
թաշ տէսէյխտի , տահա օլ պիրի սայըր պիր
չէյ աղնար ըտը . վէ եախստ հիչ պիր շէյ աղ-
նամայ ըտը :

Պէ օյէճէ պիրիպիրինն տիլինի աղնամա-
տըրարը իչիւն՝ դուլէյի եախմագտան ֆա-
րիգ կէլիպ , հէր պիրի պիր թէրաֆա տա-
ղըրտըրար : Վէ ազըլտան տըշարը պիր շէտիա
բուղիկէար տահա չըդըպ , օլ աղլիւ ֆիլիբ-
տէն խարիճ օլան միւքէլէֆ պինայը տէր-
հալ թարումար խոիւպ , թաշընտան թօ-
ղունտան ստիսի ապա էսէրի դալմատըրգտան
գամթինազար , եախրըտըրը եէրին իղի տէ
պէլիսիզ օլտու :

Մթը եէտի կիւն զարֆընտա , եէրի կէօ-
յիւ եօգտան վար խոէն Մըսհըմըպ , կէօ-
ղիւնի աչըպ եու մմագ զարֆընտա եինէ եօղ
իթմէյէ գատըր օլուպ , աճէպ օլ տէվրտէ
քիսուէն գաչըպ , քիմէ կիթէճէքլէրմիշ :

Պու Մշտարակըն պուբատա զէքք օլուն-
մատընն սէպէպի պու տուր , քի օլ եէթմիշ
իքի ուլու քիմսէլէրին պիրի շայկ օլուպ ,
քի Մուհտան պէշինճի կէօպէք տիր , շայ
տիլի ծնա վէրիլտի : Վէ պունըար հէր պիրի
պիր թէրաֆա տաղըլտըրգտա , պիղիմ շայկ՝
Մշմիաճին սէմթինէ կէլիպ , քի Արիււան

Թօփրաղը տրը , օրատո: սաքին օլտու :

Վէ օլ եէթմիշ իքիտէն պիրի տէ Ներ բովթ իտի , քի Նուհուն իքինձի օղունտան կէլմէ օլուպ , պիր սար տա Նէլ իտի : Պու Նէլ էսկի Պազտատը ետիտան տրը , քի օլ մէմէքէթի զապթ էթտի , վէ հաթթէն էֆ զուն իրի պիր քէս իտի : Վարտա , գու վիլէթ տէ իլէրիտէ օլուպ , սայրըլարա հէօքմ իթ մէք իտթէր իտի . վէ պիւլիմ Հայկա տա իտ պէր վէրտի , քի կէլ պէնիմ հէօքմիւմտէ օ թուր . վէ Հայկ միւթի օրմայրպ , գարդար Նէլ կէլտի Հայկըն իտթիւնէ պիր չօք սու քէր իլէ . վէ քէնտի տէ փիւր սիլահ , պա շնտա տէմիր պաշլըգ , գօղարընտա տէմիր գօլչապ , կէօքսիւնտէ սրթթընտա տէմիր Թախթա , սաքէրինին օրթատընտա գուլէ կիպի պիր շէյ քի կէօրէնկէր շաշար ըտը :

Գահրաման Հայկ տախի եայընըգ իւշ եիւղ նէֆէր սաքէրիլէ գարշը չրգրպ Նէլին իւթթիւնէ եիւրիւտիլի հալտէ , Նէլ կէրի տէօնիւպ պիր Թէփէյէ չրգմաղա շա լըշըր իքէն , քաջ Հայկ եայընը կէրիպ , իւշ շաթալ տէմրէնկի օգունու Նէլին սրթթը օրթատընա օղրաթտըղը կիպի , իքի տէմիր Թախթատընը կէչիպ՝ օլ եօգուշուն Թօփրաղընա տախիւնտը . վէ Նէլ օլ տէմ երգրըպ Երզրա գարտըղընտա , սաքէրի տարմատաղըն

օլուս քիրար էթաիլէր :

Պու Հայկտան տողտու Արմենակ, Արմենակտան՝ Արամայիս, Օնտան՝ Ամասիա, Օնտան՝ Գեղամ, Գեղամտան՝ Հարմա, վէ Հարմատան տողտու Արամ քաջ :

Պու Արամ քի Նուհտան Օն պիր կէօպէք տիր, չօգ ճէնկէր իտիւս, զայէթիլէ նամ լը նիշանլը օլտու . վէ պու Արամըն ատը կէ պիղէ Արմէն՝ Արմէնօս՝ Արմէնի տէտիլէր . վէ պիպիմ տիլիմիլիլէ Արամեան տէնիլ լիրիլ, քի հէփտի տէ պիր սէօլ տիր, Արամին ազգը տիմէք տիր :

Վէ Սովսէս Խարենացի եազար, քի Արտարիա շէհրինի Արամ եափմըշ արը տէյու : Արշակ ատը պիր իշկիւզար քիմսէսի օլուս, Օնու օլ շէհրի եափմասընա միւսաշըր Գջտու, վէ թէնպիհ էթաի քի օլ մէմլէքէթ էհայիտի հայճա սէջլէ շտիլէր . վէ Մումլար օլ սէմթէ շիմտիլէ տէյին Մրօդ Օն Արմէնիտս տէրլէր, քի պիրինճի Հայաստան տիմէք տիր . վէ պիղտէ Օնլարտան ալըս, առաջին Հայք տէրիլ :

Վէ մէմլէքէթին իսմինէ Մումլար եափանըն ատընտան ալըս, Մաժակ տէտիլէր, Արշակ տէյէմէտիլլէրի իշիւն : Վէ սօղրա օլ շէհրի Մում էլինէ կէշտիլի իշիւն Գեասրիա տէտիլէր . զիրա Մումլար քէնտի թազաւորընա Գէսարտս տէրլէր : Պիլտէ Օն

լարտան արդայ, Սաժակ վէ Աեաարիա սե-
տիք՝ քի թիւ բքճէսի սե Վայտարիչէ տէնիլիք :

Աէլէլիմ քի պու տէօրտիւնճիւ խազաթ
տըր պիղիմ ազգըն սարը թէմէլէ նէրէտէն
կէլոխիսէ, քի Արամ քաջ թագաւորուն
խամի իլէ Արամեան, Արմէն, Արմէնօս,
Լրմէնի տէնիլտիք : Վէ պու Արամ, քի
Նուհտան օն պիրիսնճի կէօպէք տիր տէտիք,
հայր Աբրահամըն զէմանընտայրտը, վէ օլ
տախի Նուհտան օն պիր կէօպէք տիր, ի-
քինճի օղուտան կէլմէ, եանի Վէմտէն :

Վէ պու սրառմաւթիւն պու գատարճա
քիՖայէթ իտէր՝ կէլտիք պիղիմ քաջ Արա-
մատագ : Օ իրա պիղիմ միւրատըմըզ Հայոց
ազգըն պիւթիւն թարիխիսի նագլ իթմէք
օրմայրոյ, իլա աղըմըզըն նէրէտէն կէլտիլ-
նի տույուրմագ բոր :

Սուրբ վարդապետէրին պույուրտուգ-
լարը իւղրէ՝ ինասնը կիւնահտան էսիրկէյի-
ճի տէօրթ պաշլըմա Ֆիքիր վար տըր, եանի՝

1. Քիչի էօլէճէք կիւնիսի Ֆիքր իտէ-
րէք, աճէպ նէ չէքէճէք տիր, զիրա անճագ
քէնտի տույար :

2. Վատաստան կիւնիւնի Ֆիքր իթմէք
տիր, քի օլ հիլպէթլի թագաւորա հէր կիւ-

նահր իշխւն նաարլ ճէվապ վէրէճէք տիր .
 զիրա հրեշտակար թիթրէր օնուն հլյպէ-
 թինսէն :

3. Դժոխքուն սէօնմէղ աթէշինէ վէ թիւ-
 բէնմէղ չարչարանքրնր ֆիքր իթմէք տիր :

4. Վէղպլէք արքայու թիւնուն սօնսուղ
 փառքրնր խաթրրա խութուր իյլմէք տիր :

Հէման Լլահ հէփիմիզէ ֆիրասէթ վլլէ .
 ամին :

ԷՐՔԵԱՆԷ ՄԻԹԷԱԼԼԻԳ

ԹՎՄԱՌ ԼԹ

Եթէ կուղեօ ազնիւ կենալ,
 Ար ամեն մարդ ըղ քեզ սիրէ,
 Ինքըզինքըղ հողի նմանցուր,
 Ար ամեն ոք ըղ քեզ կոխէ :

Քան զերկաթըն այլ ինչ ամուր :
 Ար կրակն ընդա կը հալէ,
 Դու ալ ջրի նման եղիր,
 Ար կրակն ՚ի քեզնէ վախէ :

Թէ մեծ ու թէ փոքր մարդու,
 Մի մտնեք դու հեան ՚ի կրօն,
 Ամեն մարդու քով ինքըզինքը,
 Համարէ կրօնք մը խրօն :

Ան մարդուն ետեւէն բարի ,
 Թէ խօսիս խօսիր հանապազ .
 Յերեսըն ըզ մարդ մի դավեր ,
 Բր յար և նրման է տրնազ :

Աշխատէ դու սր քիչ խօսիս .
 Դատ լըսես ու շատ իմանաս ,
 Անդի ու ոչինչ խօսքերու ,
 Դատ լըսես ու շատ դիմանաս :

ԹՎԻՆՆԻՄԻՍԻ

Ակեր խաթերսին սղիզ դալմազ .
 Քի հէր ատէմ սէնի սէվսին ,
 Քէնտինի թօփրազա պէյնդէթ .
 Քի հէր քիսսէ սէնի պասսըն :

Տէմիրտէն փէք պաշգա նէ վար .
 Քի աթէշ օնու էրիթիր .
 Քէնտին տէ օլ սույա մէնէնա ,
 Քի աթէշ սէնտէն խէվֆ խտէ :

Աերէք պէօյիւք կէրէք քիւ շիւք .
 Քիսսէ իլէ իթմէ նիզա .

Հէր քէսին եանրնտա սէնի .
 Պիր ջարը ջէօփճիյէ գի սան :

Օլ քէսին արարնտան էյլէք .
 Սէօյէրտէն սէօյէ տայրմա ,
 Եիւզիւնէ քիսսէյի էօյմէ .
 Քի թըպդը պէյնդէր մէզապա :

Չարը բն աղ սէօյլէյէսին
 Չօդ իշիթիսյ չօդ սույասրն .
 Աճը վէ Թէհի սէօյլէրէ
 Չօդ սասր իսիւսյ սայանասրն :

Ֆ Ի Հ Ր Ի Ս Թ .

ՏԻՊԱՃԵ	9
Ա՛րբ Գրեգոր Լոսաորիչ Հայրապետին Լարիի հոգաբարձիքի	7
Ա՛րբ Գրեգորի Լայտաւը ալլոյ Գայասրիյէ շէհ ընէ Ֆերար իրձիսի	9
Ա՛րբ Գրեգորոն հաւաքը պէյան օլմաւը	14
Ա՛րբ Գրեգորոն օն իսի շարարանքն ի վէլէ	16
Ա՛րբ Գրեգորի ել այագ պալլը Խորէրայա պարալլմաւը	29
Հիտիսի կոյսն , վէ պիլիսի օլմաւըն նագ լիլի	34
Տրարըն Կօնալ շէքիլի Լաւալլը օլմաւը	44
Ա՛րբ Գրեգորոն Խորէրայան շարարալլաւը	46
Ա՛րբ Լ՛ջիսիսին հագգընիս Լոսաորիյէ զո հոր իսին պիսիլ	50
Ա՛րբ Լ՛ջիսիսին վէ սորբ Կոյսարըն վայա րանլարընի միլմաւը	52
Ա՛րբ Գրեգոր Գայասրիյի վարալլ կոյոյ Հայ րապետ օլմաւը	56

Սուրբ Գրեգոր Կայր արժըն Եւթընը Դը-ը- Ինժե-ի	62
Սուրբ Լ յ-սա-որիչն ՎՖ-իւր	68
Նասիւհա-իւր Տ-իւրե-սար	71
Խա-իւր Կիւտայե-ի	75
Սուրբ Գրեգոր ը-սա-որիչն շա-գ-գ Թե-սա-լ- բան պիւր շրե-շրա-ի Բա-լե-պ Եյ-լե-Տե-ս	78
Սուրբ Լ յ-սա-որիչն շրե-շրա-ի Ի-լե- Տ-ի-սա-լ- Տե-ս	79
Շայր արժըն Ի-ճա-հն ը-Կ-ր-ա Կ-լ-Տե-ս	101
Սուրբ Վարդապետե-լե-րն յո-յո-ր-բո-ր-Գլա-րը Ի-ը-լե- Ի-սա-նը Կ-ն-ս-Կ-բան Ե-ի-ր-ի-յ-ի-ճ-ի Կե-օ-ր-ի յա-լ-լ-Ըճ- Ֆի-ի-ր	108
Ի-ր-ի-ան-ի Տ-ի-լե-ս-լ-լ-Գ Բե-ճ-ի-լ-լ	109

